

ALLÀ ON VAGIS, FES EL QUE VEGIS:

L'explicació de la no transmissió
intergeneracional de la llengua

Maria Badia Peiró

**Treball Final de Carrera de Filologia Catalana
Universitat Oberta de Catalunya
3 de juny de 2012**

**Tutor: Ernest Querol Puig
Consultora: Esther Gimeno Ugalde**

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	4
2. OBJECTIUS.....	5
3. MARC TEÒRIC	6
3.1. ANTECEDENTS	6
3.2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	7
3.2.1. <i>Conceptes</i>	12
3.2.2. <i>Hipòtesi</i>	18
3.2.3. <i>Definició de les variables</i>	18
4. MARC D'ESTUDI DEL TREBALL.....	21
4.1. ANÀLISI METODOLÒGICA I FONTS DE DADES	21
4.1.1. <i>Metodologia</i>	21
4.1.2. <i>Treball de camp</i>	24
4.1.3. <i>Característiques dels informants</i>	27
5. RESULTATS DE LES ENTREVISTES.....	30
5.1. CONVENCIONS	30
5.2. GRUP DE PERTINENÇA.....	31
5.3. GRUP DE REFERÈNCIA	33
5.4. ENTORN LABORAL.....	37
5.5. ENTORN SOCIAL	39
5.6. HÀBITAT	40
6. ANÀLISI DELS RESULTATS.....	41
6.1. LES VARIABLES	43
6.2. QUÈ HA MOTIVAT EL CANVI LINGÜÍSTIC?	44
6.3. AVANTATGES I/O DESAVANTATGES QUE HA SUPOSAT EL CANVI DE LLENGUA	46
6.4. COMPARACIÓ AMB LES CONCLUSIONS DE LA RECERCA PRECEDENT.....	47
7. CONCLUSIONS FINALS.....	49
8. LÍNIES FUTURES DE RECERCA.....	51
9. BIBLIOGRAFIA I FONTS DOCUMENTALS	53

9.1.	FONTS DOCUMENTALS.....	53
9.1.1.	<i>Entrevistes</i>	53
9.2.	BIBLIOGRAFIA.....	54
10.	ANNEXOS.....	56
10.1.	GUIÓ DE L'ENTREVISTA	56
10.1.1.	<i>El perquè de les preguntes</i>	56
10.1.2.	<i>Les preguntes</i>	56
10.2.	ESTUDI DETALLAT DE LES ENTREVISTES.....	58
10.2.1.	<i>Entrevista 1</i>	58
10.2.2.	<i>Entrevista 2</i>	66
10.2.3.	<i>Entrevista 3</i>	73
10.2.4.	<i>Entrevista 4</i>	79
10.2.5.	<i>Entrevista 5</i>	84
10.2.6.	<i>Entrevista 6</i>	89
10.2.7.	<i>Entrevista 7</i>	95
10.3.	TRANSCRIPCIONS DE LES ENTREVISTES	98
10.3.1.	<i>Entrevista 1</i>	98
10.3.2.	<i>Entrevista 2</i>	106
10.3.3.	<i>Entrevista 3</i>	115
10.3.4.	<i>Entrevista 4</i>	125
10.3.5.	<i>Entrevista 5</i>	130
10.3.6.	<i>Entrevista 6</i>	138
10.3.7.	<i>Entrevista 7</i>	145
10.4.	EXPERIÈNCIA PERSONAL I AGRAÏMENTS	149

1. Introducció

Els fenòmens migratoris dels darrers anys ens duen a conèixer de primera mà la diversitat lingüística existent en el món. Traslladar-se a una nova ciutat, a un nou país, implica atansar-se a una nova comunitat, una nova cultura, implica que llengües diverses entrin en contacte. Quan les noves famílies s'incorporen a una societat determinada i, tenint en compte que el nucli familiar és el que determina inicialment la llengua de cada persona, la decisió d'aquestes famílies d'adoptar o no la llengua de la societat en què s'estableixen, afectarà els costums o l'estructura sociolingüística d'aquesta societat. Què fan però, aquestes famílies? Es tanquen en la seva cultura sense obrir-se ni integrar-se en la nova? O pel contrari, s'obren i s'adapten? El refrany català ho diu: *allà on vagis, fes el que vegis*, donant per entès que quan hom va a un altre lloc el millor que pot fer és adaptar-s'hi i mirar d'adoptar els seus costums, no pas voler imposar els propis. En aquest treball veurem si la població immigrada que arriba a Catalunya segueix en termes lingüístics el que diu el refrany.

Així, prendrem com a mostra parelles, que habiten a Lleida ciutat o als pobles de les rodalies, que parlen amb els fills una altra llengua que no és la seva inicial. Reflexionarem sobre aquestes famílies, les estudiarem per tal de conèixer què és el que els ha motivat o els motiva a no transmetre la llengua dels cònjuges, sí aquesta és una decisió premeditada o si sorgeix sense pensar. Tant si és d'una manera com si és de l'altra, el que sí que podem afirmar és que aquest fet influeix en el futur d'una llengua. És un

camí de recerca, dins del camp la sociolingüística, que prou mereix consagrar-nos-hi.

2. Objectius

L'objecte de recerca d'aquest treball són aquelles parelles no mixtes, lingüísticament parlant, en què tots dos membres tenen una mateixa llengua inicial, ja sigui la castellana o qualsevol altra, i que als fills els parlen una altra, en aquest cas la catalana, és a dir, que no els han transmès la seva llengua primera.

L'objectiu principal que ens proposem és el de conèixer el perquè, en un moment determinat, la llengua familiar no és la que es transmet als fills, quins n'han estat els motius, i dins d'aquests els referents, que han dut al canvi de llengua.

Per tal d'arribar a l'objectiu principal, se n'estableixen uns altres de secundaris que ens ajudaran a la seva consecució. En primer lloc, pretenem esbrinar quins són els avantatges que suposa no transmetre la llengua familiar. De manera correlativa en sabrem els inconvenients, els quals també poden ajudar-nos a entendre millor el fenomen que estudiem. En aquest sentit, pel que fa a la llengua que no es transmet, volem esbrinar si aquesta s'arriba a conèixer, i si és així, qui en són els transmissors o qui en facilita l'aprenentatge. Amb això és pretén conèixer si les persones entrevistades consideren que no transmetre la pròpia llengua té connotacions negatives.

En definitiva, volem esbrinar de quina manera el canvi lingüístic intergeneracional repercuteix en el si de la família i, consegüentment, en una societat.

3. Marc teòric

3.1. Antecedents

El treball titulat *La influència dels grups de referència en l'aprenentatge de la llengua*, realitzat el maig de 2010, dins de l'assignatura de Sociolingüística de la UOC, representa el punt de partida d'aquesta recerca.

En aquest treball, que es va centrar en l'estudi dels usos lingüístics d'un total de 8 persones emigrades a Catalunya en les dècades dels anys 70 i 80, procedents de l'Estat espanyol i de l'Amèrica Llatina, varem posar de manifest com els grups de referència d'aquestes persones varen influir en l'aprenentatge de la llengua, en aquest cas del català.

La recerca però, no es va acabar aquí ja que va obrir una nova línia d'investigació que mena cap a l'estudi de la segona generació, és a dir, esbrinar quina és la llengua que transmeten a les seves filles i als seus fills, aquestes persones, la llengua materna de les quals no és la catalana, sinó que la castellana, l'àrab o qualsevol altra. Quina és la llengua que transmeten aquestes persones que s'han integrat i que han après el català.

De la mateixa manera que en el treball de sociolingüística, aquesta investigació se centrarà en els grups de referència.

3.2. Estat de la qüestió

Per a dur a terme aquest estudi, primer de tot, s'ha fet un recerca bibliogràfica amb l'objectiu de tenir una visió general de l'estat de la situació, per conèixer les perspectives teòriques existents sobre la transmissió lingüística.

En aquesta recerca bibliogràfica, s'ha pogut comprovar que l'Institut de Sociolingüística Catalana ha realitzat diversos estudis i enquestes centrats ens els usos lingüístics a Catalunya i sobre l'ús del català arreu dels territoris del domini català. Tal com Torres *et al.* (2005: 7) ens assenyalen, l'any 2003 va ésser la primera vegada, dins dels estudis que tenen a veure amb la sociolingüística a Catalunya, que es va dur a terme una *Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya* (EULC-03). Fins aleshores solament es disposava d'estadístiques que l'Institut d'Estadística de Catalunya havia realitzat sobre els coneixements lingüístics de la població en general i justament un estudi fet el 1997, denominat *Enquesta sobre l'ús del català* (EUOC-97), va servir de base per a l'EULC-03.

Seguint aquest fil, direm que, mitjançant les enquestes, podem realitzar estudis quantitius que ens permeten arribar a un gran nombre de persones. El motiu d'això és que les enquestes estan formades per preguntes breus de resposta ràpida, i que, a partir d'aquestes, podem extreure xifres, percentatges, gràfics i estadístiques. Més concretament direm que ens donen una mostra numèrica de la realitat, en aquest cas, sociolingüística.

Maria Badia Peiró

A banda però, dels estudis quantitius, tenim també els qualitius que, enfront dels primers, no permeten arribar a un nombre tan gran de persones perquè es realitzen mitjançant entrevistes i el que fa la persona és produir un relat, explicar històries de vida. És gràcies a aquests relats que, els estudis qualitius, ens permeten analitzar els components socials i les actituds lingüístiques.

En fer la recerca d'estudis qualitius sobre la transmissió de la llengua, ens hem trobat que, tot i que existeix molta bibliografia i molts estudis, treballs, i entrevistes realitzats amb parelles lingüístiques mixtes, i com aquestes han transmès una o l'altra llengua dels dos components de la parella als fills, poca cosa, o cap, n'hi ha d'estudis centrats en parelles unilingües.

Com a exemple de publicació d'estudis fets en parelles lingüístiques mixtes, tenim el llibre d'Emili Boix-Fuster (2009) *Català o castellà amb els fills? La transmissió de la llengua en famílies bilingües a Barcelona*, en què ens dóna a conèixer quina llengua transmeten les parelles lingüístiques mixtes als seus fills i com aquests ho perceben.

L'explicació que no existeixin estudis realitzats amb parelles unilingües la podríem trobar en la idea que se sobreentén que una parella amb aquesta característica transmetrà, sense vacil·lacions, la seva llengua. Per contra, la realitat no és pas aquesta. La recerca i la troballa de parelles que pertanyen a una mateixa comunitat lingüística però que amb els fills parlen una llengua que no és la d'aquesta comunitat, ens demostra que no se segueix sempre un mateix patró. Aquesta troballa però, s'ha fet en terres

Maria Badia Peiró

de Ponent, a Lleida ciutat i els pobles del voltant. Cosa que és també molt important i rellevant per a dur a terme l'estudi perquè, en la recerca de la bibliografia, poques publicacions s'han trobat d'estudis qualitius fets a terres lleidatanes sobre la transmissió lingüística intergeneracional. En aquest sentit, un dels treballs que hem localitzat és un estudi sobre el fet migratori titulat *Integració social dels immigrants a Lleida: noves i velles migracions*, realitzat el 1999 per Lluís Samper *et al.* de la Universitat de Lleida i amb l'ajut de la Direcció General d'Urbanisme de la Generalitat i publicat per Pagès Editors l'any 2002. Aquest estudi sobre el fet migratori en general, recull dades i materials, publicats o no, que tenen a veure amb la integració dels immigrants a Lleida, l'exclusió de les minories ètniques, el contacte lingüístic, etc. Així mateix, és important esmentar que aquest treball genera noves hipòtesis i obre pas a l'estudi de noves monografies centrades en temes d'integració sociocultural dels immigrants, amb especial referència a factors d'identificació sociolingüística. A més a més, l'estudi, basant-se en la totalitat de la població lleidatana del cens de l'any 1991, ens ofereix una aproximació sociolingüística, de manera que dona a conèixer unes dades quantitatives de les habilitats lingüístiques dels immigrants en els diferents barris de Lleida.

Continuant en la recerca d'estudis realitzats en les terres de Ponent, el 2009 es publica un estudi realitzat per Ernest Querol i Miquel Strubell (Querol i Strubell, 2009) sobre els coneixements, els usos i la transmissió de la llengua entre 1997 i 2008 en què una part de les enquestes han estat

Maria Badia Peiró

fetes a Lleida, tot i que solament en representi un 5,68% del total de la mostra.

Una de les darreres publicacions (desembre de 2011) és d'una editorial de Lleida, Pagès Editors, titulada *Les llengües al sofà. El plurilingüisme familiar als països de llengua catalana* (Emili Boix-Fuster i Rosa M. Torrens (eds.)), en què un grup d'investigadors de diverses universitats ens mostren les llengües que es parlen a les llars d'un centenar de famílies en què hi conviuen parells de llengües com el català i el castellà o bé el gallec i l'italià. S'hi tracta el conflicte que pugui generar la convivència de dues llengües diferents en una mateixa llar. L'estudi s'ha fet en famílies que viuen a Catalunya (concretament a l'àrea metropolitana de Barcelona), Castelló i Mallorca. Així doncs, tampoc inclou famílies lleidatanes. A banda d'això, per a fer les entrevistes, s'ha escollit principalment mares, Rosa Maria Torrens ens ho explica: "s'entén que la mare és un dels elements principals per a la transmissió lingüística intergeneracional" (Boix i Torrens 2011: 43). En síntesi, l'estudi es basa en parelles lingüístiques mixtes i en la llengua que es parla a casa, bé la del pare o bé la de la mare. Una cosa diferent és realitzar però, un estudi de parelles no mixtes que no transmeten la seva llengua, objecte aquest, de l'estudi del nostre treball.

Un altre punt que cal comentar i que ha cridat també l'atenció, en llegir-ne la literatura que estudia la transmissió intergeneracional, és que totes les publicacions tracten des del punt de vista que la no transmissió significa quelcom negatiu, perjudicial per a la llengua no transmesa. Això és

Maria Badia Peiró

així perquè aquests estudis se centren en la no transmissió d'una llengua minoritzada com és la catalana. La supervivència de les llengües minoritàries s'assegura a través de la transmissió que fan unes generacions a unes altres, interrompre aquest procés significa menar una llengua cap a la seva desaparició. Una cosa molt diferent passa però, amb llengües majoritàries, com pot ser la castellana, l'aprenentatge de les quals, no depèn de la seva transmissió intergeneracional. Una llengua, que és la tercera llengua més parlada del món, com és l'espanyola, si no es transmet via intergeneracional, la mateixa societat et duu a aprendre-la.

En definitiva, un cop vist l'estat de la situació, veiem que s'han realitzat diversos estudis sobre la no transmissió intergeneracional en el sentit de la interrupció de la llengua. Aquest és el cas de les nombroses publicacions, ja siguin de caire qualitatiu o quantitatiu, que tenen en compte els fenòmens sociolingüístics de la interrupció del català al País Valencià. Estudis però, sobre la no transmissió intergeneracional de la interrupció del castellà en pro del català, en fer la recerca, no se n'ha trobat. Per tant, i per aquesta banda, aquest estudi presenta un nou enfocament de recerca.

D'una altra banda, un cop vistos els factors i les variables que han tingut en compte els estudis realitzats sobre la no transmissió lingüística, ens adonem que podem aprofundir més en el tema, que es poden tenir en compte altres camps, poc estudiats fins al moment, com són els grups de referència.

Per tant, el plantejament d'aquest TFC en relació als estudis sociolingüístics ja realitzats i publicats sobre la transmissió lingüística, ens

aportarà les següents novetats. Per un costat, com ja hem dit, se centra en parelles que tenen la mateixa llengua inicial que en transmeten una altra als fills. Per un altre costat, aquestes parelles estan localitzades a les terres de Ponent, més concretament a la comarca del Segrià. A més, aquest treball acara el tema de la no transmissió intergeneracional de la llengua com un esdeveniment positiu per al català. Finalment, el fet que se centri en el grup de referència, representa un nou camp de recerca que ens mostrarà una nova visió d'aquest fenomen.

3.2.1. Conceptes

Abans però, d'endinsar-nos en l'estudi i l'anàlisi del que motiva la no transmissió d'una llengua majoritària en benefici d'una de minoritària, definirem els conceptes que ens ajudaran a definir tant la hipòtesi com les variables proposades.

3.2.1.1. Grup de referència

En el Dictionnaire de la pensée sociologique de Borlandi et al. (2005: 300) Mohamed Cherkaoui defineix el grup de referència com aquell del qual una persona n'adopta certes característiques –actituds, comportaments, creences– per tal d'avaluar-les o bé de prendre-les com a model d'actuació. Aquesta referència pot ésser tant un grup, com un individu, com una idea. Tot i que l'expressió de grup de referència fou utilitzada la primera vegada per H. Hyman (1942), la seva idea principal es remet fins i tot abans de la institucionalització de la psicologia i de la sociologia. Exemples d'aquesta idea es troben en textos literaris: un individu, un cavaller burgès, imitant les maneres d'un aristòcrata, o bé Crevel imitant el mode d'actuar de César

Birotteau, o bé un individu comportant-se d'acord a un model d'un altre individu o grup.

També, en el *Dictionnaire de la pensée sociologique* de Borlandi *et al.* (2005: 302) es diu que un grup de referència pot tenir una funció comparativa i una de normativa. El grup de referència comparatiu és aquell en el qual les característiques són similars a les de l'individu a excepció d'alguna, motiu pel qual l'individu, en comparar-se amb aquesta característica no comuna, experimenta una sensació de frustració. El grup de referència normatiu és aquell en què l'individu n'adopta els seus comportaments i les seves normes. D'aquest grup, a diferència de l'anterior, no se'n deriva, necessàriament, cap sentiment de frustració. Cal tenir en compte també que, un grup pot ésser a l'hora comparatiu i normatiu si l'individu, a la vegada, enveja una determinada característica i en pren d'altres com a model a seguir.

Merton (1992: 313) exposa que els grups de referència poden ésser molts, tant aquells als quals una persona pertany, com els grups als quals no pertany, i tots ells poden modelar els valors, les actituds i les conductes de les persones.

Així mateix, Merton en el seu llibre *Teoría y estructura sociales* ens indica que la teoria del grup de referència hauria de donar resposta a la següent pregunta: "¿En qué circunstancias los asociados en los grupos a que uno pertenece se toman como sistemas de referencia para la autovaloración de actitudes, y en qué circunstancias suministran los extragrupos la no pertenencia el sistema de referencia requerido?" (Merton,

199: 313). Més endavant, Merton (1992: 314), atenent a aquesta definició de grups de referència, esmenta que aquesta teoria ha d'ésser generalitzada fins al punt que es puguin explicar tant les orientacions cap al grup que es pertany com les orientacions cap als grups que no es pertany, tot i que el més important és saber quins són els processos de valoració i d'autoestimació que fan que unes persones agafin els valors o les normes.

3.2.1.2. Grup de pertinença

Merton (1992) ens explica la teoria del grup de referència basant-se en l'obra anomenada *The American Soldier*, publicada el 1949, que informa sobre els estudis realitzats per la Secció d'investigacions del departament de guerra dels Estats Units durant la Segona Guerra Mundial. En aquests estudis s'analitzen les actituds, els sentiments i els comportaments dels soldats. Entre els resultats que es mostren en aquesta obra, es pot observar que l'actitud que té un soldat enfront a la privació no depèn del fet que aquesta sigui major o menor, sinó de la referència que agafa per avaluar la seva situació. Així, per exemple, un soldat ras no es queixarà dels permisos que pugui gaudir un superior, els quals ell, com a soldat que és, no pot tenir, sinó que es queixarà quan veurà que un altre soldat ras pugui obtenir més permisos que ell. En el *Dictionnaire de la pensée sociologique* de Borlandi *et al.* (2005 :301) ens diu que els grups de pertinença i de referència, en el cas de l'exemple que acabem d'exposar, són els mateixos (en el diccionari s'esmenten altres exemples similars), però que no sempre és així. Ens posa com a exemple el d'un individu que ha sofert un canvi social, d'obrer, per exemple, a gran empresari, en aquest cas la classe

Maria Badia Peiró

social d'origen i de destinació són diferents. Aquestes persones poden triar la classe social d'origen o la de destinació com la de pertinença o referència, cosa que pot comportar la dificultat d'explicar els seus comportaments econòmics (consum), polítics (vot), o psicosocials (sentiment de frustració). La situació dels canvis socials ha dut a posar en evidència la no coincidència de l'estatus elaborat per Lenski (1954). Les nocions del grup de pertinença, de referència i la no coincidència són necessàries per analitzar les contradiccions que experimenten les persones que han sofert un canvi social ja que han de triar entre les normes i els comportament del grup al qual aspiren i deixar les del seu grup d'origen al qual els uneix un fort vincle afectiu.

En el *Dictionnaire* (2005: 301), es continua dient que d'acord amb Merton, l'elecció entre el grup de pertinença i el de referència, depèn de les condicions de l'estatus social del grup i de les de l'individu. D'acord a una simple hipòtesi, l'elecció va en funció del prestigi social de la qual el grup es veu beneficiat. Tot i això, adoptar les opinions d'un grup social d'estatus superior al propi, com és el cas de l'èxit, o bé estar d'acord amb les opcions polítiques d'una classe inferior a la pròpia, tal com ho fa l'intel·lectual burgès desenganyat, depèn de les posicions de l'individu ja que tant l'accés, com l'elecció de grup estan, més o menys, socialment controlats: l'individu coneix un canvi social ascendent o descendent? Merton identifica més d'una vintena de propietats dels grups que poden, parcialment o totalment, exercir una influència sobre l'elecció i l'accés dels individus a aquest grup.

3.2.1.3. Grup lingüístic

El *Diccionari de sociolingüística* (2001:134) ens defineix l'ús lingüístic de la següent forma " Col·lectiu de persones que comparteix la mateixa llengua i que es troba assentat en l'espai d'una altra comunitat lingüística, però sense una historicitat equivalent. En serien exemples els immigrants, els refugiats, els deportats o els membres de les diàspores."

3.2.1.4. Identitat etnolingüística

D'acord amb el *Diccionari de sociolingüística* (2001: 144), entenem com a identitat etnolingüística "el conjunt de correspondències entre una llengua i una cultura. La funció identificativa del llenguatge ens assenyala que el fet de parlar configura la personalitat de cada individu i de cada col·lectivitat, identifica persones i grups humans."

3.2.1.5. Llengua materna

El *Diccionari de sociolingüística* (2001: 177) es refereix a la llengua materna com aquella llengua que la mare transmet als fills. No obstant això, el mateix diccionari assenyala que aquesta definició ha quedat molt relativitzada ja que en aquesta societat plurilingüe el nen de seguida entra en contacte amb altres llengües. Així, en el diccionari, citant Arenas (1986), es continua dient que "cal interpretar les referències a la llengua materna de la Conferència de Bilingüisme del 1929 o la de la UNESCO del 1951, etc., en el sentit de llengua materna de la terra, és a dir de llengua territorial."

3.2.1.6. Transmissió lingüística

Per tal de donar autoritat i adornar-nos de la importància de la transmissió lingüística, recorrem a una cita de Torres *et al.* (2005: 89):

“La transmissió lingüística intergeneracional és un dels mecanismes centrals del canvi sociolingüístic. Es tracta del procés a través del qual una llengua es transmet, o no, d’una generació a la següent, i per tant és un element decisiu en la història de qualsevol idioma. Aquesta transmissió es produeix bàsicament en el si de les famílies, perquè és allà on es determina sobretot la llengua inicial dels individus (...)”.

3.2.1.7. Ús lingüístic

Aracil (1982: 143) ens defineix l’ús lingüístic de la següent manera: “Podríem definir l’ús lingüístic com la *totalitat* de les relacions *existencials* (necessàriament dinàmiques) entre la llengua i la resta del sistema sociocultural”.

3.2.1.8. Vernacularització i revernacularització

També i d’acord amb el *Diccionari de sociolingüística* (2001: 283), la vernacularització d’una llengua expansiva té lloc quan s’ha trencat la transmissió lingüística intergeneracional i les noves generacions aprenen la llengua dominant del lloc on viuen. Per contra, la revernacularització fa referència a la llengua regressiva, és a dir, quan les noves generacions, també per trencament de la transmissió intergeneracional, adopten aquella llengua que era la pròpia de la comunitat on viuen, com a llengua d’ús habitual, tant familiar com social.

3.2.2. Hipòtesi

La valoració i la reflexió sobre l'estat de la qüestió i d'aquests conceptes que acabem de veure, ens duen a definir la nostra hipòtesi, la qual parteix de la premissa que la no transmissió intergeneracional de la llengua és deguda a la confluència de diferents variables sociològiques, de manera especial, del paper que hi juguen els grups de referència. Així, pensem que aquest n'és el principal motiu que duu a parelles lingüístiques no mixtes a realitzar un canvi lingüístic amb els seus fills.

3.2.3. Definició de les variables

D'aquesta manera, si ens centrem en l'estudi dels grups de pertinença i de referència de les parelles entrevistades i, juntament amb aquests grups, ens centrem també en l'estudi del seu entorn social i laboral i del seu hàbitat, podrem corroborar la nostra hipòtesi.

Així doncs, aquestes variables que establím i que, d'acord amb l'exposició del marc teòric, hem comprovat que han estat poc estudiades, ens permetran anar teixint la xarxa que ens mostrarà la realitat de cada parella, de cada família. Mitjançant l'estudi i les anàlisis de cada variable podrem conèixer les particularitats de cadascú, els valors de cada família i arribar a unes conclusions, les quals, finalment, ens podran dur a valorar la correcció de la hipòtesi abans esmentada.

Vegem ara cada variable per separat d'una manera teòrica abans de centrar-nos en la seva anàlisi.

3.2.3.1. Els grups de pertinença

El sentiment de pertinença a un grup o un altre, és a dir al grup català o al grup lingüístic al qual es pertany és un dels factors que pot influir en la decisió de la transmissió de la llengua. Així, es considera que una persona que mostra un fort arrelament i sentiment de pertinença a un grup lingüístic que no sigui el català, serà més vulnerable a parlar aquesta llengua amb els seus fills, en comparació d'una altra persona que se senti catalana.

3.2.3.2. Els grups de referència

A banda del grup de pertinença, tenim el grup de referència que pot arribar a influir més decisivament que el primer en la transmissió de la llengua. Per exemple, si una persona, tot i sentir-se que pertany a un grup determinat perquè el percep com a propi, n'estableix un altre com a referent per tal d'adoptar-ne unes determinades normes i conductes, com pot ser l'actitud lingüística, serà una variable que influirà en la no transmissió de la llengua familiar.

En l'apartat de conceptes hem esmentat Merton (1992: 313), el qual assenyala que de grups de referència en pot haver molts, tant aquells com als que la persona pertany com que no. Així d'un determinat grup, del grup social, per exemple, n'adoptarem unes normes determinades i del grup laboral, per exemple, en podem adoptar unes altres. Si els nostres referents doncs, coincideixen en el fet que la seva llengua és la catalana, serà més fàcil que sigui aquesta la que es transmeti.

3.2.3.3. L'entorn laboral

El medi en què diàriament ens movem influeix en el nostres hàbits. En ser en l'entorn laboral on passem la majoria de les hores del dia, farà que en els nostres afers quotidians hi adoptem moltes de les característiques i les particularitats que d'aquest entorn se'n deriven. Així, en el camp de la sociolingüística, que és el que engloba aquest treball, el fet que en l'entorn laboral d'una persona hi predomini el català o el castellà, afectarà també en les seves representacions i les seves actituds lingüístiques.

3.2.3.4. L'entorn social

A part de la vida laboral, existeix també la vida social. Els costums i hàbits que adopten les amistats, les persones que formen part d'aquells grups els quals freqüentem en les nostres hores d'esbarjo, ja siguin clubs esportius, associacions culturals, etc., repercutiran i contribuiran en els pensaments i els modes d'actuar de les persones. Per tant, en el camp lingüístic, veure i sentir que aquelles persones que sovintegem, parlen una determinada llengua pot marcar el nostre referent i contribuir a la decisió d'aprendre-la i, a la vegada, d'adoptar-la com a llengua familiar.

3.2.3.5. L'hàbitat

Una de les característiques que diferencien el nucli urbà del rural és la socialització. En una ciutat és més difícil que els veïns es coneguin, en canvi, en un poble gairebé tothom té tracte amb tothom, ja sigui pel sol fet de fer-se una salutació de bon dia o bona nit quan es troben pel carrer,

motiu pel qual és més fàcil l'intercanvi d'impressions, la coneixença i adoptar-ne els seus costums. Així, és molt fàcil canviar una salutació d'un "*hasta luego*" per un "*adéu*" o un "*bona tarda*". Per tant, viure en un poble petit on la gran majoria de la gent parla el català, serà una variable que farà que les persones nouvingudes adoptin la llengua que es parla en aquest entorn i la transmetin als seus fills, encara que sigui sense adonar-se'n, dit d'altra manera, sense haver-ne pres, premeditadament, la decisió.

4. Marc d'estudi del treball

4.1. Anàlisi metodològica i fonts de dades

4.1.1. Metodologia

Tenint en compte l'estat de la situació, d'acord amb el qual la majoria d'estudis han estat realitzats en parelles lingüístiques mixtes, aquest estudi sobre la no transmissió intergeneracional de la llengua, s'ha intentat de realitzar en parelles que parlin una mateixa llengua. El motiu d'aquesta decisió és que s'ha considerat que és més usual que en una parella mixta la llengua que es transmet és la d'un del dos membres o bé que cadascun transmet la seva. Ara bé, en una parella unilingüe és més estrany transmetre una llengua que no sigui la inicial dels pares. Si ens centrem doncs, en aquests casos, contribuïrem a aprofundir sobre els usos lingüístics d'una societat, com la catalana, que conviu amb una altra llengua majoritària, motiu pel qual pot sofrir un procés de substitució, és a dir, de la interrupció de la transmissió de la llengua. En altres paraules, si en una

Maria Badia Peiró

parella castellanoparlant, al menys, un dels dos membres decideix transmetre el català als seus fills en lloc del castellà, aquest trencament de la transmissió lingüística intergeneracional d'una llengua majoritària, la castellana, anirà en benefici de la llengua minoritària amb qui conviu, la catalana.

També cal dir que, des d'un primer moment, l'estudi es va preveure que fos de caire qualitatiu ja que aquest ens permetrà d'aprofundir en les qüestions motiu de l'estudi, és a dir, en el perquè de la no transmissió intergeneracional. Així, mitjançant una entrevista semidirigida analitzarem les relacions socials i els comportaments culturals i, més concretament els lingüístics, de les persones entrevistades. L'objectiu és que la persona entrevistada tingui l'oportunitat d'explicar les seves vivències, que ens relati les seves històries de vida, amb la finalitat d'obtenir tota la informació necessària sobre les variables més amunt definides.

A més a més, Mas i Montoya (2011: 101) manifesten:

“L'estudi de la transmissió intergeneracional de la llengua és una part emergent de la sociolingüística, fet que ha comportat que no dispose encara d'un corpus teòric i metodològic suficient. Una conseqüència d'aquesta mancança ha estat que hi haja dues línies de treball sovint dissociades i que haurien d'ajudar-se mútuament: la qualitativa i la quantitativa. Pel que fa a l'aspecte qualitatiu, encara hem de recórrer a altres disciplines, com ara la psicologia social o la sociologia per a formular propostes

Maria Badia Peiró

teòriques. Quant als treball amb una metodologia quantitativa, ja es beneficien dels avanços de la demolingüística”.

Així doncs, pensem que aquest estudi qualitatiu pot contribuir, segons estableixen Mas i Montoya, en la formulació de propostes teòriques i continuar, d'aquesta manera, avançant en la recerca sociològica dels usos lingüístics.

Per a dur a terme les entrevistes, s'ha elaborat un guió de preguntes. Aquest guió no s'ha seguit de manera rígida, sinó que a l'hora de l'entrevista, s'ha intentat que aquesta s'adaptés a les característiques de cada informant. Ras i curt, depenent de la desimboltura d'aquests, s'han realitzat més o menys preguntes. Hi ha hagut casos en què el mateix informant, en explicar la seva història d'una manera més oberta, per si sol ha anat responent a les preguntes. Tanmateix, en altres casos, en ser la persona entrevistada de respostes més breus, s'ha hagut d'intervenir més. En ambdós casos, s'ha intentat de compilar les vivències, les experiències, els pensaments, els valors, les perspectives i les expectatives dels informants per tal de poder fer unes bones anàlisis, un bon estudi de cada cas en particular.

Pel que fa a les persones entrevistades, cal dir que aquestes han mostrat molt bona disposició per explicar les seves històries de vida, històries que de vegades els duïen a bons records, aleshores els informants s'esplaiaven més i se'ls deixava parlar. En les ocasions que es detectava que recordar segons quines experiències no era massa agradable (val a dir que en algun cas s'han explicat situacions de rebuig social), s'ha intentat

Maria Badia Peiró

ésser comprensible i mostrar empatia. Només en l'entrevista setena la informant responia de manera més breu i no volia relatar-nos la seva història de vida.

Amb la intenció que els informants s'esplaïessin en els seus relats i comentaris, s'ha intentat adoptar una postura neutra pel que fa a la defensa de la llengua catalana, sense mostrar cap extremisme. Aquesta actitud per part de l'entrevistadora, ha permès que els informants, a més a més d'explicar les seves vivències, poguessin donar a conèixer les seves opinions, les seves sensacions i sentiments sense cap mena de temor. Així mateix, cal reconèixer que el fet que l'entrevistadora posés a la pràctica el llenguatge no verbal, ha estat un motiu de confiança entre entrevistat i entrevistadora i que ha permès el bon desenvolupament de les entrevistes.

En conclusió, podem dir que aplicar el mètode de l'entrevista qualitativa ha permès extreure la informació necessària per a dur a terme l'estudi sobre la no transmissió lingüística en aquestes parelles unilingües.

4.1.2. Treball de camp

Per tal de dur a terme el treball de camp, primer de tot, s'ha hagut de fer la cerca de les parelles que complissin els requisits, és a dir, parelles que no fossin lingüísticament mixtes. Així, s'ha mirat de localitzar parelles en què tots dos membres, a les seves llars d'origen, parlessin el castellà, o alguna altra llengua, i que amb els fills la llengua utilitzada sigui la catalana.

Una de les tècniques per a la recerca de possibles informants és la tècnica de la bola de neu. Aquesta tècnica consisteix en la tria, per part de

Maria Badia Peiró

l'entrevistador, de les primeres persones que reuneixen les característiques requerides per a fer l'estudi i que, de manera voluntària, estan disposades a contribuir. Aquestes primeres persones, ajuden a identificar-ne d'altres que també compleixen les característiques i així, de manera successiva, unes persones duen a unes altres i es forma la bola de neu. Tot i que aquesta tècnica sembla ser que és la que més funciona a l'hora de fer la cerca de possibles informants, en el nostre cas ha estat bastant difícil ja que de parelles lingüístiques mixtes se n'ha trobat moltes, i molt poques que fossin unilingües. No ha estat fins a la darrera entrevista en què la informant mateixa ha declarat conèixer més persones que complien les característiques (cosa que podem comprovar en la transcripció de l'entrevista 7), ella mateixa ens ha dit: *"me vas dir que no en trobaves, i amb mi en trobes un filó, eh?"*. Així doncs, justament quan la recerca es dóna per finalitzada, ja que la informació aconseguida en les 7 entrevistes es creu suficient per a elaborar l'estudi, és quan la tècnica de la bola de neu sembla que faci el seu efecte.

Els mesos d'octubre i novembre de 2011 es va contactar amb dues persones de la ciutat de Lleida. Una d'aquestes és el president d'una de les associacions àrabs de la ciutat, i una altra que també està vinculada amb aquest col·lectiu. Entre tots dos ens varen aconseguir les dades de 8 possibles informants, és a dir, en aquest cas, i teòricament, de parelles en què els dos cònjuges són àrabs i que amb els fills parlen el català o el castellà. Es va contactar amb totes aquestes persones per tal d'exposar-los el tema en qüestió, saber si complien els requisits i si estaven disposades a

Maria Badia Peiró

fer l'entrevista. D'aquestes 8 persones, solament va estar possible d'entrevistar-ne dues, les altres no van acabar de donar el seu consentiment. Un cop fetes aquestes dues entrevistes, solament una ha estat vàlida ja que l'altra, una parella d'àrabs amb dues nenes petites que van assegurar parlar el castellà i el català amb elles a casa, en anar a la seva llar per fer l'entrevista, es va comprovar que el que realment parlaven era l'àrab. És per això que aquest estudi no inclou aquesta entrevista, el que sí que podem afirmar però, és que va ésser força interessant ja que es va parlar molt de la convivència entre la població àrab i la població autòctona de la ciutat, de la problemàtica existent i de la integració dels immigrants àrabs en la cultura europea.

Una altra noia àrab, que en un primer moment va accedir a fer l'entrevista, que habita en un poble de la província de Lleida, el dia que havíem quedat, va dir que no li anava bé i que ja avisaria quan tingués disponibilitat. Hores d'ara, no se n'ha sabut res més.

Per un altre costat, es va fer córrer la veu, sobre l'estudi que es volia dur a terme entre amistats i companys de feina. Entre els possibles informants àrabs, alguns de romanesos i altres de castellanoparlants, en total es va contactar amb 16 persones de les quals solament 7 complien els requisits. Els altres no els complien perquè o bé es va comprovar que no parlaven el català amb els fills, o bé perquè les parelles eren mixtes, és a dir, un dels dos membres era català.

Maria Badia Peiró

Així doncs, durant els mesos de gener i febrer de 2012 s'ha entrevistat una persona àrab, 4 parelles i 2 persones més castellanoparlants que amb els seus fills parlen el català.

En l'apartat dels annexos hi podem trobar les transcripcions senceres d'aquestes entrevistes i l'enllaç per poder-les escoltar, enllaç que també s'indica en l'apartat de la bibliografia.

4.1.3. Característiques dels informants

Per tal de veure d'una manera gràfica les característiques més generals dels informants i fer-nos una imatge ràpida del grup lingüístic al qual pertanyen, la següent taula ens mostra la procedència, la llengua primera, l'edat, els estudis, la professió i el nombre de fills dels informants. Tot i que no en tots els casos s'ha pogut parlar amb els dos membres de la parella, la taula inclou la informació de tots dos membres ja que es creu interessant per a l'estudi de cada cas.

Informants		Origen	Llengua primera	Edat	Estudis	Professió	Nombre i edat dels/les fills/es
Parella 1	Ell	Província d'Almeria	Castellà	55	primaris	Conserge	2 (25 i 15 anys)
	Ella	Lleida	Castellà	49	Auxiliar infermeria	Atenció públic	
Parella 2	Ell	Marroc	Àrab	44	Iniciats universitaris	Tècnic de projectes	

Maria Badia Peiró

	Ella	Marroc	Àrab		(físiques) Primaris	europaus No treballa	2 (12 i 3 anys)
Parella 3	Ella	Província de Sevilla	Castellà	50	Primaris	Mecànic (taller propi de xapa i pintura)	2 (26 i 21 anys)
	Ella	Província de Jaen	Castellà	48	Primaris	Ajuda en el negoci familiar	
Parella 4	Ella	Província de Ciudad Real	Castellà	63	Primaris	Constructor	4 (36, 34, 31 i 29 anys)
	Ella	Província de Ciudad Real	Castellà	61	Primaris	Va tenir negoci propi d'hostaleria	
Parella5	Ella	Província de Lleida	Castellà	67	Primaris	Camioner (jubilat)	3 (41, 38 i 35 anys)
	Ella	Província de Saragossa	Castellà	65	Primaris	Distribuïdora productes de la llar i de bellesa (jubilada)	
Parella 6	Ella	Saragossa	Castellà	52	Universitaris	Metge	2 (22 i 18 anys)
	Ella	València	Castellà	52	Universitaris	forense Tècnica d'orientació	

Maria Badia Peiró

						laboral	
Parella7	Ell	Lleida	Castellà	43	Batxillerat	Administrati u	1 (4 anys)
	Ella	Lleida	Castellà	43	Batxillerat	Administrativ a	

Taula 1: característiques de tots els informants

D'entre les característiques més destacables d'aquesta taula, hem d'assenyalar que tots els informants, a excepció dels dos membres de la parella 2, tenen com a llengua inicial el castellà, atès que ells o els seus ascendents provenen de l'Estat espanyol no catalanoparlant. En referència als estudis, solament dues, de les 14 persones, tenen estudis superiors, 4 estudis mitjans i 8 estudis primaris. I pel que fa al nombre de fills, la gran majoria, 4 de les 7 parelles tenen dos fills, una tres, una altra quatre i una que només en té un. Per tant, podem resumir que les característiques generals de les parelles que han format part del nostre estudi són les següents:

- Procedència: espanyola
- Llengua: castellana
- Estudis: primaris
- Nombre fills: 2
- Edat: entre 40 i 60 anys

5. Resultats de les entrevistes

Seguidament, donem a conèixer els resultats de les variables que s'han establert per tal de definir què és el que motiva a uns pares a la no transmissió de la llengua. En l'apartat dels annexos es detalla, entrevista per entrevista, una anàlisi força detallada de cada variable. Aquesta tasca ens ha permès de poder aprofundir, d'un mode més intens, tant en l'estudi de les variables com en el seu resultat. En aquest apartat, però exposem, de manera global per a totes les entrevistes, els resultats de l'estudi de cada variable.

5.1. Convencions

En aquest resultat de les entrevistes s'hi inclouen fragments de les converses amb les persones entrevistades, és a dir fragments de les transcripcions de les entrevistes que hem inclòs en l'apartat dels annexos. Les convencions tipogràfiques que hem utilitzat en les transcripcions són les següents:

- (...) els punts suspensius entre parèntesis marquen que hi ha unes paraules que no s'han transcrit perquè s'ha considerat que no tenien interès per la qüestió que es tracta en aquell moment.
- <> entre els parèntesis angulars, i en cursiva, indiquem les paraules textuais que la persona ha dit en la entrevista, és a dir, la transcripció.
- ... els tres punts indiquen pauses, que la persona s'allarga en la pronúncia de la paraula.

Maria Badia Peiró

- Els noms de les persones que apareixen en les transcripcions són pseudònims.

5.2. Grup de pertinença

Gairebé totes les persones entrevistades són nascudes fora de Catalunya, per la qual cosa el fet d'haver emigrat (aquí volem remarcar que les principals raons de la emigració són per motius econòmics) els ha dut a incorporar-se a una nova societat. Aquestes persones, un cop establertes i assolits els objectius que les dugueren a emigrar (principalment tenir un feina més o menys estable que els permetés guanyar-se la vida), podem afirmar que s'han integrat a una nova societat, i és aleshores quan han pogut triar els seus grups de pertinença i de referència. Aquestes tries poden, a primera instància, dificultar l'explicació dels seus comportaments, cosa que hem esmentat ja en la pàg. 15 quan hem explicat el concepte del grup de pertinença. Tot i això, ens adonarem que, ans al contrari, ens la faciliten.

De les 11 persones que hem entrevistat, 8 han declarat que pertanyen al grup català; una persona diu que se sent catalana perquè hi ha nascut, però dubta perquè, sent també el grup castellà com el de pertinença. Una altra persona que va arribar a Catalunya als 7 anys, ha declarat que, tot i que no pot dir que pertany al grup andalús perquè ja fa molts anys que és a Catalunya, no sent el grup català com el seu grup de pertinença. Finalment, una altra, l'àrab, no s'hi ha manifestat explícitament.

Centrant-nos ara amb el grup de les 8 persones que han declarat que pertanyen al grup català, direm que el motiu principal d'aquesta afirmació

Maria Badia Peiró

és que els anys que porten a Catalunya ha fet que s'hi integrin de manera total, que s'hi sentin totalment identificats. A més a més, el fet que els seus fills i filles hagin nascut aquí i siguin catalans, els reafirma el seu sentiment de pertinença a la societat catalana. Cal assenyalar que, d'aquestes 8 persones, la informant de l'entrevista 4, confirma sentir que pertany al grup català tot i que una vegada, algú li va dir *<una persona me lo dijo, una persona de aquí me dijo, tu estas muy bien con las personas que estás, pero piensa que eres de fuera, y siempre serás de fuera (...)>*. Així doncs, tot i "ésser de fora" ara tria com a grup de pertinença el català. D'aquestes 8 persones, també la informant de l'entrevista 4, no parla mai català, perquè tot i que ho va intentar, el fet que al principi se li repliquessin els errors, li deien *<dilo en castellano porque así no se dice>*, li fa fer prendre la decisió de no parlar-lo. Una altra persona, la informant de l'entrevista 6, solament parla el català amb el fill, i a la feina si s'hi veu obligada. Per tant, en aquestes dues persones, veiem que el fet de no parlar el català no és motiu de no triar aquest grup com el de pertinença.

La informant de l'entrevista 1, que dubta entre el grup castellà i el català ens diu que *<jo me sento d'aquí perquè soc d'aquí, no?>*, tot i això, no declara explícitament que el seu grup de pertinença sigui el català. La informant de l'entrevista 3, que diu que pertany i que se sent del grup andalús ens diu *<(...) yo catalana no me siento, sinceramente... yo el carácter catalán no lo tengo (...) no me siento y no me sentiré nunca>*. Tot i que, com hem dit abans, el fet de no parlar el català no és motiu per no triar aquest grup com el de pertinença, en el cas però, d'aquestes dues

persones (les informants de les entrevistes 1 i 3) es dóna la contingència que no el parlen, una solament ho fa en l'entorn laboral perquè així se li requereix i l'altra no el parla gens perquè no l'ha après, solament intercala alguna paraula en la seva conversa, fet que segurament influeix en trobar inadequat triar el grup català com el de pertinença. D'aquesta manera, en aquests darrers casos i en el de l'informant de l'entrevista 2 (la persona àrab), que no s'ha volgut manifestar, també veiem com la tria del grup pot comportar indecisions ja que el fort vincle afectiu del grup d'origen impedeix decantar-se cap al de destinació a l'hora de triar-lo com el de pertinença.

5.3. Grup de referència

En la taula 1 (pàg. 27, 28 i 29) hem vist que totes les persones entrevistades pertanyen al grup lingüístic castellà, a excepció de la parella àrab. Dues de les 11 persones entrevistades varen néixer a Catalunya i les altres 9 hi varen arribar en edats compreses entre els 8 mesos i els 26 anys. També cal remarcar que en tots els casos és el pare qui parla el català als fills (la taula 2 de la llengua que transmet cada cònjuge als/les fills/es i que podem trobar a la pàgina 42 ens ho mostra). Són únicament les mares de les entrevistes 5, 6, i 7 les que també ho fan, mentre que les altres mares transmeten la seva llengua primera, la castellana o bé l'àrab. Cal notar que la llengua d'ús habitual d'aquests pares i mares que transmeten el català, és també la catalana.

Així, centrant-nos primer en aquests progenitors que parlen i transmeten el català, direm que els que varen néixer a Catalunya, o bé hi varen arribar de petits, la seva escolarització va ésser en castellà perquè

Maria Badia Peiró

així la feia el sistema educatiu espanyol fins a la dècada dels 80. En moltes de les entrevistes, els informants ens han remarcat aquest fet i que, per tant, va ésser "al carrer" on varen aprendre i adoptar el català. D'aquesta manera, l'informant de l'entrevista 3 en preguntar-li com va aprendre a parlar el català ens diu *<suposo que al parlar... de seguida el vaig agafar, allavons no s'ensenyava...>*. La informant de l'entrevista 5 en preguntar-li si a l'escola parlava el català, respon *<nooo! Estava prohibit!>*. La informant de l'entrevista 7 ens diu *<al cole abans no fèiem... fèiem una assignatura en català, una hora a la setmana>*. Per tant, aquests nens i nenes a casa parlaven el castellà i a les hores lectives de l'escola també. És per això que arribem a la conclusió que era al carrer on varen aprendre el català, així ho declara la informant de l'entrevista 5 quan se li demana si recorda com va aprendre el català *<si vols que t'ho diga pues no me'n recordo (riu) però al carrer pues jugant amb les amigues>*. D'aquesta manera aquestes persones s'adonaren que hi havia un grup, el qual no era ni el familiar ni l'escolar, sinó que era el grup que formava el seu entorn social, que tenia una característica diferent, una norma diferent: l'ús lingüístic. Prenent doncs, aquest grup al qual pertanyien, ja que hi compartien el seu esbarjo, com un referent, hi adoptaren allò que els diferenciava, hi adoptaren la seva llengua. Per tant, varen aprendre a parlar el català fins al punt que aquesta és la llengua que han transmès a la seva descendència.

El mateix va passar amb els casos de les entrevistes 2 i 4, tot i que aquestes persones no van néixer a Catalunya, sinó que hi varen arribar ja

Maria Badia Peiró

d'adultes. Els dos membres de l'entrevista 4 que primerament es varen establir a Barcelona uns anys, com que tothom els parlava en castellà, no varen aprendre el català, no ho varen fer fins que no es van traslladar a un poble de la província de Lleida. L'informant de la entrevista 4, per tal d'explicar-nos que a la capital no es parla tant en català com al poble declara *<la capital de Barcelona, oi tant, inclús a Lleida, tampoco se parlaria ara mateix, vas a Lleida i qui parla català? Un 5%... i aquí no (referint-se al poble), aquí era al revés el 99,99% allavons t'espaviles una mica més>*. L'informant es va espavilar perquè al poble s'hi trobava com un més, ho compartia gairebé tot a excepció d'una cosa, la llengua. Així, la gent del poble era el seu referent de comparació, motiu pel qual la seva llengua la va aprendre de seguida, i quan va començar a parlar català també ho va fer amb els fills acabats de néixer. En el cas de l'entrevista 2, la de l'informant àrab, aquest va aprendre de seguida el castellà i el català en arribar a Catalunya, fet que el va motivar, quan va néixer el seu fill gran, a parlar-li en català en lloc d'àrab. D'acord amb allò que ens diu l'informant, l'objectiu de parlar-li en català al fill era *<facilitar-li l'aprenentatge del català>*. En altres paraules, no volia que el seu fill tingués problemes a l'hora de relacionar-se amb els mestres i els nens a l'escola. Aquí tenim una integració al grup català d'un immigrant àrab, si aquest hagués tingut el grup castellà com a referent, no hagués estat la catalana la llengua de transmissió al seu fill.

Un altre cas diferent és el de les mares que hem pogut entrevistar, que no parlen el català i que, en conseqüència, no el transmeten. Així, la

Maria Badia Peiró

informant de l'entrevista 1 en preguntar-li quina llengua parlava de petita, ens diu *<sempre, sempre, castellà a casa. I a l'escola també, jo no he parlat català al cole>*. Aquesta informant en demanar-li per què no parla català explica que, per motius laborals, ha hagut de fer molts cursos i d'examinar-se, per això ens diu *<estic una mica farteta amb lo català, si vols que et digui la veritat>*. La informant de l'entrevista 3, en parlar de l'escola, diu *<sí la lengua era castellana (...) a la hora del patio yo recuerdo.... habla...hablamos las dos lenguas, castellano porque también había muchos de fuera, mas emigrantes, pero nos mezclábamos con los niños, con las... con las niñas catalanas>*. Aquesta informant ens manifesta haver sentit que la refusaven pel fet d'ésser castellana *<si, yo...sentía como un rechazo, sentías un rechazo>*. En aquests casos tenim un exemple de la funció comparativa del grup de referència de la qual, en l'apartat dels conceptes (pàg. 13) hem fet esment i que, d'acord amb aquest, la persona en comparar-se amb el grup sent frustració. Val a dir però, que aquest sentiment no ha dut aquestes persones a adoptar la norma del grup de referència, ja que aquestes dues mares, ni parlen el català ni, evidentment, l'han transmès als seus fills, sinó que ha estat l'altre cònjuge qui ho ha fet.

Continuant amb els grups de referència i analitzant el cas de l'entrevista 6, direm que va ésser el fill petit de la parella qui va començar a dir les seves primeres paraules en català, motiu pel qual els seus pares van adoptar aquesta llengua per parlar amb el seu fill (tot i que entre ells i amb el fill gran continuïn parlant el castellà). Així, va ésser el nen petit qui va prendre les normes d'ús lingüístic del grup català (ja que

Maria Badia Peiró

tant a l'escola bressol com la noia que tenien a casa li parlaven en català) i les va adoptar de manera inconscient (estem parlant d'un nen de poc més de 2 anys). En aquest cas, els pares també van tenir una sensació de frustració, el seu fill, en comparació amb els altres nens de la seva edat, no parlava. De manera graciosa, la mare, que és amb qui ens hem entrevistat, ens diu <le llamábamos el mudito>. Per tant, per una banda, tenim el fill qui va prendre com a referent el grup català i en va adoptar la norma. Per l'altra, tenim els pares els quals, prenent com a referent tot el grup de nens de 2 anys que parlaven, el varen comparar amb el seu fill, comparació que els va provocar una sensació de frustració perquè el nen no parlava. Quan el nen ho va fer, va estar en català, a diferència dels altres 3 membres de la família. Aleshores els pares es van trobar amb una característica que divergia del grup familiar, cosa que va fer que aquests pares fixessin el seu referent, no en un grup, sinó en un individu, en el seu fill, i van decidir parlar-li en català, adoptar la seva norma. Ara aquest nen té 18 anys i tots tres continuen parlant en català. Aquest és un clar exemple de com influencien els grups de referència en la transmissió, o la no transmissió, de la llengua.

5.4. Entorn laboral

De les 11 persones entrevistades, totes afirmen que en el seu entorn laboral parlen el català i les que van arribar a Catalunya d'adultes, va ésser en aquest entorn on el varen aprendre. Fins i tot les dues persones que menys el parlen, afirmen que quan ho fan és justament en aquest entorn, una perquè treballa a l'Administració i s'hi veu obligada i l'altra perquè té un

Maria Badia Peiró

negoci en un poble on gairebé tothom parla el català i és la manera que, sense adonar-se'n, més paraules diu.

Un dels informants ens diu que *< (...) jo a la feina eren un 80% catalans, a on treballava jo (...) allavons tothom parlava català i jo vai començar a parlar, ho vai assimilar ràpid>*, cosa que va fer que, primer, quan vivia a casa dels pares, amb els seus germans parlés en català, i que després quan es va casar, als fills els transmetés el català en lloc del castellà. També en aquesta línia, l'informant de la 4a entrevista ens diu no haver après a parlar el català fins que en el seu entorn laboral no el va sentir, i precisament, quan va començar a parlar-lo, també ho va fer amb les seves dues primeres filles, que eren molt petites. Amb els 4 fills que ara té també els parla el català en lloc del castellà, tot i que amb la seva esposa parli amb aquesta darrera llengua. Aquests dos informants, que hem dit que amb els fills parlen el català, volem remarcar que solament ho fan ells, ja que les seves mullers no el parlen.

L'informant àrab, quan va arribar a Catalunya, se'n va adonar que aprendre i saber la llengua del lloc on havia emigrat li podia obrir moltes portes, ens declara *< (...) Catalunya és un dels pocs països, dels poc llocs, que la llengua integra a la gent.>* Saber perfectament el català l'ha dut a ocupar un lloc de treball com a tècnic en una institució pública i, a més a més, el va dur també a prendre la decisió que en néixer el seu fill gran, li parlés en català.

5.5. Entorn social

En aquesta variable totes les persones entrevistades, amb l'excepció de l'informant àrab, conflueixen en afirmar que el seu entorn social és significativament català i també un detonant que influencia directament en parlar el català de manera inconscient. En l'anàlisi de la variable del grup de referència ja hem explicat que la informant de la 5a entrevista ha declarat haver après a parlar el català al carrer.

L'informant de la 1a entrevista, ens explica que, quan vivia a casa dels pares i els seus 6 germans (els pares eren andalusos), el fet que ell comencés a jugar a futbol als 10 anys, amb un equip de la ciutat on la llengua de comunicació era bàsicament la catalana, va ser el motiu que va fer que ell l'aprengués i que, sense adonar-se'n l'anés adoptant com a llengua pròpia. Així, ens comenta *<al futbol vai parlar català molt perquè matxo, lo 80% eren de llengua catalana, claro, allavons jo me vai fer molt, vai entrar a aquest nucle >*. L'informant es va endinsar en el català fins al punt que, tot i ésser la llengua vehicular familiar la castellana, amb els germans de seguida va començar a comunicar-s'hi en català. Actualment amb els germans que s'han quedat a viure a Catalunya, el continua parlant, de la mateixa manera que ho fa amb els seus dos fills.

Dels altres informants, 4 coincideixen en dir que, en arribar a Catalunya de petits, encara que a casa es parlés el castellà, sortir al carrer i sentir parlar el català, va fer que l'aprenguessin ràpidament i que també l'adoptessin com a llengua de comunicació amb amics i coneguts.

Maria Badia Peiró

En el cas de l'informant àrab va ésser molt important el contacte que va tenir amb els joves del poble on s'havia establert. Sobre aquest contacte ens diu < (...) i així vam començar a tenir el primers contactes amb aquests joves no? (...) ens vam convertir en amics i ens convidaven a sortir alguns caps de setmana a pubs i a bueno...bars i... i... ens van introduir una mica... dins de la vida...>. Això va permetre a l'informant integrar-se al poble, tenir vida social i aprofundir en l'aprenentatge de la llengua.

5.6. Hàbitat

De totes les persones entrevistades, 7 viuen o bé han viscut en un nucli rural i les altres 4 en un nucli urbà. Un dels informats, que en els primers anys d'arribar a Catalunya vivia i treballava a Barcelona i després es va traslladar a un poble de la província de Lleida, declara que com que a Barcelona, tant en el lloc on treballava com en les altres llocs que anava, fins i tot pel carrer, majoritàriament sentia parlar el castellà, el català no el va aprendre fins que no es va traslladar al poble. En aquest darrer entorn era justament al revés, l'estrany era sentir parlar el castellà, exactament ens diu < ni a Barcelona ni a Lleida, (...) vas a Lleida i qui parla català? Un 5%... aquí era al revés, el 99,99% allavons t'espaviles una mica més>. En aquest percentatge (99,9%) l'informant es refereix al total de la gent del poble que parla el català en front del 5% que diu sentir parlar a la capital. En l'apartat de l'anàlisi del grup de referència també hem dit que la decisió d'aquesta persona de parlar català amb els veïns del poble va fer que el parlés també amb les dues filles petites que tenia, de manera inconscient i, per consegüent amb els altres dos fills que nasqueren més tard.

Maria Badia Peiró

L'informant àrab també remarca la importància que va tenir el viure els primers anys en un poble, ens diu <(...) *jo vaig tenir sort d'estar justament a Alcarràs perquè... al cap d'un any i mig un grup de joves d'Alcarràs va decidir de crear una associació (...) es va crear per donar classes de castellà als immigrants que vivíem al poble no? És una manera de... integrar-los*>. Aquí cal notar que a les classes de castellà hi van seguir les de català. Així fou com l'informant va aprendre la llengua.

Podem dir que l'hàbitat és una variable que està molt relacionada amb la de l'entorn social. Jugar al carrer, relacionar-se amb tot un veïnatge, és a dir, dur una determinada vida social, és més característic dels nuclis rurals. En aquest hàbitat existeix més socialització i per tant, els costums o els usos, en aquest cas, lingüístics, de les persones originàries fa que es traspassin també als costums i usos de les persones nouvingudes.

6. Anàlisi dels resultats

Abans d'endinsar-nos en els resultats de les variables, hem dibuixat la següent taula on podem veure que, de les 7 parelles en què ens hem centrat per a fer aquest estudi, en 3 d'elles hem pogut constatar que són els dos membres de la parella, tot i ésser castellanoparlants en les seves respectives llars familiars, els que no han transmès el castellà als seus fills, sinó el català, mentre que en les altres 4 parelles, és solament un dels dos membres qui ho ha fet:

Maria Badia Peiró

	Parella 1	Parella 2	Parella 3	Parella 4	Parella 5	Parella 6	Parella 7
Ell	català	català	català	català	català	català	català
Ella	castellà	àrab	castellà	castellà	català	català	català

Taula 2: Llengua que transmet cada membre de la parella als seus fills

D'aquesta manera, a partir d'aquests resultats podem corroborar les paraules, que ja hem esmentat en l'apartat 3.2, que tracta de l'estat de la situació, en què Rosa Maria Torrens diu (Boix:2011 43) "s'entén que la mare és un dels elements principals per a la transmissió lingüística intergeneracional". Efectivament, en les 4 parelles en què solament és un membre el que no transmet la llengua, hi trobem la coincidència que aquest és el pare.

Per un altre costat, com podem comprovar en la següent taula, de les 7 parelles, solament és una la que, entre els dos membres, parlen el català, les altres ho fan en castellà, o bé en el cas de la parella àrab, en àrab:

	Parella 1	Parella 2	Parella 3	Parella 4	Parella 5	Parella 6	Parella 7
Llengua	castellà	àrab	castellà	castellà	català	castellà	castellà

Taula 3: Llengua que parlen, entre ells, els dos cònjuges de les parelles entrevistades

Si observem les dues taules anteriors, veiem que és la llengua castellana la que predomina en el sentit que tots són de procedència castellanoparlant i que entre els cònjuges es parla el castellà. No obstant això, aquests pares que podrien haver transmès perfectament el castellà als

seus fills, no ha estat el cas, i al menys un dels dos cònjuges, ho ha fet en català, cosa que ha influït que aquests fills considerin el català com la seva llengua primera. Els seus pares diuen: “els meus fills són catalans, han nascut aquí i parlen la llengua des del seu naixement”.

6.1. Les variables

El següent quadre ens ajudarà a veure, de manera més gràfica, el resum de l'estudi de les variables, d'acord amb allò que cada informat ha respòs en les entrevistes, i que tot seguit comentarem:

Informants	Grup pertinença	Grup referència	Entorn social	Entorn laboral	Hàbitat
Parella 1	Pare	català	català	català	urbà
	Mare	castellà	Català	castellà Català- castellà	urbà
Parella 2	Pare	àrab	àrab- català	àrab- castellà- català	rural-urbà
Parella 3	Pare	català	castellà- català	català	rural
	Mare	castellà	Català- castellà	castellà- català	rural
Parella 4	Pare	català	català	castellà- català	rural
	Mare	català	català	castellà- català	rural

Parella 5	Pare	català	català	català	català	rural
	Mare	català	català	català	català	rural
Parella 6	Mare	castellà-	català	Castellà-	català	urbà
		català		català		
Parella 7	Mare	català	català	català	català	urbà

Taula 4: comportament de les variables en cada parella

En aquesta taula podem observar que és el grup lingüístic català de totes les variables el que més predomina. Això ha dut a les persones que han format part del nostre estudi que, a l'hora de la transmissió de la llengua als fills, s'hagin referenciat en un grup lingüístic determinat. És a dir, tot i ésser castellanoparlants, o àrabs en un dels casos, el fet que l'entorn social o laboral o que en el seu hàbitat, el català sigui la llengua de comunicació, els ha dut a tenir com a grup de referència el català. Així doncs, veiem com aquest resultat ens ve motivat per la combinació dels resultats de les altres variables i que tot seguit expliquem.

6.2. Què ha motivat el canvi lingüístic?

En la taula 4 hem destacat en groc la columna del grup de referència perquè és en aquesta variable en què tots els informants coincideixen en afirmar que el seu referent és el grup lingüístic català. En aquest referent s'hi han comparat i n'han adoptat el seu ús lingüístic. Això ens duu a confirmar la hipòtesi plantejada a l'inici d'aquest treball, i és que són els grups de referència els que influeixen en la no transmissió de la llengua.

Ara bé, hem dit que el grup de referència ve influenciat per les altres variables. Això és, si en l'entorn social o laboral d'una parella hi predomina

Maria Badia Peiró

el grup català, serà el que motivarà que el seu referent lingüístic sigui, al cap i a la fi, el català. La comparació és duu a terme amb aquelles persones amb què hi ha una analogia, és a dir entre les característiques, trets, similituds, que hi ha entre l'individu i el seu grup de referència. És per això que els costums, les actituds, les maneres de pensar, etc., s'acaben prenent d'aquelles persones amb les quals s'hi està en contacte. És així com la conducta i les valoracions de les persones s'orienten d'acord amb els referents que es prenen i que es comparen, tal com Merton defensa. Els usos lingüístics formen part d'aquestes conductes i valoracions fins al punt de no transmetre la llengua primera als fills i transmetre aquella llengua que parlen les persones que són els nostres referents.

Volem destacar també que, d'acord amb el quadre resum, l'hàbitat, en concret el rural, és una de les altres variables que influeix en tenir el grup català com a referent. En aquests hàbitats ens trobem que la gran majoria de les persones són autòctones, és a dir, l'entorn rural, en percentatges, és el que menys ha sofert els processos migratoris, el motiu n'és la poca oferta de treball que hi existeix. Dels set casos estudiats, hem pogut observar que quatre viuen o han viscut en un hàbitat rural. Així, en un entorn en què el 90% de la població parla el català, és el que ha motivat que, tant els informants com els seus fills, adoptessin la llengua catalana com a llengua d'ús. Aquesta conclusió ens duu a establir una nova hipòtesi, i és que, un estudi com aquest, si hagués estat realitzat en una altra província, en ciutats més grans, en altres paraules, en entorns més urbans que han rebut un nombre més elevat d'emigrants per les possibilitats

laborals que aquests nuclis ofereixen, i que en conseqüència, s'hi parla més el castellà, els resultats no hagueren estat els mateixos.

6.3. Avantatges i/o desavantatges que ha suposat el canvi de llengua

En tots els casos estudiats es constata que, els fills, als quals s'ha transmès el català, tots han après la llengua castellana. En el cas de les parelles en què un membre els parla el català i l'altre el castellà, com és el de les parelles 1, 3 i 4, i que casualment és el pare, aquests fills han après el castellà a partir de la mare, per tant, aquí tornem a reiterar el que hem dit més amunt, que la mare és l'encarregada de la transmissió lingüística intergeneracional. En el cas de la parella 2, que el pare parla el català i la mare l'àrab, el fill també ha après l'àrab a través de la seva mare i dels seus parents quan viatgen un cop a l'any al Marroc.

Cal fer esment però, que en la parella 3, en què el pare els parla català i la mare castellà, és l'únic cas on els progenitors han manifestat que, de la mateixa manera que una professora els va assessorar, els haguessin hagut de parlar sempre en castellà. Els pares donen la raó a aquesta professora perquè noten mancances de vocabulari quan els seus fills parlen el castellà. L'informant 3 ens ho diu d'aquesta manera *<perquè inclús una vegada amb una tutoria, una mestra, mos va dir.. diu llàstima perquè si els haguéssiu parlat en castellà tindrien més facilitat pel castellà>*. Tot i això, el pare els continua parlant en català.

En el cas de l'informant 2, el fill ha après a parlar el castellà a l'escola i a través dels mitjans de comunicació ja que a casa la llengua que li ha

Maria Badia Peiró

transmès la mare és l'àrab. El mateix passa en el cas dels informants de la parella 5, en què els fills a casa dels pares sempre han sentit el català tant a la mare com al pare. Ha estat doncs, a l'escola, en els mitjans de comunicació i a casa dels altres parents, on han après el castellà.

En el cas de la parella 6 en què tots dos membres són castellanoparlants i que amb el fill gran parlen el castellà i amb el petit el català, aquest darrer, tot i haver après també el castellà a l'escola, sentir-lo a casa n'ha propiciat el seu aprenentatge. Per una altra banda, aquí podem fer notar l'avantatge que ha suposat per als pares que el seu fill es decidís per parlar el català. Això es el que ha motivat que aquests pares el parlin de manera quotidiana i que el puguin anar perfeccionant.

Un altre cas semblant passa amb la parella 7, en què al pare li costa més de parlar el català perquè normalment ho fa en castellà. Que amb la seva filla s'hi comuniqui en català, fa que s'esforci més en voler perfeccionar el seu llenguatge català.

6.4. Comparació amb les conclusions de la recerca precedent

En el punt 3.1 d'aquest estudi hem fet esment que, en el treball de sociolingüística, que precedeix aquesta recerca, es va demostrar que el que va motivar a les persones arribades a Catalunya a aprendre el català van ésser els grups de referència. Així, cadascun dels informants, quan varen arribar a Catalunya, van posar el seu punt de referència en un grup determinat, ja que quan hom s'estableix en un lloc nou, es busca sempre algun referent que ajuda a establir-s'hi, o que defineix, els costums, els usos, els comportaments, que es desenvoluparan en el nou entorn.

Maria Badia Peiró

D'aquesta manera, aquelles persones que el seu grup de referència era format per catalans/es, en ésser una de les normes per les quals el grup es regia, la de parlar el català, i en comparar-se amb ells i adonar-se que aquesta era una de les normes que podien adoptar per tal de formar part del seu grup, de seguida varen fer el perquè per aprendre'l i per parlar-lo. Van veure que la llengua era un dels elements que els ajudava a integrar-se. No obstant això, aquells/es que varen fixar el seu referent en grups de persones de parla castellana i veure que no parlar el català no era cap inconvenient per comunicar-se, no es varen preocupar per aprendre'l. Aquesta decisió no els va dificultar la seva integració. En posar el seu referent en el grup castellà, no hi van veure l'ús lingüístic com una diferència. La seva integració, d'acord amb el que ens varen explicar, va ésser total, a excepció de l'adopció de la llengua.

Així doncs, i d'acord amb els dos estudis realitzats, si en la primera generació de persones immigrades, ha estat el grup de referència el que ha menat a l'aprenentatge del català, en la segona generació hem vist que també ha estat aquest grup el que ha motivat a la no transmissió lingüística. El prendre el referent d'un determinat grup ha donat lloc a la vernacularització de la llengua castellana que, en el marc teòric ja hem vist que, significa el trencament de la transmissió intergeneracional d'una llengua a favor de la llengua pròpia de la comunitat on es viu, en aquest cas, de la catalana. Parem esment però, en el fet que aquesta realitat de la no transmissió de la llengua, influenciada pels grups de referència, no ha estat negativa. Així, en ésser la llengua castellana una llengua majoritària,

aquesta, tot i que no hagi estat a través dels progenitors, també s'ha après a través d'altres membres de la família i/o dels entorns propers.

7. Conclusions finals

Primerament, assenyalarem que, com ens mostra la taula 1 (pàg. 27, 28 i 29), de les 11 persones que han participat en les entrevistes, 10 tenen com a llengua inicial la castellana i una l'àrab. Aquest és un indicador que ens mostra com la població que té com a llengua primera la castellana es mostra més oberta a l'aprenentatge del català. Les altres persones amb les quals també es va contactar com a possibles informants, però que no complien els requisits, eren àrabs i romaneses. Aquí ens podem remetre a una notícia publicada per la Xarxa CRUSCAT de l'Institut d'Estudis Catalans la qual informa que, el propassat dia 9 de maig, es va presentar l'estudi sociolingüístic "El català al 2011: capacitat d'atracció i llengua de consum als media", realitzat a partir de les dades facilitades pel Baròmetre de la Comunicació i la Cultura. Una de les conclusions d'aquest estudi és que "el català mostra més capacitat d'atracció entre la població de llengua inicial castellana que entre les persones que tenen altres llengües com a inicials, que canvien més cap al castellà que cap al català". El fet que el 90,9% de les persones que hem entrevistat per a realitzar el nostre treball, tenen com a llengua inicial la castellana, corrobora la conclusió de l'estudi esmentat.

Per un altre costat, també hem dit que la nostra hipòtesi inicial ha estat confirmada. Podem corroborar doncs, que la no transmissió intergeneracional és deguda a adoptar una de les normes dels grups de

Maria Badia Peiró

referència, en aquest cas, la de parlar la llengua del grup amb el qual s'han comparat i que han tingut com a referent. Aquest referent també hem vist que s'ha pres entre una població poc massificada, en una ciutat no gaire gran com és Lleida i en els nuclis rurals on la gran majoria dels seus habitants parlen el català. Per tant, l'objectiu principal, que era el de conèixer què és el que motiva al canvi lingüístic queda, així mateix, assolit.

Pel que fa als objectius secundaris, d'acord amb els quals volíem esbrinar si la llengua que no es transmet s'arriba a conèixer i de quina manera, ens els casos que hem estudiat, hem constatat que efectivament s'aprèn, tant per la banda familiar, com per la social o per l'escola.

Així doncs, alhora, podem corroborar que la no transmissió intergeneracional d'una llengua majoritària, repercuteix de manera molt positiva en una llengua minoritària com és la catalana. Que aquesta no transmissió no duu connotacions negatives, ans al contrari, la no transmissió de la llengua majoritària significa la transmissió de la llengua minoritària i, a la vegada, l'aprenentatge de la majoritària. L'entorn familiar doncs, i la llengua que s'hi transmet, és del tot important per al futur d'una llengua com la catalana.

Finalment només cal fer esment a allò que diu el refrany català: *allà on vagis, fes el que vegis*. Això és, davant de la comparació de les normes i usos d'un grup amb el qual ens sentim identificats, comparació fruit de la nostra observació, adoptar aquestes diferències que hem detectat, ens permetrà sentir-nos més identificats amb el grup. A més, en el cas de la llengua catalana, aquesta decisió contribuirà no tan sols en formar part del

grup, sinó en la supervivència de la llengua i en l'augment del nombre de parlants.

8. Línies futures de recerca

Dins del camp de la transmissió de la llengua, a través de les conclusions d'aquest estudi, podem definir noves línies de recerca.

A l'inici del treball hem dit que són pocs els estudis realitzats sobre la transmissió del català que se centrin en els grups de referència. A través d'aquest treball però, hem vist com repercuteixen aquests grups en la transmissió de la llengua, és per això que caldria endinsar-s'hi més. Estudiar i analitzar la influència que exerceix el grup de referència en el comportament sociolingüístic de les persones representa un extens camp de recerca que dóna joc tant per a realitzar estudis qualitius com quantitius, tot i que els primers permeten anar més al fons de la qüestió, al moll de l'os. Per a obtenir, però, grans resultats és necessari que hi hagi persones preparades per a fer les entrevistes i persones disposades a respondre-les, a explicar les seves històries de vida. Així doncs, tenim encara un bon camí per recórrer.

També hem constatat que l'hàbitat és un altre factor que influeix en la transmissió del català, i tot i que existeixen força estudis realitzats arreu dels Països Catalans, i sobretot en les grans àrees urbanes, escassos n'hi ha d'estudis realitzats sobre la transmissió de la llengua en els entorns rurals. És per això que, si es poguessin realitzar més estudis en aquestes

Maria Badia Peiró

àrees geogràfiques, en podríem extreure coincidències, divergències, en altres paraules, ens permetrien fer comparacions amb els estudis ja realitzats en àrees com les grans ciutats i arribar així, a noves conclusions. Per tant, fer estudis sobre l'ús de la llengua i la seva transmissió en els entorns rurals, pot ser perfectament una altra línia de recerca dins del camp de la sociolingüística.

9. Bibliografia i fonts documentals

9.1. Fonts documentals

9.1.1. Entrevistes

Entrevista parella 1. Lleida, 17 de gener de 2012:

<http://dl.dropbox.com/u/58342376/Informant%201.MPG>

Entrevista parella 2. Lleida, 19 de gener de 2012:

<http://dl.dropbox.com/u/58342376/Informant%202.MPG>

Entrevista parella 3. Linyola, 27 de gener de 2012:

<http://dl.dropbox.com/u/58342376/Informant3.MPG>

Entrevista parella 4. Puigverd de Lleida, 2 de febrer de 2012:

<http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant4.MPG>

Entrevista parella 5. Puigverd de Lleida, 8 de febrer de 2012:

<http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant5a.MPG>

<http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant5b.MPG>

Entrevista parella 6. Lleida, 27 de febrer de 2012

<http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant%206.MPG>

Entrevista parella 7. Lleida, 27 de febrer de 2012

<http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant%207.MPG>

9.2. Bibliografia

Boix-Fuster, Emili (2009). *Parlar català amb els fills? La transmissió de la llengua en famílies bilingües a Barcelona*. Sant Cugat del Vallès: Rourich.

Boix-Fuster, Emili; Torrens, Maria Rosa (2011). *Les llengües al sofà. El plurilingüisme familiar als països de llengua catalana*. Lleida: Pagès Editors.

Borlandi, M; Boudon, R; Cherkaoui, M i Valade, B (2005). *Dictionnaire de la pensée sociologique*. París: PUF.

Institut d'Estudis Catalans. Xarxa CRUSCAT (2012). [En línia] [L'ús del català creix entre les persones que no el tenen com a primera llengua, i augmenta el consum de mitjans en català](#). Barcelona: Institut d'Estudis [Consulta: 12-05-12].

Mas i Miralles, Antoni; Montoya Abat, Brauli (2011). [En línia] [La transmissió lingüística del català: estat de la qüestió i avaluació analítica](#). Revista: TSC (Treballs de sociolingüística catalana). Número 21, 2011: La sociolingüística catalana, balanç i reptes de futur. [Consulta: 16-04-12].

Merton, Robert K (1992). *Teoria y estructura sociales*. Mèxic: Fondo de Cultura Econòmica.

Querol Puig, Ernest; Strubell i Trueta, Miquel (2009). *Llengua i reivindicacions nacionals a Catalunya. Evolució de les habilitats, dels usos i de la transmissió lingüística (1997-2008)*. Barcelona: editorial UOC.

Ruiz i San Pascual, Francesc; Sanz i Ribelles, Rosa; Solé i Camardons, Jordi (2011). *Diccionari de sociolingüística*. Barcelona: enciclopèdia catalana.

Maria Badia Peiró

Samper Rasero, Lluís; Agustí Farreny, Alfred; Domingo Coll, Jordi; Garreta Bochaca, Jordi; Mayoral Arqué, Dolors; Molina Luque, Fidel (1999). [Integració social dels immigrants a Lleida: noves i velles migracions](#). Universitat de Lleida.

Dates de consulta: febrer-abril 2012

Torres, Joaquim; Vila i Moreno, F.Xavier; Fabà, Albert; Bretxa i Riera, Vanessa (2005). *Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003. Llengua i societat a Catalunya en el inicis del segle XXI*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. Secretaria de Política Lingüística.

Vendrell Guarro, Esteve (1999). *Dinàmica de grups i psicologia dels grups*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

10. Annexos

10.1. Guió de l'entrevista

10.1.1. El perquè de les preguntes

Per a les entrevistes sociològiques que hem realitzat basades en les històries de vida, hem establert un guió de preguntes per tal d'assegurar-nos d'obtenir la informació necessària per a fer l'estudi i que mostrem a continuació. Notem però, que aquest és el guió, la qual cosa no significa que sigui l'ordre en què s'han realitzat les preguntes de les entrevistes.

Les preguntes s'han distribuït en tres grups. En el primer grup s'hi engloben les que tenen relació amb la família, en el segon amb l'entorn laboral i el tercer amb el social.

10.1.2. Les preguntes

10.1.2.1. Qüestions personals i familiars

On vareu néixer?

I els vostres pares, on varen néixer?

Quants fills teniu?

Amb quina llengua parleu amb els vostres pares?

Amb quina llengua parleu amb la parella?

Amb quina llengua parleu amb els vostres fills/es?

Quins estudis teniu?

A quina escola van els vostres fills?

Maria Badia Peiró

Acostumeu anar a les reunions que convoca l'escola?

Heu estat alguna vegada membres de l'associació de pares i mares?

Fan activitats extraescolars?

10.1.2.2. Qüestions laborals

Quina és la vostra feina?

Us va costar molt d'aconseguir-la?

Us trobeu bé en aquesta feina?

Amb quina llengua parleu a la feina?

10.1.2.3. Qüestions socials

Si vareu néixer fora, ens podeu dir els principals problemes que vareu tenir en arribar a Lleida? Habitatge, treball, amistats, etc.

Tenieu, vosaltres o els vostres pares, alguna persona coneguda en arribar aquí?

Quin és el vostre cercle d'amistats actualment?

Què acostumeu a fer en el vostre temps lliure?

Participeu en activitats que organitza el barri, el poble o la ciutat?

Quin tipus d'activitats us agraden més?

Teniu l'hàbit de llegir?

En quina llengua ho acostumeu a fer?

Quina cadena de televisió veieu amb normalment?

Maria Badia Peiró

Si heu d'anar al cinema i podeu triar entre una pel·lícula en català i una altra en castellà, per quina us decantareu?

Aneu al teatre?

Què en destacaríeu, us atreu més de la societat catalana?

La seva gent

Els costums

Què no us agrada del poble català?

10.2. Estudi detallat de les entrevistes

Aquí es vol remarcar que en totes les entrevistes s'ha intentat la possibilitat que hi poguessin participar els dos membres de la parella. En les 7 entrevistes realitzades, això solament ha pogut ésser possible en 4 parelles, les altres 3 per motius laborals i d'horaris solament s'ha pogut fer a un membre de la parella.

10.2.1. Entrevista 1

10.2.1.1. Introducció biogràfica

En l'entrevista 1 hem pogut parlar amb els dos membres de la parella de manera que la conversa ha estat entre tres, no s'ha entrevistat primer una i després l'altre. Ell procedeix d'Almeria, de família humil. Als vuit mesos d'edat va arribar a Lleida on hi varen néixer els altres sis germans. A Lleida, amb els pares, sempre va viure en el barri de la Mariola, barri habitat majoritàriament per persones castellanoparlants, és a dir persones emigrades a Catalunya procedents de l'Estat espanyol durant els períodes

Maria Badia Peiró

migratoris dels anys 60, 70 i 80. En casar-se, l'informant va anar a viure a un altre barri de la ciutat, a Pardinyes, on el grup lingüístic castellà també és nombrós però no tant com en el primer. De casats es van establir en aquest barri perquè era on vivia la seva dona de soltera. Els estudis que té l'informant són els primaris, ha treballat en diverses empreses de la ciutat i ara ja fa 20 anys que és conserge d'un institut de l'Ajuntament de Lleida.

Ella, tot i que va néixer a Lleida, diu ésser de Burgos, els seus pares i tota la seva família són d'allà i ella també s'hi sent. Té una germana que també va néixer a Lleida. El seu pare va arribar a Lleida traslladat per la Renfe i es va establir al barri de Pardinyes. A Lleida, en els anys 50-60 hi varen arribar molts emigrants procedents de l'Estat espanyol per treballar a la Renfe i gairebé tots s'establien en aquest barri, de fet, encara hi ha els blocs anomenats *dels ferroviaris*, on s'hi varen construir uns 200 habitatges per als treballadors de la Renfe.

La informant ha fet els estudis d'auxiliar d'infermeria i després de treballar 12 anys en aquesta professió en un centre hospitalari privat, va passar a formar part de la plantilla de l'administració pública sanitària en un servei d'atenció al públic.

Els informants fa 27 anys que són casats i tenen un fill de 25 anys i un altre de 15. L'informant parla sempre català, als fills sempre els ha parlat i els parla català, amb la seva dona no. Ella diu que el català no li surt fàcilment i que s'ho ha de pensar abans no diu el que té en ment, el marit en aquest sentit diu *<és que no arranca, no arranca ja, no arranca...>*. Ella prefereix utilitzar sempre el castellà, és per això que la

Maria Badia Peiró

parella, entre ells, parlen el castellà, tot i que l'informant, quan la seva muller afirma que tots dos sempre parlen en castellà, ell la corregeix dient li: *<No a fe de Déu, a veam, jo... te parlo en castellà i moltes vegades en català>*. Ella, amb els fills parla castellà, i amb la gran majoria de la gent també. Cal assenyalar però, que tant durant tota l'estona que va durar l'entrevista, com abans i després d'aquesta, que varem estar parlant, ho va fer sempre en català, segons ella *<perquè el parlo amb tu perquè...perquè sé que eres catalana i sempre que has parlat amb mi sempre t'has dirigit en català>*.

10.2.1.2. Grup de pertinença

Les declaracions de l'informant ens transmeten el seu sentiment de pertinença al grup català, ens diu *<A mi m'agrada parlar en català, porto molts anys i a mi m'agrada >*, gairebé tota la seva vida ha transcorregut a Catalunya. Pel que fa al grup castellà, ens diu *<És que a mi, a mi, parlar castellà me costa, me costaria>*. En l'actualitat diu que amb tots els seus germans parla català, a excepció d'un germana que viu al país basc amb qui hi parla en castellà i amb una altra que viu al País valencià, també. De tots els familiars, amb qui més contacte té és amb els dos germans que viuen a Lleida. De la resta de la família, que són de fora, poca comunicació hi ha, potser és per això que, en no tenir contacte amb les parents del lloc d'origen, i que la seva vida transcorri plenament a Lleida, fa que senti el poble lleidatà i, per extensió el català, com el seu grup de pertinença, exactament ens diu *<És que jo em vai criar en un ambient de parlar català>*, més endavant continua dient *<jo em vai criar amb un nucle que*

Maria Badia Peiró

parlaen molt lo català eren de famílies més, més estables i parlaen molt lo català>.

La informant, tot i haver nascut a Lleida, afirma que no se sent exclusivament catalana, ella sent la terra de Burgos com quelcom seu, sent que les seves arrels són allà, no manifesta sentir-se catalana. Explica que el seu pare, que ja és mort, mai va dir una paraula en català i que fins i tot ni l'entenia. Hem dit que a la delegació de la Renfe a Lleida hi varen arribar a treballar moltes persones procedents de l'Estat espanyol, aquest és un dels motius pels quals aquests treballadors, pel que fa a la llengua, no s'acabessin d'integrar. La informant explica també que té molta relació amb la família, tant amb els pares com amb la germana sempre parlen en castellà *<en mi cassa, mai hem parlat en català, la meua maaare, el meu paaare, de petites, de de la comunió, mai hem parlat català, mai hem vist la TV3, la maregassa, no l'hem vist mai, no la possavem, no l'hem vist mai, mai hem parlat català a cassa con mi hermana no he hablado en mi vida en catalán, en la vida, mai, mai, mai>*. A Lleida hi té molts cosins, que fan moltes trobades, tant a Lleida, com a Burgos. Per tant, en no perdre gens el contacte i fer cada vegada més viatges a la terra dels seus pares, viatges que abans no es podien permetre i ara sí, és un dels factors que pot contribuir al fet que no senti el grup català com el de pertinença.

10.2.1.3. Grup de referència

Pel que fa als grups de referència dels dos membres d'aquesta parella, també hi troben una discrepància. L'informant sempre ha vist en el grup català el seu punt de referència. Primer, quan de ben petit va

Maria Badia Peiró

començar a jugar a futbol amb un equip en què gairebé tots els nens parlaven català, això va fer que ell es decidís a parlar-lo sense adonar-se'n perquè era com els seus companys d'equip s'expressaven, i després, en el món laboral, perquè el 80% dels seus companys també parlaven català. És per això que podem dir que el seu referent és i va ésser el grup català.

En canvi la informant, manifesta que ella sempre parla en castellà perquè el català se l'ha de pensar massa. Declara que el català el va aprendre a parlar bé, que s'hi va haver d'esforçar molt, perquè per la seva feina li demanaven primer el nivell B i després si tenia el C li suposava una bona colla de punts a l'hora de concursar. Va ser per això que va anar a les classes a través del Consorci de Normalització Lingüística, de les quals no conserva gaire bon record, fins i tot afirma, ben convençuda, que va ésser on li van fer avorrir el català, textualment declara *<estic una mica farteta amb lo català, si vols que et digui la veritat>*.

10.2.1.4. L'entorn laboral

De la manera que ha declarat l'informant, una de les principals raons per les quals ell va anar adoptant el català en el seu parlar diari va ésser perquè en tots els llocs de treball que ha estat, com a mínim, el 80% de la gent parlava català, cosa que li va facilitar la seva pràctica i que, alhora va influir, d'una manera espontània, en adoptar la llengua catalana com la de l'ús habitual, fins i tot a casa, amb els seus germans més joves, ja que l'informant afirma que va ésser amb ell que aquests van aprendre a parlar el català, ens ho diu d'aquesta manera *<Sí, és que vai començar jo, el problema és que vai començar jo, allavons ells van començar a parlar català*

Maria Badia Peiró

allavons, perquè jo a la feina eren un 80% catalans, a on treballava jo, l'escorxador, allavons tothom parlava català i jo vai començar a parlar, ho vai assimilar ràpid. (...) i a, a.... i ara a mi em costaria de parlar castellà>, ens continua dient <claro jo vai començar a parlar català amb ells perquè al col·legit no parlaven català ells eh? perquè estava completament prohibit lo que passa que jo anae a treballar i tot lo temps que treballava parlava català i arribava a casa me cagon de i mi ficava amb ells a parlar amb català>.

La informant, tot i que diu que en la seva feina d'atenció al públic d'un centre sanitari, si la persona se li dirigeix en castellà continua parlant en castellà i que si se li dirigeix en català, fa l'esforç de parlar-li en català, les seves paraules són *<Jo no me'n recordo del català per res. Si ve un senyor, escolti, i diu que es d'un poble de Lleida, és un senyor gran, que és d'un poble de Lleida i tu veus que l'estàs explicant i, i... ara, ara.. que tinc que fer i l'estic parlant i ja pot parlar vostè en català me diu a mi, jo li parlo en castellà entonces jo me dono cuenta de que aquest senyor lo que vol és que li parlis en català, però sinó, en principi no ho fai >.*

Així, podem dir que va ésser aquest, l'entorn laboral, el que la va ajudar a aprendre la llengua perquè es va veure obligada a assistir als cursos de català organitzats pel Consorci de Normalització Lingüística de Lleida, i que gràcies als quals ha pogut aprendre el català, cosa que li permet parlar-lo amb els usuaris dels serveis sanitaris on treballa i que són catalans. Ella mateixa ens diu *<Pues bueno los que són catalans, la gent, sobretot la gent gran, me parla català... si ells comencen en català jo els*

Maria Badia Peiró

parlo en català, si comencen en català, eh? Si no, no eh?, Si venen i me diuen que volen alguna cosa en castellà jo els seguixo en castellà, no parlo en català, eh?>. Ella ja ens diu que intenta fer l'esforç, tot i que amb els companys de feina, parla castellà < Jo m'esforço quan ve la gent que parla en català i jo seguixo en català però sinó, en principi, jo parlo en castellà sempre i les meves companyes parlen català i quan me parlen amb mi me parlen castellà>.

Cal assenyalar també, que l'haver d'assistir als cursos de català, ja ho hem esmentat abans, li provoqués sentiments negatius envers aquesta llengua, en paraules seves <jo amb lo català m'ha costat moltíssim, m'he sentit molt, molt, molt obligada, molt obligada, molt pressionada >, motiu pel qual el parla únicament quan primer la persona se li dirigeix en català. En definitiva, i malgrat que només el parli quan ho veu necessari, podem dir que va ésser gràcies al seu entorn laboral que va aprendre a parlar el català perquè va haver d'assistir als cursos. Fins i tot va participar en el projecte de voluntaris per la llengua organitzat pel Consorci de Normalització Lingüística, parlant català amb un mexicà i corregint-li els deures i alguna redacció, sempre revisats després per la professora del Consorci, experiència aquesta que explica de manera molt satisfactòria.

10.2.1.5. L'entorn social

L'entorn social de tots dos informants és bàsicament el familiar, el de la família d'ella, la seva germana i les seves cosines. Ja hem dit abans que la informant declara no haver parlat mai en català amb la seva germana, ho veu com una cosa molt estranya. I, tot i que amb les seves cosines parla

Maria Badia Peiró

castellà, com que les dues estan casades amb homes catalans, a aquests els parla el català perquè li ho han demanat explícitament *<al Salvador li parlo català, és de Torregrossa i m'ha dit que mai me dirigeixi amb ell sinó li parlo català >*. A l'hora de fer l'entrevista, per exemple, quan se li diu que parla bé el català, ella contesta *<bueno pues perquè estic amb tu. Quan parlo amb tu parlo català >*. Així doncs, si no ho veu estrictament necessari, perquè se li demani expressament o perquè vegi que l'altra persona sempre parla català, la informant parla en castellà perquè reconeix que ha de fer un esforç molt gran, per això amb els fills no li surt de parlar-lo, tot i que alguna vegada si aquests li contesten en català ella deixi anar alguna paraula catalana.

Pel que fa a l'informant, ja hem dit que l'entorn social de quan era petit, el va influenciar en gran manera. Tot i que el barri on vivia amb els pares fos un dels barris on més castellanoparlants hi ha de Lleida, el fet que de ben jove, cap als 10 anys, comencés a jugar a futbol amb l'equip del Lleida, on gairebé tots els nens eren catalans, va ser el detonant que va motivar que comencés a parlar català. Ens ho explica d'aquesta manera *< al futbol vai parlar català molt perquè matxo, lo 80% eren de llengua catalana, claro, allavons jo me vai fer molt, vai entrar a aquest nucle >*. Així doncs, en el cas de l'informant, va ser l'entorn social de quan era petit el que va influir en el seu aprenentatge de la llengua catalana.

10.2.1.6. L'hàbitat

En el cas d'aquest dos informants podem veure com l'hàbitat influeix en els costums lingüístics. Tots dos coincideixen a dir que vivien en uns

Maria Badia Peiró

barris on la majoria de la gent era castellanoparlant. L'informant ens ve a dir que en els barris no és normal sentir a parlar el català. En parlar de l'equip que jugava a futbol, referent al barri ens diu *<al futbol on anava, amb lo Lleida, parlaen molt molt lo català bastants, jo me vai fer amb un ambient de més català, no jugava amb lo barri, per exemple amb la Mariola o amb lo Gardeny, per dir algo, perquè jo vivia a la Mariola i jugava amb lo Lleida, claro, allavons si hagués jugat amb la Mariola..... perquè allí no es parlae català amb aquestes barriades...>*.

La mateixa informant, quan parla dels marits de les seves cosines diu que amb ells parla català perquè *<clar el S... és de Torregrossa i el X... és de Bell-lloc>*, donant per entès que en un poble la gent parla més el català.

10.2.2. Entrevista 2

10.2.2.1. Introducció biogràfica

En l'entrevista 2 solament hem pogut parlar amb el membre masculí de la parella. En el primer contacte, realitzat per telèfon, se li va dir a l'informant que per a l'estudi del treball era millor fer l'entrevista als dos membres de la parella. L'informant però, no va oferir la possibilitat d'entrevistar la seva parella, però sí que va mostrar la total disponibilitat per part d'ell. Per tant, es va creure convenient no forçar la situació i accedir a fer l'entrevista només amb un membre.

Aquest és un home àrab de 44 anys que va venir a Catalunya procedent de Casablanca (Marroc) als 22 anys, ara en porta 22 a Catalunya. Hi va arribar juntament amb un amic amb la idea d'estar un temps

Maria Badia Peiró

treballant i després tornar cap al seu lloc d'origen per continuar els estudis, segons ell diu *<I clar la idea era aquella no? de venir a treballar una temporada sobretot a la fruita i tornar cap a casa per continuar els estudis, o... el que fos... no? Però..>*. Així, l'anar trobant feina i de sentir-se integrat (ara treballa com a tècnic territorial en una entitat pública), va fer que quan duia uns anys treballant, anés a buscar la seva parella al Marroc, on es van casar, i tornés a Catalunya. Aquesta parella ha tingut dos fills, un nen que ara té 12 anys i un altre que en té 3, tot dos tenen noms àrabs. Amb el primer fill, l'informant va decidir parlar-li el català des del seu naixement. Quan el nen tenia 7 anys i ja parlava correctament el català, el pare va decidir canviar de llengua a l'hora de comunicar-se amb ell, i ara li parla en àrab. Veurem en aquest cas, què és el que va motivar aquests canvis lingüístics .

Pel que fa al segon nen, no va prendre la mateixa decisió. Ens explica que al fill gran li va suposar un gran esforç haver de canviar la llengua per comunicar-se amb el seu pare, ens diu *< sí si als 7, 8 anys li va costar més d'un any en mentalitzar-se que amb mi ha de parlar l'àrab no? Li va costar però bueno>*. En preguntar-li per què va decidir canviar de llengua amb el seu fill, respon *<perquè ja està, l'objectiu ja està assolit. Quin era l'objectiu? Que aprengui, no? El català, pues ara que practiqui la llengua materna, i.. però li va costar això fa des de que tenia 7 anys no >*. D'acord amb el que diu l'informant, ara al nen li tocava aprendre l'àrab que no el parlava massa bé, tot i que la seva mare sempre li havia parlat en aquesta llengua, fins i tot l'informant afirma que *<a més a més va aprendre l'àrab*

Maria Badia Peiró

amb un accent...que quan parla al Marroc ja saben que és un immigrant, que és de fora, li canta>.

Així doncs, com que no volia que a l'altre nen li passés el mateix, que en parlar l'àrab no se li notés l'accent, va decidir de parlar-li en aquesta llengua des del seu inici. L'informant reconeix que el nen, el curs passat, quan va començar a P3 li va costar molt ja que no havia sentit mai res en català, aquest any diu que ja li va millor i que ja l'està aprenent. L'àrab el parla a la perfecció.

10.2.2.2. Grup de pertinença

L'informant va arribar a Catalunya, procedent del Marroc, amb l'únic objectiu de trobar una feina temporal i de tornar-se'n al seu país. Aquest pensament, aquest objectiu no ha estat declarat per cap altra persona de les entrevistades en aquest estudi, la qual cosa ens dur a sostenir la hipòtesi que l'arrelament i sentit de pertinença que té cap a la seva cultura és realment fort. Un altra idea que ens afirma aquesta hipòtesi és que l'informant, un cop va decidir de quedar-se a treballar i viure a Catalunya, tenia clar que la seva dona havia de ser àrab, així, és va anar a casar al Marroc i va dur la seva esposa cap a Catalunya, als seus fills els ha posat també noms àrabs. També, que al fill gran li parlés durant els primers set anys de vida en català, és un altre signe que ens mostra la seu sentiment de pertinença.

A diferència dels altres informats, en aquest no se li ha preguntat explícitament si se sent àrab o se sent català, ja que després del transcurs

Maria Badia Peiró

de l'entrevista, tot i que l'informant parla perfectament el català, el seu grup de pertinença continua essent l'àrab.

10.2.2.3. Grup de referència

Tot i que l'informant actualment parla àrab amb els dos fills, ens centrarem concretament en l'època que va decidir no parlar àrab amb el seu fill gran. L'informant va veure que el seu fill havia de desenvolupar la seva vida social entre nens i nenes catalans. El duia en una escola on l'ensenyament es feia íntegrament en català i no volia que el seu fill tingués problemes ni a l'hora de comunicar-se ni a l'hora d'aprendre, exactament ens diu que li va parlar en català *<per facilitar-li l'aprenentatge del català>*. És per això, que tot i sentir que ell, l'informant, pertanyia al col·lectiu àrab, el grup de referència per educar el seu fill va ésser el català.

Com seguidament veurem, aquest informant en els seus primers anys d'estada a Catalunya, hi va experimentar una bona integració, cosa que va influenciar en gran manera en la decisió de quina llengua li parlaria al seu fill. L'informant va veure en el poble català, en la gent que parlava la llengua catalana, una norma que havia d'adoptar, i així ho va fer en ell i en el seu primer fill. Amb el segon, ara que ja té 4 anys, afirma que ja li va dient alguna cosa en català *<amb ell li parlo amb àrab però de tant de tant en tant li explico coses i quan se tracta de televisió i altres coses així li parlo amb cas..., amb català >*.

10.2.2.4. L'entorn laboral

Maria Badia Peiró

En els primers anys d'estada a Catalunya, l'informant es dedicava a treballs agrícoles, sobretot a collir fruita en els camps de fruiters de pobles del Segrià. El que passa és que com que en aquest entorn laboral hi ha molta gent de fora no és necessari saber el català per a comunicar-se, de la seva experiència, ens diu *<Jo sempre he treballat amb gent castellana no? Degut a les qualificacions de les feines que ens donen no? Jo la primera feina que vaig fer a part de.. treballar a la fruita doncs vaig començar a treballar amb un taller de ferrallista que és a la construcció, que és una rama de la construcció, i amb la rama de la construcció generalment te trobes gent..... més gent catalana (aquí volia dir castellana) la majoria són gent castellanoparlant i per tant....m'he acostumat sempre a parlar en..>*. Més endavant ens explica els problemes en què es va trobar per parlar català *<el fet de viure amb gent castellana, gent que no són d'aquí, te n'adones de que no els hi fa gracia que un immigrant parli castellà, aiiii català i per això, per no caure... amb aquest malentès, amb aquella persona "guaita mira és un moro i a més a més me parla català no" I per això ho faig en castellà>*.

Al cap dels anys, troba feina de tècnic en una entitat pública de Lleida, que és on actualment treball, gràcies a saber el català *<sóc el tècnic territorial de...i també porto un programa que es diu Quedem es un programa de cohesió social que fa Òmnium arreu del país i aquí a Lleida ho porto jo o sigui porto aquests tres anys, fa tres anys que estic treballant amb Òmnium i això sí, sí ho estic fent és gràcies és perquè a la llengua*

Maria Badia Peiró

catalana no? O sigui a més a més aquí a Catalunya és un dels pocs països, dels poc llocs que la llengua integra a la gent>.

10.2.2.5. L'entorn social

L'informant ens ha explicat que, els primers anys, quan vivia a Alcarràs, un grup de joves del poble varen prendre la iniciativa de crear una associació, que avui dia encara existeix, anomenada *Empremtes*, amb l'objectiu d'impartir classes de castellà a tots aquests joves immigrants que arribaven a Alcarràs amb la intenció de trobar una feina. Després de les classes de castellà varen decidir també d'impartir-ne en català a aquells alumnes més avançats. Aquesta iniciativa va permetre a l'informant de conèixer els joves del poble, d'involucrar-se en la vida social, fins i tot això li va permetre de començar a jugar a futbol amb l'equip del poble. El va dur a socialitzar-se i a aprendre el català de manera més directa pel contacte que tenia amb la gent. L'informant d'aquesta socialització ens diu *<i així vam començar a tenir el primers contactes amb aquests joves no? Més allà del castellà ja ens vam convertir en amics i ens convidaven a sortir alguns caps de setmana a pubs i a bueno...bars i... i... ens van introduir una mica... dins de la vida...i l, la introducció perfecta va ser al cap de tres, quatre mesos, justament tres, tres, del novembre al ma.. al...al febrer una cosa així, estic parlant del novembre del 91 al... al...eeee...febrer del 92 no? Com que van veure que la nostra classe teníem un nivell bastant avançat de castellà ens van proposar de aprendre el català, ens va agradar molt la idea no? I així vam fer dos classes no sé dos dies a la setmana fèiem castellà i dos dies a la setmana fèiem català, no sé, eren dilluns,*

Maria Badia Peiró

dimarts i dimecres així a la nit... i...ens va agradar molt la idea d'anar aprenent català...>

El fet però, que de seguida assistís a classes de català i que l'aprengué també d'una manera més acadèmica, fa que ara tingui un accent i un vocabulari més curós i més culte que d'altra gent, o que els altres informants que han participat en aquest estudi, els quals han après la llengua d'oïda, pel carrer.

10.2.2.6. L'hàbitat

Així doncs, que l'informant, en els seus primers anys de residència a Catalunya, visqués en un nucli urbà li va facilitar tant la seva integració com el seu aprenentatge de la llengua. L'informant ens explica < *Pro Alcarras justament jo vaig tenir sort d'estar justament a Alcarràs perquè... al cap d'un any i mig un grup de joves d'Alcarràs va decidir de crear una associació que es diu... encara existeix fins vui en dia que es diu Empremtes i aquesta associació es va crear per donar classes de castellà als immigrants que vivíem al poble no? (...)>. Ja hem dit que, el poder-se integrar, gràcies al grup de joves, a les activitats del poble, com que la gran majoria de la gent són de parla catalana, va representar un entorn ideal per a decidir-se a començar-lo parlar.*

Tot i que després quan es a casar es va traslladar a viure a Lleida, ja que també era on hi tenia la feina, l'informant tenia molt clar que al seu primer fill li havia d'ensenyar el català perquè, entre altres, un dels seus referents era tota aquella gent del poble on havia viscut i on s'havia socialitzat, que eren catalans i que parlaven el català.

10.2.3. Entrevista 3

10.2.3.1. Introducció biogràfica

En aquesta entrevista s'ha pogut parlar amb tots dos membres de la parella. Primer s'ha parlat amb un i després amb l'altre. Tots dos són andalusos i van arribar a Catalunya quan eren petits. Ell parla perfectament el català i ella no el parla, tot i que cal assenyalar que barreja molt les paraules en totes dues llengües. Tenen dos fills, una noia de 26 anys i un noi de 20 els quals parlen català tant a casa com a fora.

La informant procedeix d'un poble de la província de Jaen. Quan tenia 5 anys, juntament amb els seus pares i la seva germana van arribar a Catalunya i es van instal·lar en un poble de la província de Lleida, ja que el pare, que hi havia anat primer, havia aconseguit un lloc de treball: portar unes terres i una granja de pollastres. La família, quan va arribar, es va instal·lar en una masia allunyada del poble. La informant, tot i que entén perfectament el català des de fa molts anys, no el parla, l'entrevista l'ha fet en castellà. Diu no parlar el català perquè al principi, quan ho va intentar, n'hi havia que se'n reien i que això li va provocar sensació de rebuig i prendre la decisió de no parlar-lo, així ens ho diu *<pero siempre he tenido una rancunia porque siempre ah... (fa cara de fàstic) charnego, ah, no se que... te notabas hasta a veces de los mayores, que iban los padres, hablaré catalán, ya que no me quieren, pues no hablaré catalán, lo entiendan como ellos quieran>*.

L'informant prové d'un poble de la província de Sevilla. També va arribar a Catalunya quan tenia 3 o 4 anys ja que el seu pare havia trobat la

Maria Badia Peiró

feina de treballar unes terres, una finca molt gran situada a un poblet de la província de Lleida. També va arribar amb tota la família, el pare que hi havia arribat abans per tal d'aconseguir un treball, la mare i dos germans més. L'informant, al contrari que la seva muller, parla el català des de sempre, no recorda quan el va començar a parlar, diu que jugant amb els nens de la finca, el devia anar assimilant ja que ens diu *< sí, sí, sí, suposo que al parlar... de seguida el vaig agafar, allavons no s'ensenyava... >*, més endavant en la conversa ens torna a dir *< quan vai començar a aprendre català? Pues la veritat no me'n recordo, suposo que ... amb tres anys igual que a casa vai aprendre el castellà devia aprendre el català el sentia o al col·legi o perquè ja dic a les monges se parla català... >*.

La parella en casar-se, es va establir a Linyola ja que ell ja hi vivia amb els pares i també era on treballava com a oficial d'un taller mecànic i on més tard ha obert el propi taller de xapa i pintura. Ella ajuda en les tasques administratives del taller. Els fills han nascut tots dos al poble i han parlat sempre el català. A casa la parella, entre ells parlen el castellà, el pare amb els fills el català, la mare, com que no parla català, els parla el castellà molt barrejat, i els fills parlen sempre català tant entre ells com amb els pares.

10.2.3.2. Grup de pertinença

En aquesta parella ens trobem amb un doble sentit de pertinença. Ella, podria ser que com que no parla el català, diu que és andalusa, no se sent catalana perquè la gent catalana té unes característiques que ella no comparteix, es troba diferent de la gent catalana. Explica que de petita va

Maria Badia Peiró

sentir molt rebuig per no parlar el català, perquè el seu origen fos andalús, sempre es va sentir molt diferent i aquesta diferència ha fet que avui afirmi amb tota seguretat < ...yo catalana no me siento, sinceramente... yo el carácter catalán no lo tengo... no me siento y no me sentiré nunca >. Els seus pares i la seva germana tampoc han parlat mai el català, el seu germà, com que ja va néixer aquí, és més jove, sí que ha estudiat i el català i el parla.

En canvi, l'informant de seguida que va arribar es va sentir integrat, pot ser que com que va anar a viure en una gran finca on tot el dia era al carrer, jugant amb tots els altres nens que hi vivien, els considerés com a membres que formaven part de la família, que s'hi trobés bé, que aprengué la llengua al carrer, sense adonar-se'n, contribuís en aquesta sensació d'integració. Tot i que amb la mare i amb el germà parli castellà, com que amb els fills ho fa en català i amb la gent del poble, la majoria de la qual és catalana, també parla el català, textualment diu <jo dic lo que me parla català, pues continuo català>, solament parla castellà quan algú se li dirigeix en castellà. En demanar-li a quin poble sent que pertany, sense vacil·lar < home, jo me sento català, però vull dir que també no renuncio a l'altre >, en referir-se que no amaga haver nascut a Andalusia.

10.2.3.3. Grup de referència

La informant manté uns records foscos de la seva arribada a Catalunya. Als 5 anys va deixar el poble d'Andalusia on, recorda, totes les cases eren pintades de blanc, exactament diu < yo venía de un sitio que había mucha blancura>, i en arribar a Bell-lloc va veure que allí les cases no

Maria Badia Peiró

eren blanques, eren de color marró. La masia on es varen instal·lar també diu que era molt fosca, quan parla del que recorda quan va arribar diu *<en mi mente tengo lo claro y lo oscuro, de pasar de una claridad a una oscuridad>*. Així doncs, aquesta foscor, la informant, de manera inconscient, la va traslladar al poble català de manera que el seu referent català era quelcom fosc i això va repercutir en l'aprenentatge de la llengua, mai va estar motivada, i ara, tot i que els seus fills són catalans i parlen i pensen en català, no es veu en cor de parlar-lo. Val a dir que aquestes sensacions de foscor, de tristor, i fins i tot, el sentiment de rebuig, que tenia del poble català més tard la informant els ha perdut, els ha oblidat. Ara veu al poble català com un referent de lluita i de capacitat de treball, tot i que no s'hi senti identificada ja que declara *<yo catalana no me siento, sinceramente, a ver no me siento....es que, vull dir.... yo el carácter catalán no lo tengo, porque yo me observo a los que son catalanes de aquí que tienen abuelos y tatarabuelos, y bisabuelos, no me siento, (...) me encuentro diferente, no me siento y no me sentiré nunca [ho diu molt segura] eeeeh, (...) no me puedo sentir, es que lo ve así, como me voy a sentir? Imposible, entonces andaluza? Sí, voy allí y me siento bastante andaluza. De donde soy? Ya no lo sé (riu), quiero decir, yo nunca diré soy catalana, a ver nunca..., no me sale, yo siempre digo, ah, yo andaluza, yo de Jaén, yo de Jaén, siempre lo digo, me sale eso>*.

L'informant sempre ha tingut el poble català com a referent, el seu pare, els seus tiets, les altres persones que treballaven i que vivien a la finca, tots eren treballadors procedents de la migració interior. Els

Maria Badia Peiró

propietaris, tant de la finca com dels altres llocs on va treballar eren catalans, d'aquesta manera l'informant, emmirallant-se en aquesta capacitat emprenedora, va crear la seva pròpia empresa.

10.2.3.4. L'entorn laboral

Pel que fa a la informant, l'entorn laboral en què es movia quan era soltera, treballava en un taller de confecció, no requeria de gaire comunicació, es tractava d'estar asseguda tota la jornada laboral davant d'una màquina de cosir i fer les peces de roba que li manaven, les treballadores no podien parlar. Un cop casada, al principi, va continuar amb la confecció des de casa, on tenia una màquina, i cada dia li duien la roba, per tant, estava sola. Més tard, quan el seu marit va obrir el seu propi taller de xapa i pintura de cotxes i ella s'hi va incorporar per ajudar en les tasques administratives i sobretot en les d'atenció al telèfon i al públic, sí que ha tingut l'oportunitat de parlar el català, al telèfon per exemple, diu que contesta sempre en català perquè li surt així, perquè la gent del poble que és catalana de tota la vida, parlen en català, el que passa és que si la conversa ha d'anar més enllà d'agafar un petit encàrrec, aleshores ja parla en castellà perquè nota que en català no té fluïdesa, al taller del seu marit diu que parla així amb els clients *<si viene mucha gente y habla catalán, yo los atiende en castellano. Si es a lo mejor cosas cortas se lo digo en catalán, para atender al teléfono, seguramente cogeré y hablaré en catalán...>*.

L'informant ja hem dit que va començar a parlar el català de seguida que va arribar a Catalunya, tot i això, com que va començar a treballar de

Maria Badia Peiró

molt jovenet, als 14 anys, i ho va fer en un taller de ferrers del poble, i després va anar a un altre taller mecànic fins que no es va establir amb el seu, diu que sempre els companys han estat catalans o bé l'ha parlat ja que en el primer taller, el propietari era d'origen aragonès, també parlava el català. En obrir el seu propi taller, en el qual la gran majoria dels clients són del poble o dels pobles del voltant, de la comarca del Pla d'Urgell i de l'Urgell, la llengua que hi predomina és el català.

10.2.3.5. L'entorn social

Ja hem dit que a la informant li va costar molt de sentir-se integrada en la vida del poble, de Bell-lloc. Tot i que intentava participar en les activitats que s'organitzaven, sobretot per la festa major, com l'escala en hi-fi o la representació d'alguna obra teatral, ella mai era cridada per formar-hi part. El grup d'amigues que tenia al poble era el de les castellanoparlants, diu que existia una certa distinció entre els que eren del poble i els que eren de fora. Així, sentir-se apartada de la vida social del poble, de sentir aquesta mena de rebuig, no la va motivar en aprendre el català. Fins i tot la gent quan era petita li ho deia directament *<se sentia mucho entonces que te llamaban cuando ibas a comprar o a las fiestas mayores que a mi me llevaba mi padre porque era portero del baile y le ayudabas a poner sillas, pues un trabajo no? y decían ah! Charnega, charnegueta, i això me dolia mucho porque primero que no entendía la palabra, era de forma despreciativa, pero cuando eres niña no entendías el significado pero de grande piensas pues yo de charnega no soy, a lo mejor ellos entendían que vienes de fuera, bueno eso es ignorancia imagino yo...>*

Maria Badia Peiró

L'informant en canvi, diu no haver notat aquest rebuig, potser alguna vegada en alguna persona gran, però que ell sempre es va sentir com un més i participava en les activitats com un altre, les esportives, jugar a futbol era el que més l'atreia.

10.2.3.6. L'hàbitat

La parella es va conèixer en una discoteca de Mollerussa, ja hem dit que en els pobles la gent és majoritàriament catalana, per tant, quan ell va voler treure a ella a ballar li ho va demanar en català i la seva conversa va començar en aquesta llengua, després quan ja es van haver presentat i es van adonar que tots dos eren andalusos, de seguida van començar a parlar en castellà i sempre ho han fet així. Aquesta anècdota és un clar exemple de l'ús del català en un nucli rural.

Pel que fa als seus fills, com que de ben petits aquests nens ja van anar a l'escola bressol i allí tant les mestres com els nens parlaven el català, va ésser aquesta la llengua que van aprendre i portar a casa. Com que el pare ja parlava el català, els va continuar parlant en català, la mare no, ja hem dit que no s'ha atrevit mai a parlar totalment el català.

Així doncs, l'entorn rural com és el poble de Linyola on el català es ben viu, ha estat el detonant que en una llar de castellanoparlants s'hagi produït el canvi de llengua.

10.2.4. Entrevista 4

10.2.4.1. Introducció biogràfica

Maria Badia Peiró

Aquesta entrevista s'ha pogut fer amb els dos membres de la parella. Tots dos són d'un poble de la província de Ciudad Real, ell té 63 anys, ella 61 i tenen quatre fills amb els quals el pare parla català i la mare castellà ja que aquesta mai s'ha decidit a parlar el català.

L'informant va arribar a Catalunya, concretament a Barcelona, quan tenia 16 anys, als 23 anys es va casar, i la seva dona, amb 21 anys va anar amb ell cap a Barcelona perquè era on tenia la feina. A Barcelona varen tenir les dues nenes grans i quan la petita tenia 8 mesos, per motius laborals, es van traslladar a un poble que es troba a 12 Km de Lleida, que fins fa poc no arribava als 1.000 habitants i que actualment en té 1.500, aquest augment fou degut a l'increment que es va produir en el sector de la construcció i que va fer que nombroses persones que habitaven a la ciutat de Lleida es desplaressin cap als pobles de les rodalies.

Quan els informants varen arribar al poble entenien el català però no el parlaven, ni l'un ni l'altre, per tant, amb les dues filles aleshores parlaven el castellà, l'informant ens ho afirma *<sí, allavons els parlavem los dos en castellà...>*. Quan feia més o menys un any i mig que havien arribat al poble, amb les nenes grans, el seu pare, com que ja havia començat a parlar català, tant amb elles com amb l'altra filla i un altre fill que varen néixer més tard, els ha parlat sempre en català, segons l'informant *<ja començava a dir bastant en català, bastant, i d'allavons cap aquí amb elles sempre els parlo en català, sempre >*.

10.2.4.2. Grup de pertinença

Maria Badia Peiró

Ja hem dit que els informants varen arribar a Catalunya, ell amb 16 anys i ella amb 21, per tant, ara ja porten més anys vivint a Catalunya que els que van viure al seu poble. Per altres persones això potser no seria un indicador que confirmés el sentiment de pertinença al lloc que més temps fa es viu, en el cas d'aquests informants però, és així. El seu nivell d'integració ha estat tal que tots dos diuen pertànyer al poble on viuen, la informant diu *<como digo es mi pueblo>*. No cal dir que els fills, en haver nascut i parlar i pensar en català, se senten també totalment catalans.

L'informant, respecte a aquest sentiment de pertànyer al poble ens assenyala que hi ha gent, a les persones nouvingudes del poble, els han deixat clar que sempre seran de fora, exactament li va dir *<una persona me lo dijo, una persona de aquí me dijo, tu estas muy bien con las personas que estas pero piensa que eres de fuera, y siempre serás de fuera...>*. Malgrat aquesta petita anècdota podem afirmar que el seu grup de pertinença d'aquests informants és el català.

Ara quan són a casa, els fills, entre ells parlen català, amb el pare també, però quan es dirigeixen a ella ho fan en castellà.

10.2.4.3. Grup de referència

Abans hem comentat que en el cas d'aquesta parella la seva integració ha estat plena. En els primers anys que varen ser a Barcelona, es van sentir sempre molt acollits pels veïns i que fins i tot, els van anar a veure al poble, una vegada al de la província de Lleida i una altra al de Ciudad Real.

Maria Badia Peiró

Quan van arribar al poble on viuen ara, també van poder sentir com els veïns els acollien. Així, parlant d'una veïna, la informant ens diu: *<la yaya Montserrat es una vecina que para mi es como una madre o sea que muy bien todo el mundo>*, així aquests veïns, per a ells han estat sempre un referent de convivència i de comportament, referent que ha influït en l'informant a parlar de seguida als seus fills en català. La informant no va fer per motius que explicarem en l'apartat de l'entorn social.

10.2.4.4. L'entorn laboral

L'informant quan de jove va arribar a treballar a Barcelona, es movia en un entorn completament castellanoparlant, sentia parlar el català, però amb les persones que ell havia de tractar per motius laborals, eren tots castellanoparlants i per tant, tot i que amb els anys entenia el català, no el parlava. En arribar al poble, on es va establir com a constructor i va contractar treballadors del poble els quals eren tots catalans, va ser un dels detonants que van fer que comencés a parlar-lo.

La informant, mentre tenia els fills petits, va estar molt temps sense treballar, anys més tard al poble, va tenir un negoci d'hostaleria però com que el contacte que havia tingut amb la gent, sempre havia estat en castellà, va continuar en aquesta via, tot i que en el seu parlar s'hi barrejen moltes paraules catalanes.

10.2.4.5. L'entorn social

Aquesta parella quan va arribar al poble de seguida es va fer amb una bona colla d'amics amb qui es trobaven i es continuen trobant molt

Maria Badia Peiró

sovint. Tots aquests amics són o nascuts al poble o als pobles veïns, per tant són catalans de sempre. Les converses que sentien, que seguien, sempre eren en català. En preguntar com les nenes van començar a parlar el català, la informant ens diu < *porque ellas habían empezado a ir a la guardería (...) y después empezaron a ir al colegio..., yo siempre les he hablado castellano, su padre les hablaba en catalán, las vecinas también, la yaya Montserrat, la Sra. Rosa, todas las vecinas a mi me hablaban en castellano y a ellas les hablaban en catalán...entonces claro, yo les decía hablarme en catalán que os entiendo, pero me hablaban en castellano, entonces claro...>.*

La informant diu que al principi una amiga de la colla, li anava ensenyant el català, i ella tenia ganes d'aprendre'l, que es va començar a deixar. El que va passar però, és que aquesta amiga, quan eren amb tota la colla, la corregia i li deia que no ho parlava bé, que no pronunciava bé. Aleshores va ésser quan va prendre la ferma decisió de no parlar mai en català, exactament la informant diu < *Yo también te diré que no hablo en catalán por una amiga nuestra de la colla... me enseñaba muchas cosas en catalán, sin querer me enseñaba muchas cosas en catalán, y cuando estábamos todos juntos, aquella siempre: així no se dice, se dice así, dilo en castellano porque así no se dice... y un día pues le dije, pues mira no me oirás nunca hablar catalán, y no se porque pues no lo hablo*>. Aquesta decisió però, no va provocar que impedís que el seu marit parlés català amb els fills.

10.2.4.6. L'hàbitat

Maria Badia Peiró

En l'anàlisi d'aquesta entrevista hem pogut veure com ha estat l'entorn rural el que ha facilitat l'aprenentatge del català a l'informant i que gràcies a aquest aprenentatge, es decidís de seguida a parlar el català amb els seus fills, és a dir, per la seva part, es va produir un trencament de la transmissió lingüística intergeneracional.

Com que els primers anys d'estada a Catalunya, l'informant va estar a Barcelona i després va anar cap al poble, en demanar-li que si hagués continuat a la capital potser no parlaria el català, ens diu *<oi tant, amb la capital de Barcelona, oi tant, inclús a Lleida, tampoco se parlaria ara mateix, vas a Lleida i qui parla català? Un 5%... i aquí no, aquí era al revés el 99,99% allavons t'espaviles una mica més>*. Per tant veiem com en aquest cas la variable de l'entorn rural incrementa l'aprenentatge del català i es també motiu de la no transmissió intergeneracional d'una llengua com la castellana.

10.2.5. Entrevista 5

10.2.5.1. Introducció biogràfica

La cinquena entrevista que forma part d'aquest estudi s'ha realitzat a una parella de la qual els pares dels dos membres són aragonesos, per tant a les llars respectives sempre van parlar el castellà i quan es van casar i van tenir els fills els van parlar en català i aquest és l'idioma de comunicació de tots els membres d'aquesta família, tant dels dos membres de la parella com dels seus tres fills. En preguntar si és en català en la llengua que sempre han parlat als fills, la informant ens diu *< sempre hem parlat català, lo que sí que jo quan eren petits, com que quan eren petits i anàvem a*

Maria Badia Peiró

l'Aragó, los hi contava contes en castellà perquè més que res perquè quan anéssim allà a veure ma germana no es trobessin que aquell idioma no l'havien sentit mai, perquè sempre sentien lo català aquí, no? I allavors sí que quan eren petit los hi contava contes amb castellà, perquè sapiguessin una mica, però tot i així, no en en saben massa...> i l'informant continua dient *< i allà los hi deien los americans >*.

La informant va arribar a Catalunya juntament amb el seu pare, que va trobar la feina de dur unes finques al terme municipal del poble, la seva mare i una germana que tenia 21 anys, la informant en tenia 10 quan va arribat i ara en té 65.

L'informant, tot i que va néixer a Catalunya, al mateix poble, els seus pares no feia gaire que s'hi havia establert i, per tant, la llengua familiar era la castellana.

En preguntar a la informant si la parella sempre ha parlat en català, ens diu *< català, sí, sempre, perquè jo quan vai començar a anar amb ell ja tenia quinze anys i jo als quinze anys ja el parlava el català, crec, quasi que m'atreviria a dir que correctament ja, correctament, (riu) ja feia quatre anys i pico, jo ja parlava català...>*.

Els dos membres de la parella, hem vist que són del mateix poble, quan es van casar s'hi van quedar a viure.

10.2.5.2. Grup de pertinença

Tots dos membres de la parella, tant ell que és nascut a Catalunya com ella que és nascuda a l'Aragó, diuen sentir-se catalans. La informant

Maria Badia Peiró

per tal d'intentar justificar aquest sentiment de pertinença al poble català, ens diu *< jo tinc l'home català, los fills catalans, los meus pares enterrats aquí a Catalunya...., és que jo tinc moltes coses aquí...>*, així doncs, dins de totes aquestes coses que diu tenir a Catalunya, també hi té el seu cor. La informant afirma d'aquesta manera el sentir-se catalana *<jo sí, jo sí, és que a veure si jo allí vai estar 10 anys, i aquí en porto més de , jo en tinc 65, pues jo aquí porto més de 50 anys, pues jo tinc moltes arrels aquí, i m'hi he trobat sempre bé... i m'han acceptat la gent>*, i encara reafirma *< sí, sí, me'n sento, me'n sento, allà no ho puc dir, eh? Allà no ho puc dir eh? Això a l'Aragó, això no ho puc dir (riu), uiiii si sentissin això, mare meua! Però jo dic la veritat, jo dic la veritat..>*

L'informant, en haver nascut al poble, tot i que parlés castellà amb els pares, sempre s'ha sentit català, fins i tot ens assenyala que els seus pares també ja sentien més el poble català com el seu, més que l'aragonès, en diu *<inclús me'n recordo que el pare, allò que si t'atreu la terra, sí que hi volia anar, lo portaes allí al poble i a lo millor si havien de passar una nit allà, feien no, no, saps què? Tornem cap a Puigverd, que allí s'hi està més bé. Ja eren més d'aquí que d'allí>*.

10.2.5.3. Grup de referència

En demanar-los sobre si troben diferència entre la gent catalana i la gent aragonesa, per tal d'esbrinar-ne el seu grup de referència, la informant ens diu *< mira, jo... que t'he de dir, són diferents, no són iguals, són diferents, però jo t'he de ser molt sincera, a mi, m'agrada més la gent catalana que la de l'Aragó, i quasi que m'està malament lo dir-ho, però jo*

Maria Badia Peiró

deu ser que fa tants anys que sóc aquí, que m'agraden més los costums, les maneres de ser..., perquè... l'aragonès potser és molt obert, de seguida t'ofereix casa seva..., però de vegades no són tan amics com te sembla, i jo crec, crec eh? La meua experiència... el català quan te brinda la seva amistat, te la brinda, i és de veritat, aquella amistat, a lo millor li costarà més, perquè primer potser et vol conèixer una mica, m'entens? I quan veus com ets, després ja et brinda la seva amistat, perquè jo ja et dic m'agrada més la manera de ser dels catalans>.

10.2.5.4. L'entorn laboral

La informant ha combinat les feines de cara i tenir cura dels seus fills amb la venda a domicili de productes de neteja i de bellesa. Així doncs, durant molts anys s'ha mogut geogràficament parlant, a més a més de tot el Segrià, per les comarques del voltant, les Garrigues, l'Urgell, la Segarra, la Noguera, és a dir gairebé tota la província de Lleida, ens diu *< trenta i pico d'anys m'he patejat tots els pobles d'aquí de l'entorn, tots los dies...>*. Segons ella això l'ha fet tenir molta confiança a l'hora de parlar en públic *< això m'ha donat molta soltura l'haver de parlar davant de la gent, suposo (...) suposo que això m'ha donat aquesta facilitat de parlar davant de la gent...>*.

10.2.5.5. L'entorn social

L'entorn social en què la informant es va moure els primers anys d'arribar al poble, va fer que aprengué el català de seguida. En preguntar-li si recorda quan va començar a parlar el català ens diu *< si vols que t'ho diga pues no me'n recordo (riu) però al carrer pues jugant amb les amigues*

Maria Badia Peiró

i tot... jo em recordo que quan començaves pues a parlar deies alguna cosa que jo mateixa me'n donava compte que, que no la pronunciava com per exemple com la Madalena (...). I jo pensava jo no pronuncio com ella aquesta paraula, però jo mateixa pensava bueno pues, ja n'aprendré, ja n'aprendré... i aviat, és que..>. I continua parlant de les amigues < jo anava escoltant com ho deien elles, no? M'entens? Com ho deien elles... i despues quan ja elles també te volen ensenyar.. i te diuen fins que no sabràs dir "setze jutges d'un jutjat..." i això costa de dir quan n'aprens, no? Però jo considero que el vai parlar molt aviat lo català perquè suposo que és això que com més jove ets... més aviat... les aprens perquè no tens sentit del ridicol, i si una paraula no la dius prou bé, pues, bueno...>.

En l'informant va passar el mateix, de ben petit, com que els seus pares tenien un negoci de cara al públic i les veïnes es feien càrrec d'ell i del seu germà (que són bessons), va ésser com tots dos van adoptar el català en la seva parla sense adonar-se'n. L'informant tampoc recorda quan va començar a parlar el català, diu que sempre l'ha parlat < a naltros mos tenien molt les veïnes, també, del carrer, i clar, mos parlaen en català, i, i, bueno, lo que passa que quan mos quedaem sols, sí, que de petitets, pues los parlaem en castellà als pares, perquè clar, també parlaen castellà, però de seguida naltros ja vam empessar a parlar català, i ells segons com, la mare mos parlae una mica en català, de la manera que sabia, lo pare no en sabia tant, però bueno, també a vegades parlae en català>.

10.2.5.6. L'hàbitat

Maria Badia Peiró

En l'estudi del cas d'aquesta parella podem veure com ha estat el medi rural el que ha influenciat, en gran manera, en l'aprenentatge de la llengua ja que de ben petits, van fer vida al carrer, amb els veïns, amb els amics i amigues voltant tot el dia, una vida que a la ciutat no es pot fer. En aquest sentit, en demanar a la informant si va ser l'entorn el que la va influenciar a trobar-se bé entre el poble català, és a dir, la vida del poble, ens diu *<potser no m'hauria agradat Barcelona, és que no m'agrada ni ara Barcelona, vull dir, no és que tingui res contra Barcelona, però m'agrada viure al poble (...), a mi, no m'agrada ni viure a Lleida, ves si és a prop, jo sóc molt de poble>*.

10.2.6. Entrevista 6

10.2.6.1. Introducció biogràfica

En l'entrevista 6 solament s'ha pogut entrevistar al membre femení de la parella, ja que el masculí, per motius laborals, ha estat difícil de poder coincidir en horaris. Tot i això, la informant ha explicat les històries de tots dos.

Aquesta és una parella castellanoparlant, ell és metge forense, de procedència aragonesa, i ella és una tècnica d'orientació i inserció laboral de l'administració pública, i és valenciana de parla castellana. El pare d'ella era valencià de parla valenciana, però en casar-se amb la seva mare, que era aragonesa, com que aquesta era castellanoparlant i quan es van conèixer no entenia el valencià, a casa sempre es va parlar el castellà, mai el valencià. La informant que té una germana i un germà, mai ha parlat el valencià amb ells, és més, podem dir que la informant, que ha après a

Maria Badia Peiró

parlar el català des que viu a Lleida, mai ha parlat en valencià ja que ara parla el català.

La parella es va casar i, per motius laborals, primer de tot van anar a viure a Burgos, després ell va concursar en unes oposicions i, entre altres places, va sortir la de Lleida, i aquesta és la que li va tocar. Així doncs, la parella, va arribar a Lleida quan tots dos tenien 29 anys, ell sense ni parlar ni entendre el català i ella, entendre, sí que podem dir que entenia el valencià però, repetim que, no l'havia parlat mai. Al cap d'un any d'arribar a Lleida, neix el seu primer fill al qual li parlen el castellà, ja que aquesta era la llengua de la parella, i el nen en anar a l'escola bressol de ben petit, sent també el català en el seu dia a dia. La seva mare diu que el nen quan tenia un any parlava ja totes dues llengües, la catalana i la castellana, sabia distingir perfectament parlar el castellà a casa amb els pares i el català a l'escola i amb la senyora que a casa tenia cura d'ell i que també li parlava el català, textualment la informant ens diu: *< El gran va començar a parlar i va començar a parlar des de l'any perfectament el castellà i el català diferenciava perfectament les dos llengües, però perfectament eh? De veritat, una cosa, i que bueno feia gràcia perquè tant petit, no? A casa parlava castellà, al col·legi parlava català, i després al carrer parlava doncs com sortia, com ell volia, i ja està... >*

Tanmateix, quan neix el segon fill, al cap de tres anys d'haver nascut el primer, fan el mateix amb ell, parlar-li en castellà, i escolaritzar-lo en català. En aquests cas però, el que passa és que el nen quan compleix els dos anys d'edat encara no parlava, la informant diu amb un to graciós *<le*

Maria Badia Peiró

llamábamos el mudito>. Aleshores quan feia dies que havia complert els dos anys, el nen comença a parlar i ho fa en català, diu les primeres paraules en aquesta llengua, i a casa el que fan es repetir el que diu el nen i s'acostumen a parlar en català. Cal remarcar que aleshores, la parella feia tres o quatre anys que era a Lleida i que, per qüestions laborals, tant de l'un com de l'altre, assisteixen a cursos de català. La informant diu que tot just ells (marit i muller) també començaven a parlar en català i que el van començar a parlar a casa pel seu fill, tot i que el matrimoni entre ells continuaven i continuen parlant en castellà i amb el fill gran també.

Per tant, tenim una parella castellanoparlant que amb el fill gran, que ara té 21 anys, parlen castellà, i amb el petit, que ara en té 18, parlen català.

10.2.6.2. Grup de pertinença

Durant tota l'entrevista la informant, en referir-se tant a ella com al seu marit, declara que són castellanoparlants, ella valenciana i ell aragonès. Tot i que ja fa 23 anys que són a Lleida i que s'hi han adaptat en tots els sentits: en els hàbits culturals, gastronòmics, o lingüístics ja que tots dos han anat a classes de català i disposem de la titulació equivalent al nivell C de la Junta Permanent de Català i el saben parlar, consideren el castellà com la seva llengua primera i la informant diu que quan parla català encara nota que ha de traduir. Tot i això, també senten el poble català com a seu ja que és aquí on han nascut i s'han criat els seus fills, que és on es desenvolupa la seva activitat laboral i que per tant, se senten lleidatans. La informant diu que quan va, per exemple, a Barcelona, li noten l'accent de

Maria Badia Peiró

Lleida i ella, en lloc de dir que és valenciana, afirma que sí que és de Lleida i que el seu català és el lleidatà. Ens ho explica d'aquesta en aquestes paraules: *<de tal manera que quan jo parlo... per diferents motius he estat a Barcelona, i he parlat català i em diuen tu ets de Lleida no? Clar, perquè, jo dic sí, clar, jo vinc d'allà>*.

10.2.6.3. Grup de referència

Que els dos membres de la parella, en arribar a Catalunya i per motius laborals, comencessin a fer cursos de català per tal d'aprendre'l, va fer que possessin especial atenció en la manera de parlar de la gent. D'acord amb allò que declara la informant, per a ella la gent catalana era com un mirall, s'hi fixava, mirava de quedar-se amb les expressions que utilitzaven, mirava de seguir amb esforç la conversa. Explica una anècdota del principi quan va arribar que intentava seguir la conversa d'un xicot que era de Tàrraga *<de campo>*, com diu ella que parlava molt i que deia sovint el mot *llavors*, i és clar, ella el traduïa per la paraula castellana *semillas*, la qual cosa no li permetia seguir bé el fil de la conversa, fins que va preguntar, què volia dir amb *llavors* i ja li van explicar el significat del mot. Aquí la informant assenyala que quan s'aprèn una llengua és molt important escoltar, però sobretot preguntar sense cap mena de timidesa.

Un altre mostra que tenim de la informant que ens afirma que el seu referent és el grup lingüístic català és quan ens diu *< Home jo el que sí que he fet sempre és que si una persona em parla català jo intento parlar en català, això des de sempre perquè em sembla que és bueno, per educació, no? Joestic aquí i és ell el que és d'aquí, jo això ho he pensat sempre, de*

Maria Badia Peiró

veritat eh? I si han parlat català, jo he parlat català de la manera que he pogut, eh? Millor o pitjor, he fet el que he pogut>. Veiem doncs, com respecta i mira d'adoptar l'actitud lingüística.

10.2.6.4. L'entorn laboral

En el cas d'aquests dos informants podem afirmar que l'entorn laboral els va ajudar molt a aprendre el català ja que tots dos, en treballar a l'Administració, era un requisit tenir la titulació corresponent. El membre masculí, no és que fos un imprescindible ja que però sí que, segons diu la informant, abans, el tenir coneixements de català i elaborar els documents, com les sentències, en aquesta llengua, els suposava un incentiu econòmic. Per a ella sí que era requisit ja que com a tècnica superior necessitava el nivell C. A banda d'això però, la informant deixa molt clar que la seva intenció, tant la d'ella com la de la seva parella, com que han viscut en diversos llocs, és la d'adaptar-se en tots els sentits en el lloc on es viu, la informant pensa que s'ha d'aplicar allò que el refrany català diu: *allà on vagis, fes el que vegis*.

10.2.6.5. L'entorn social

Aquesta parella arribada a Lleida, gairebé acabats de casar, de seguida es van moure per la societat lleidatana. Primer va ésser l'entorn laboral el que els va dur a la seva socialització i després el naixement i l'escolarització dels seus fills, per la relació que de seguida van establir amb els pares dels amics dels nens. Cal dir que tant a l'escola bressol com a l'escola que han anat fins al batxillerat, s'ha viscut un ambient molt català, sempre la majoria de les famílies amb qui han tingut relació han estat de

Maria Badia Peiró

parla catalana. A més a més, les activitats que aquests feien fora de l'horari escolar: activitats de teatre, esportives, sobretot el bàsquet que els ha dut a formar una colla amb els pares dels companys dels seus fills, ha permès que es moguessin molt enmig de persones catalanes, primer per tota la província de Lleida i després per tot Catalunya.

Per tant, en tota aquesta aflluència de persones que han conegut, s'han socialitzat molt amb gent de parla catalana, tant ells com els fills, cosa que ha propiciat encara més que a casa d'uns castellanoparlants, el català hi tingués cabuda i que el fill petit la tingui com la seva primera.

10.2.6.6. L'hàbitat

En el cas d'aquesta parella podem veure com tots dos membres han après a parlar el català en un nucli completament urbà. Hem de tenir en compte però, que va ésser per un costat, l'entorn laboral el que els va dur a aprendre el català, per l'altre, la seva consciència de seguir les normes del lloc on es troben, que entre altres, era l'actitud lingüística de l'entorn, el sentir parlar català al carrer, al treball, a l'escola, una actitud que la informant que procedeix de València capital, no havia viscut, al País Valencià ens diu també que el valencià es parla en l'entorn rural < *Els meus avis paterns, entre ells, parlaven valencià, un valencà molt tancat, perquè ells dos eran de la Huerta de Valencia*>. Del seu pare ens diu < *el meu pare parlava valencià i en la seva família valencià sempre, però a casa, sempre el meu pare parlava castellà i.. al carrer també, perquè a València en aquesta època no es parlava valencià al carrer, vull dir que es parlava molt poc..., ell parlava valencià amb els seus amics d'edat, per exemple, gent*

Maria Badia Peiró

que coneixia molt, de sempre, però valencià al carrer es parlava molt poc, i ara també, es parla molt poc, però en aquella època molt poc>.

Així, podem constatar que en el País Valencià, encara més que a Catalunya, a les grans ciutats és la llengua majoritària la que guanya terreny a la minoritària.

10.2.7. Entrevista 7

10.2.7.1. Introducció biogràfica

La setena i darrera entrevista s'ha fet a la component femenina de la parella. Cal remarcar que aquesta ha estat l'entrevista més curta de totes, el motiu és que la informat donava unes respostes molt concretes i que en mirar d'intervenir, d'aprofundir, d'explicar més història, no s'ha vist massa disponibilitat i, per tant, s'ha intentat de no forçar la situació i de poder utilitzar la informació recollida.

Tots membres de la parella dos són nascuts a Lleida però de pares procedents d'Extremadura, és per això que a les seves respectives llars hagin parlat sempre en castellà. Actualment tenen 43 anys i una filla de 3 a qui sempre, tant ella com el seu marit, com els germans d'ells, és a dir els tiets i les tietes de la nena, li han parlat en català. Solament són els avis els que li parlen el castellà. El motiu explícit de quin ha estat el motiu que els ha dut a prendre aquesta decisió, la informant no el dóna, ho veu com una cosa natural degut a l'entorn català en què es troben.

10.2.7.2. Grup de pertinença

Maria Badia Peiró

Durant l'entrevista és veu que la informant sent pertànyer més al grup català que al castellà ja que diu que, a diferència del seu marit, ella no tradueix en parlar el català, exactament ens comenta *<jo no tradueixo en castellà, abans suposo que al principi sí, ara ja no, el meu home sí que el veus que com si anés traduïnt, jo no jo penso ja en català>*. Tot i això, cal dir que la informant en dir-li que si la seva llengua materna és la castellana, s'hi sent, ens diu *<jo parlo més català que castellà>*.

10.2.7.3. Grup de referència

En aquest factor no varem poder esbrinar massa durant l'entrevista per la poca disponibilitat que es va veure a l'hora d'encetar el tema. Tot i això, del resultat de l'entrevista, hem pogut deduir que actualment, tant en la informant com en el seu marit, és el grup català el seu d'influència ja que bàsicament es mouen en aquest grup.

10.2.7.4. Entorn laboral

L'entorn laboral de la informant, que treballa a l'Administració Pública Local, és totalment en català, per això aquesta és la llengua de comunicació, tant oral com escrita, del dia a dia a la se feina.

En canvi, l'entorn laboral del seu marit és totalment en castellà ja que treballa a l'Administració de l'Estat. Així doncs, en provenir d'una família castellanoparlant i l'entorn laboral també ésser aquest, el català li costa una mica més de parlar-lo, segons la informant *<és la nena qui li diu és diu així...>*.

10.2.7.5. Entorn social

Maria Badia Peiró

La informant afirma que el seu nucli d'amistats és més català. Ens explica que no va començar a parlar el català fins que no va anar a l'institut ja que quan cursava l'educació bàsica, tot era en castellà, a excepció d'una assignatura i que amb les amigues, també parlava en castellà. Així doncs, en el moment que es va començar a socialitzar, a tenir amigues i sortir més pel seu compte, va ésser quan va començar a deixar de parlar el castellà fora de casa i fer-ho en català.

El seu marit, tot i que aquest procés no l'ha viscut perquè sempre ha parlat més en castellà, en el moment que va néixer la seva filla, li va començar a parlar el català, sense ésser un decisió premeditada, ell veia que la seva dona li parlava aquesta llengua i ell va fer el mateix.

10.2.7.6. Hàbitat

En aquesta parella l'hàbitat no va influir en la seu procés al canvi de llengua. Ella ha viscut sempre al centre de Lleida. Va anar a un col·legi on les seves amigues eren catalanes, tot i això, ella continuava parlant el castellà. Que el seu germà, tingués primer els fills i els parlés el català, va ésser una de les influències que, en néixer la seva filla, va motivar que li parlessin també en aquesta llengua, tant ella com el seu marit, sense plantejar-s'ho.

Val a dir que el seu marit, també castellanoparlant, va viure fins al 5 anys en un nucli més rural, a Balaguer, i que després es va traslladar a un barri de Lleida. Tot i això, ha parlat sempre en castellà.

10.3. Transcripcions de les entrevistes

Tornem a indicar aquí, les convencions tipogràfiques que hem utilitzat en les transcripcions:

- (...) els punts suspensius entre parèntesis marquen que hi ha unes paraules que no s'han transcrit perquè s'ha considerat que no tenien interès per la qüestió que es tracta en aquell moment.
- ... els tres punts indiquen pauses, que la persona s'allarga en la pronúncia de la paraula.
- Els noms de les persones que apareixen en les transcripcions són pseudònims.

10.3.1. Entrevista 1

Dia: 17 de gener de 2012

Lloc: Lleida, barri de Pardinyes

Hora: 18 h

Durada: 34.18 minuts

Enllaç: <http://dl.dropbox.com/u/58342376/Informant%201.MP4>

Convencions: ENT: entrevistadora, ELLA: la informant, ELL: l'informant

ENT: Els teus pares d'on són?

ELLA: Són de Burgos.

ENT: I van venir tots dos aquí primer el teu pare i després la teva mare?

ELLA: Sí el meu pare va vindre traslladat per la..., per la... RENFE, treballava a Renfe, i va vindre a treballar aquí.

ENT: Quants anys tenia?

ELLA: Pues... ja tenia.... ja estava cassat, amb la meua mare, sí..., ja estava cassat

ENT: I va venir a treballar i es va portar la família cap aquí.

ELLA: Sí, i després va vindre la meua mare i és... quan vai néixer jo aquí,

Maria Badia Peiró

ENT: Primer vas néixer tu i després la teva germana.

ENT: sí, jo i la meua germana, sí, a part de molts més germans que he tingut, sí, van morir molts germans la meua mare i el meu pare van tindre molts fills, si aquí a Lleida tenien fills però després no... no sé què el passava però la qüestió és que no vivien, naixien però...El meu pare tenia la... negativa, la... sang negativa i la meua pare positiva i en aquell temps no, no, cuajaven, no sé, morien, naixien, els tenia tot l'embaràs i després morien, a les hores de naixer morien. I despues ja vai neixer jo i la meu germana amb la vacuna aquella..., que van posar i ja no van tindre cap problema més.

ENT: I vosaltres vau anar al cole aquí a Pardinyes?

ELLA: Sí vam anar al cole a Pardinyes..

ENT: Sempre vau parlar castellà amb els pares?

ELLA: Sempre, sempre, castellà a casa. I a l'escola també, jo no he parlat català al cole.

ENT: I amb les amigues?

ELLA: No, les amigues eren d'aquí i parlaven català amb elles, i quan parlaven amb mi parlaven en castellà.

ENT: I tu sempre vas parlar castellà, fins quan?

ELLA Sempre he parlat castellà, no parlo mai català.

ENT: Però ara parles la mar de bé.

ELLA Bueno pues perquè estic amb tu. Quan parlo amb tu parlo català, però normalment parlo castellà i amb ell parlo castellà i amb els meus fills parlo castellà.

ENT: Vosaltres dos parleu sempre castellà?

ELL: (dirigint-se a la seva dona) No a fe de Déu, a veam, jo... te parlo en castellà i moltes vegades en català.

ELLA: Sí, pero jo no.

ELL: Tu no

ENT: Tu parli ell el que parli tu sempre parles castellà

ELLA: Si, sempre

ENT: Hi ha poqueta gent a qui parles català

Poqueta gent

ENT: Tu vas fer els cursos a la feina perquè et van obligar

ELLA: Home clar perquè estic a l'Administració i me van demnar els nivells aquestos

ENT: Per això que te'ls vas treure i de català en saps...

ELLA: Sí, sí tots, el B, el C, tots aquestos

ENT: Quan te ve la gent a la feina, com els parles?

ELLA: Pues bueno los que són catalans, la gent sobretot la gent gran, me parla català... si ells comencen en català jo els parlo en català, si comencen en català, eh? Si no, no eh?, Si venen i me diuen que volen alguna cosa en castellà o els

Maria Badia Peiró

seguixo en castellà, no parlo en català, eh? De vegades si parlo castellà ells me diuen ja pot parlar en català vostè, diu que jo soc d'aquí, jo dic bueeeno vale...

ENT: A tu sempre et surt el castellà

ELLA: Jo no me'n recordo del català per res. Si ve un senyor, escolti, i diu que es d'un poble de Lleida, és un senyor gran, que és d'un poble de Lleida i tu veus que l'estàs explicant i, i... ara, ara.. que tinc que fer i l'estic parlant i ja pot parlar vostè en català me diu a mi, jo li parlo en castellà entonces jo me dono cuenta de que aquest senyor lo que vol és que li parlis en català però sinó en principi no ho fai

(...)

ENT: Tu no parles en català perquè no tens la necessitat?

ELLA: Perquè, no, no, no ho sé. Jo la gent que me coneix se dixà amb mi....

ELL: És que no arranca, no arranca ja, no arranca...

ELLA: Te diré una cosa, quan truques al treball i jo te parlo en català, la gent no me coneix; el altre dia me va trucar una noia i jo vaig dir:

- CAP de l'Eixample, bon dia, digui'm?

- Que està la Xus?

- I jo me vaig callar, diu sí, diu,

- Que s'hi pot posar?

I era jo, no em va conèixer. I la gent quan parlo en català no me coneixen, és que no parlo en català mai, no parlo mai, mai...

ENT: Però si ara el parles amb mi i el parles la mar de bé.

ELLA: Sí, perquè el parlo amb tu perquè...perquè sé que eres catalana i sempre que has parlat amb mi sempre t'has dirigit en català. (...) Jo m'esforço quan ve la gent que parla en català i jo seguixo en català però sinó en principi jo parlo en castellà sempre i les meves companyes parlen català i quan me parlen amb mi me parlen castellà.

ENT: Tu no has tingut mai cap problema per parlar castellà...

ELLA: cap problema, mai, no la gent gran sobretot.... alguna vegada diu vostè pot parlar d'aquí que som a Lleida, vale, pues ja parlem d'aquí que som a Lleida, però la gent gran eh?

ENT: D'acord ara tu XXXX, els teus pares són d'Andalusia...

ELL: sí, són d'Almeria, de Cuevas,

ENT: A tu et van tindre alla

ELL: Sí, van emigrar per falta de feina...

ENT: vas venir amb 8 anys, dic, amb 8 mesos...

ELL: amb vuit mesos

ENT: i quants germans ereu quan vau vindre aquí

ELL: jo sol,

ENT: ets el gran i aquí van neixer els altres

ELL: aqui van neixer, som set germans, set, sí

Maria Badia Peiró

ENT: A casa sempre vau parlar castellà

ELL: Sempre vai anar a l'escola en castellà, i després a la feina...i quan vai començar a la feina, també..

ENT: I quan vas començar a parlar en català

ELL: A la feina, a la feina que treballava, a l'escorxador

ENT: I amb els germans?

ELL: Sí, és que vai començar jo, el problema és que vai començar jo, allavons ells van començar a parlar català allavons, perquè jo a la feina eren un 80% catalans, a on treballava jo, l'escorxador, allavons tothom parlava català i jo vai començar a parlar, ho vai assimilar ràpid. (...) i a, a... i ara a mi em costaria de parlar castellà

(...) A mi m'agrada parlar en català, porto molts anys i a mi m'agrada.

(...)

ELLA: Ell parla amb los nens en català, el, sempre, amb el petit, amb el gran, l'Albert, qualsevol cosa de futbol, parla en català i amb el petit català

ELL: Es que a mi, a mi, parlar castellà me costa, me costaria

ENT: Amb el teu germà parles català, amb els de Lleida parles català, i amb la teva germana d'Asturies?

ELL: Aquesta no, parlo castellà.

ENT: I amb els d'aquí parles català

ELL: Es que jo em vai criar en un ambient de parlar català

ELLA: Amb la seva germana de Vitòria parla català, amb la de Castellon també,

ELL: alguna vegada, no gaire perquè ja porten 20 anys a fora i... ja estan acostumats al castellà, clar, l'ambient no es lo mateix

ENT: Així tu et vas acostumar a parlar català a la feina perquè tots parlaven català quan arribaves a casa, parlaves català, perquè?

ELL: clar jo vai començar a parlar català amb ells perquè al col·legit no parlaven català ells eh? perquè estava completament prohibit lo que passa que jo anae a treballar i tot lo temps que treballava parlava català i arribava a casa me cagondé i mi ficava amb ells a parlar amb català

ENT: amb ells, amb els pares no...

ELL: no, no perquè ells no tenien ni puta idea, ells no agafaen re, re, re...

ELLA: el meu pare tampoc ha vist mai la TV3, diu que, sempre die una cossa: sas que parlaven sempre, sempre que parlae el temps parlaen de la maregassa, el meu pare deia, això de la maregassa me moriré i no sabré què és la maregassa, què és la maregassa? sas? I dic pues bueno...pues no sé,

ENT: la mareada

ELLA: sí la mareada, ell sempre parlae de la maregassa i sempre ho dia la maregassa aquesta, i no, no, mai ha vist la TV3 perquè no, no l'entenia, no la veia...no la veia

ELL: i a més jo, jo, a part del, del l'ambient del... del treball quan vai començar a parlar quan era més petit perquè joo a al futboool, al futbol ja meee de petit, al futbol on anava, amb lo Lleida, parlaen molt molt lo català bastants, jo me vai fer

Maria Badia Peiró

amb un ambient de més català, no jugava amb lo barri, per exemple amb la Mariola o amb lo Gardeny per dir algo perquè jo vivia a la Mariola i jugava amb lo Lleida, clar, allavons si hagués jugat amb la Mariola..... perquè allí no es parla català amb aquestes barriades...

ENT: quants anys tenies quan jugaves amb el Lleida

ELL: tenia deu o dotze anys, jo vai començar d'alevins, abans abans no havia no havia prebenjamins, alevins, als 10-11 anys alevins, infantils, juvenils hasta l'amateur, jo em vai criar amb un nucle que parlaen molt lo català eren de famílies més, més estables i parlaen molt lo català

ENT: a l'escola potser parlaves el castellà i et vas al futbol...

ELL: al futbol vai parlar català molt perquè matxo, lo 80% eren de llengua catalana, clar, allavons jo me vai fer molt, vai entrar a aquest nucle

ENT: hi anaves molt

ELL: tres dies a la setmana, a entrenar

ENT: eren els teus amics, eren companys de futbol i amics

ELL: clar, quan parlava amb ells, clar, jo me vai fer amb aquest ambient, al treball també, el 80% eren catalans pues allavons clar, tot deu parlava català allí, uns quants que no, jo de petit ja ho havia agafa, ja estavaaa, jo estava adaptat al català

ENT: quan vau tindre els crios, us ho vau plantejar com els parlarieu?

ELL: no, no perquè ella els hi parlava en castellà i jo en català

ENT: i a l'hora de triar els noms?

ELLA: Hector és el mateix i Albert, el vaig registrar Albert, eh? Al col·legi em van dir: li diem Alberto? I vaig dir, no, no, està registrar Albert i és Albert.

(...)

ELLA: Al meu pare, mai l'he vist soltar una paraula en castellà, mai, mai, La meua mare sí, la meua mare sí que parlava en català, la gent del barri, amb les veïnes, el meu pare, mai l'he sentit dir bon dia, ni bon dia mai, perquè no, no ho sabia, no ho volia, és que diu que no l'entenia (...)

ELL: alguna cosa sí que agafava collons, perquè al treball on treballava n'hi havia més d'un que parlava català

ENT: i a l'hora de veure la tele, com la mireu, en català o castellà?

ELLA: jo mai pongo la TV3

ENT: tu si has de posar les notícies, les posaràs en castellà..

ELLA: sempre, se les entén millor, sí, sí, se les entén millor, sí me dona la sensació que...no sé, no sé, me dona la sensació que... i mira, queee, queee, les vegades que m'he comprat lo Segre o així, he intentat quan feia català, he intentat he intentat comprar los periodicos en català no? perquè a l'hora d'escriure... pre a veure com estava i després m'he comprat algun llibre en català quan estava estudiant l'he llegit en català.

ENT: si tu ho has d'anar a comprar ho compararàs en castellà,

ELLA: en castellà, jo sí

Maria Badia Peiró

ENT: i els crios?

ELLA: jo crec que a l'Hector li és igual, (...) i a l'Albert també.

ENT: tu amb ells els parles castellà, i ells com et parlen a tu?

ELLA: en castellà

ENT: sempre en castellà?

ELLA: bueno alguna vegada l'Héctor me contesta en català: mareeee alguna cosa sas? Alguna cosa me parla en català però jo no se perquè luego le contesto en castellà lo que sigo i despues el sigue també en castellà no parlo mai en català amb ells o poquetes vegades, potser una vegada, però es que es tan poquet que no ho recordo.

ENT: tu com et sens, catalana o castellana..o bilingüe...

ELLA: (dubta molt, no sap què dir, s'ho pensa, fa cara estranya...)

(...)

ELLA: home porto molts anys aquí,estic aquí, no sé com dir-te...

ELL porta més anys aquí que allà, però li tire més allò, jo penso que sí li tiraria més allò que això.

ELLA: estic una mica farteta amb lo català, si vols que et digui la veritat, pot ser és això m'han cansat molt, molt, m'han cansat moltíssim, moltíssim, però bueno quan he fet tots los cursos que he tingut que fer de català, obligades, obligats, m'entens? I veure que el professorat que n'hi havia....(posa cara estranya)

(...)

ELLA: jo me sento d'aquí perquè soc d'aquí, no?.

ELL: però te tira molt allò, te tiren les arrels

ELLA: les meves cosines que tinc aquí., el Jacinto, i totes aquestes cossines, la MariLuz, la Neus i totes aquestes, mai parlen en castellà. La MariLuz parla en català amb el seu marit perquè és de Bell-lloc, la Neus parla amb el Salvador perquè és de Torregrossa, el Salvador no pots parlar en la vida en castellà, mai, al Salvador li parlo català, és de Torregrossa i m'ha dit que mai me dirigeixi amb ell sinó li parlo català, i el Xavier de la MariLuz és de Bell-lloc, clar, són molts catalans, aquests no, però el que són els cosins, (...) jo amb lo català m'ha costat moltíssim, m'he sentit molt, molt, molt obligada, molt obligada, molt pressionada, no? Perquè els professorats allà te te matxacaven molt, que nos teníem que comprar lo periòdic en català, el Avui sobretot, sí al Consorci, déu n'hi do, déu n'hi do, i és més, despues vaig ser voluntària lingüística, vull dir que...vaig estar durant uns mesos amb una personaaa que era de fora, i jo els vaig dir escolteu que jo no soc de parlar català habitual, però és igual parlaràs amb un mexicà parlaràs millor tu que una altra persona, i si vaig estar de voluntària lingüística durant 3 mesos, eh? sí parlava en català i bueno nos trobaven un dia a la setmana o dos, segons, i ell me donava les dubtes que tenia de com se deia això de com podia parlar i jo li deia i després me corregia la professora a veure si li havia explicat bé, i tenia nota ell i tenia nota jo

ENT: ho vas fer perquè t'ho va dir la professora...

ELLA: sí, clar, sí, sí, me donava nota a mi i amb ell i vaig estar uns mesos, sí, sí i feia una redacció i ell la feia, després la mirava jo i després la professora, no, estic contenta...

ENT: i... si has d'anar al cine, miraràs sempre una pel·lícula en castellà?

Maria Badia Peiró

ELLA: en castellà

ELL: jo les pel·lícules no me diuen els partits de futbol m'és igual, (...)

ENT: considereu que la canalla l'han après bé el castellà?

(...)

ELLA: sí parlen bé, és clar, jo penso que si el seu pare i jo els haguéssim parlat en castellà, parlarien castellà a casa, (...) d'aquesta manera parlen les dos llengües

ENT: com dirieu que se senten?

(...)

ELLA: l'Hector se troba català,

ELL: a l'Albert no li pots preguntar, això, està al limbo....

ENT: i tu on creus que pertany?

ELL: home jo porto més anys aquí, jo porto, jo porto... tota la vida, jo soc d'aquí

ENT: en canvi tu, sí, però...

ELLA: sí, perquè... buenooo, no es que me senta tampoc d'allà eh? perquè jo visco aquí, i estic aquí, i totes les amigues, són catalaneees, escoltaaaa....., i me sento molt d'aquíiiii, però que jo també me trobo molt bé quan estic allà, i quan estic allà i parlo en castellà que he anat i parlo castellà me sento como libre como que no m'esforço, que no m'esforço, no me tinc que esforçar, es que moltes vegades (...) quan estàs parlar amb algú a vegades que vols treure una paraula que no m'acaba de sortir, la tinc que pensar i això és un esforç, de l'altra manera no me costa tant, a la feina agafo sempre lo més fàcil, quan tinc tanta feina fai lo més fàcil, lo que passa que també t'he de dir una cossa que si ve un senyor i parla català jo seguixo en català

ENT: i si has de prendre nota a la feina, ho fas en català?

ELLA: en català, sí, i si en un moment donat nooo me'n surto, dic algunacosa en castellà després lo tinc que revissar, sí, perquè les sol·licituds i tot això....ha de ser en català.

ENT: però per exemple si has de fer una nota a un company, com li faries?

ELLA: una nota a un company, com que són curtetes en català, sí, sí, si són curtetes en català, ara si són llargues, que li tinc que fer (...) en castellà, sí si tinc que dir allò està allà, en català mateix, mateix, però si li tinc que explicar el senyor tal ha vingut, i m'ha explicat el papers que tinc allà, en castellà perquè l'entenga millor ell i sobretodo yo.

ENT: i la canalla, si han de fer alguna nota a casa, com ho fan?

ELLA: el Hèctor en català...

ENT: i l'Albert?

ELL: l'Albert no, l'Albert... home és que no té edat (...)

ELLA: si jo faig una nota, li parlo en castellà, si fai una notaa...a vegades que si han d'agar una clau, agafeu una clau o no sé que, ho poso a l'entrada, al vidre de l'entrada i ho posso en castellà...

ENT: a la feina, tu... sempre has tingut aquesta feina?

Maria Badia Peiró

ELLA: sí, sempre he estat en salut, i sempre he estat atenció a l'usuari, siempre he estat, sempre he treballat allà, primer a l'hospital, que a l'hospital també és atenció al malalt, allí vaig estar d'auxiliar de clínica, amb els malalts

ENT: com et comunicaves amb els malalts?

ELLA: me comunicava en castellà lo que passa que pues bueno, algun que era de poble, i alguna cosa així,...pues venia i me deia alguna cosa....

ENT: quan recordes que vas fer el primer esforç de llançar-te en català?

ELLA: quan vaig entrar a l'ICSS, no me obligaven a parlar en català, eh? Però els escuts... i tot això tot en català i l'Administració pública, ja ho saps tot, és en català, (...) ja eren principis teus si el senyor et parlava català i tu contestaves (...)

ENT: i amb els nens, penseu que ho heu fet bé, això de parlar-los les dues llengües

ELLA: sí, jo em penso que sí, jo penso que sí perquè a vere parlen castellà i parlen català, amb son pare parlen català, amb mi castellà, pues ho trobo bé i fora al carrer pues tenen amics en castellà i en català, de la dos manera poden parlar perquè també sol català, como el Salvador, que vols que et diga, tambéeee, i sol en castellà, pues que vols que et diga...

(...)

ENT: perquè tu xxxxx és diferent perquè vas agafar el català de petit i vas fer això d'arribar a casa i parlaves català amb els teus germans, això no és massa normal, com et va sortir, això?

ELL: no perquè abans els col·legis públics tot era en castellà ells parlaen lo català gràcies a mi.

ENT: Com te va sortir? Et va sortir sol?

ELL: no, no perquè me vai criar allí en aquest nucle, tots eren catalans i ho vai agafar ràpid, i despues me va coincidir a la feina que també el 80% eren catalans allavons de carretilla...

ELLA: en mi cassa, mai hem parlat en català, la meua maaare, el meu paaare, de petites, de de la comunió, mai hem parlat català, mai hem vist la TV3, la maregassa, no l'hem vist mai, no la possavem, no l'hem vist mai, mai hem parlat català a cassa, con mi hermana no he hablado en mi vida en catalan, en la vida, mai, mai, mai,

(...) es deixa la transcripció aquí perquè la conversa ja va cap a temes familiars.

Maria Badia Peiró

10.3.2. Entrevista 2

Dia: 19 de gener de 2012

Lloc: Lleida, barri de Pardinyes

Hora: 17 h

Durada: 29.18 minuts

Enllaç: <http://dl.dropbox.com/u/58342376/Informant%202.MPG>

Convencions: ENT: entrevistadora, I2: l'informant

ENT: Quant temps fa que ets aquí?

I2: fa 21 anys

ENT: d'on ets?

I2: del Marroc

ENT: de quina ciutat?

I2: de Casablanca

ENT: quants anys tens?

I2: 44

ENT: o sigui que tenies 21 anys, quan vas venir aquí?

I2: vint-i-dos, vint-i-dos

ENT: vas venir per buscar feina? Els motius eren laborals?

I2: síiii, síiii, bueno, sí...

ENT: vas venir sol?

I2: sí, bueno..., acompanyat amb un altre noi, un amic del barri... vam venir... amb intenció de treballar uns quants mesos (riu) i ja ara es veu que són uns quants anys... (riu)

ENT: ja ets més d'aquí que d'allà...

I2: sí, de fet ja porto la meitat, casi la meua vida allà, vint-i-dos, i aquest any al juliol ja faré 22 anys aquí, o sigui que... ja pràcticament meitat i meitat, no? I clar la idea era aquella no? de venir a treballar una temporada sobretot a la fruita i tornar cap a casa per continuar els estudis, o... el que fos... no? Però...

ENT: tu estaves estudiant allà?

I2: bueno... sí... casi, casi, havia deixat els estudis, jo de fet quan me va entrar al cap la idea de... d'emigrar, d'anar a viure el somni europeu, ja se'm... se'm.. van anar les idees no?, les ganes d'estudiar, per tant anava en degradació. La idea de... de venir a Europa no, no.. va ser una idea que em va sorgir en uns quants mesos sinó que em va durar uns quants anys fins i tot calculo uns quatre o cinc anys que la tenia al cap. Però... per què no ho vaig poder fer? Doncs el moment en què vivia no, no, no m'ajudava no? per fer-ho perquè hi havia algunes dificultats de papers no? Perquè no tenia dret a tenir un passaport, i bueno quan el vaig aconseguir al

Maria Badia Peiró

cap d'uns quants mesos el rei que hi havia al Marroc Hassan II, doncs per decret reial doncs el va oferir a tota la població

ENT: aleshores vas venir legalment, amb passaport, no?

I2: sí, sí, bueno la gran dificultat que hi havia a llavors era aconseguir un passaport però des de l'any 90, des de l'abril de... l'any 90, com que va passar a ser un dret de tot ciutadà marroquí, llavors a partir d'allò ja...van començar a ser uns visats, a Espanya, no van començar a exigir visats sobre...., els... ehhh...

ENT: comentari de la entrevistant i l'informant sobre els papers necessaris per entrar al país

I2: a partir del 91 Espanya va començar a exigir visats, al menys a països com el Marroc i... altres països africans però a partir del 91, abans del 91 no, no hi havia aquesta... no, no, només amb el passaport, entres aquí a Espanya i et segellen el passaport, amb aquest segell ja tens tres mesos d'estancia, pues al cap de tres mesos havies de sortir. Jo en el meu cas vaig entrar amb un altre noi, vam entrar tots dos amb un viatge d'avió de Casablanca a Màlaga, ell li van donar una entrada de tres mesos, i a mi em van donar una entra de quinze o catorze dies, catorze dies (riu) bueno perquè.. me van, bueno.. me van portar a un lloc, me van fer un qüestionari, a on vas, que quants diners portes, i bueno suposo que van veure que portava pocs diners doncs em van donar un visa, bueno un visat d'aquella manera no?, de catorze dies... I vam venir directament aquí a Lleida, i teníem previst de venir a Guissona, de fet, tenia, ell, aquell noi, tenia un amic seu del seu barri que vivia a Guissona.. per això...

ENT: o sigui vau venir directament de Casablanca a Guissona.

I2: sí, directament, bé, vam venir de Casablanca a Malaga, de Malaga fins a Barcelona i de Barcelona fins a Guissona. A Guissona vam estar un parell de setmanes, deu dies exactament i a partir d'allò ens vam traslladar a Alcarràs i casi bé tota la meva vida va començar a Alcarràs.

ENT: clar, perquè vau trobar feina a Alcarràs

I2: sí, bueno, ell, sí, sí, clar, hi ha més oportunitats de treballar a la fruita a Alcarràs i voltant que no pas a Guissona, Guissona sinó treballes a la cooperativa ho tens molt clar...i clar, vam venir a Alcarràs, aquell noi sí que va treballar a Alcarràs, però la meva feina va ser al cap de deu dies mes tard a Aitona no? Vaig començar a treballar a la fruita i així va començar la nostra experiència laboral sobretot i va ser també per mi la primera experiència laboral en la meva vida tampoc havia treballat mai al Marroc

ENT: encara no havies treballat mai

I2: no, jo al Marroc vaig començar una carrera que es de Físiques, al primer any la vaig deixar perquè no tenia intencions d'estudiar ni res i vaig fer dos anys de formació professional, vaig tenir el títol de tècnic d'electricitat i prou, just acabar els exàmens al juny, al juliol ja vam venir a Espanya. Va venir a Espanya, no a Catalunya perquè no teníem ni idea que exis... jo sabia de fet, eeee... uns quants mesos abans sabia que existís a Catalunya com digues l'Aragó o Extremadura i la resta, però no sabia ben bé que a Catalunya ja se parla una altra llengua que pot ser una nació que pot ser perfectament un país perquè tenen moltes.., bueno, s'identifiquen amb moltes coses... i això no ho sabia i quan vaig aterrar aquí a Lleida (riu) jo de fet sabia algunes coses en castellà perquè ho vaig estudiar durant uns quants mesos abans de venir.. clar.. sempre m'agrada si vaig a un lloc aprendre al menys per saber.... i ja sabia defendre'm una mica no? en castellà i me

Maria Badia Peiró

recordo els primers dies bueno quan vam arribar ja ens ho van dir els nois de Guissona diu es que aquí parlen el català que no te res a veure amb l'espanyol i....

ENT: els nois de Guissona? Els vostres companys marroquins?

I2: sí els marroquins i alguns algerians tamé. Me recordo alguns dies quan passejava amb aquell amic meu quan anàvem a algun lloc a Lleida o altres llocs i..i parlava amb algú quan no l'entenea perquè...quan no l'entenea li deia jo a l'altre: es que m'ha parlat en català (riu) lo més segur és que m'havia parlat en castellà no? Però com que no l'entenea... i....bueno a Alcarràs, ens vam instal·lar, amb aquell noi també, a Alcarràs i vam fer la nostra vida a Alcarràs

ENT: i la vida social que a llavors feieu era amb marroquins o amb la gent del poble.

I2: vam estar a Alcarràs vam estar justament un any, fins a un any i mig un any i mig vivint aïllats

ENT: en una vivenda que tenia el pagès..

I2: no aïllats físicament però aïllats amb la societat vull dir que no teníem amistats amb gent del poble teníem relacions a nivell comercial... quan has d'anar a comprar alguna cosa oh si, si, sí, però res mes fora d'això no teníem amics al bar entre nosaltres, primer és perquè hi ha la dificultat d'entendre's no? i a més a més pues cadascú...ja no... clar... no hi ha res mes que ens uneixi. Pro Alcarràs justament jo vaig tenir sort d'estar justament a Alcarràs perquè... al cap d'un any i mig un grup de joves d'Alcarràs va decidir de crear una associació que es diu... encara existeix fins vui en dia que es diu *Empremtes* i aquesta associació es va crear per donar classes de castellà als immigrants que vivíem al poble no? És una manera de... integrar-los dins del poble

ENT: i aquesta associació qui la va promoure?

I2: la van promoure joves del poble mateix, síiii tenien la nostra edat la majoria d'ells sobretot el que va ser president tenia exactament la mateixa edat que jo i... així va començar

ENT: i allí feien classes de castellà, de català no.., de castellà

I2: classes de castellà, en principi de castellà, eh? van començar així.. amb un grup que erem nosaltres...jo quan me'n vaig enterar al cap d'una setmana més tard me va agradar molt la idea m'hi vaig apuntar i ens ee...van separar en dos grups

ENT: i era gratuït?

I2: si si totalmet sense anim de lucre. Eeeee...l'ajuntament els hi van donar un...una sala, un local.... per fer...

ENT: una mica de material que necessitessin

I2: res de material bueno un llibre que l'havia portat algun... per...fins i tot entre voluntaris hi havia un professoor o sigui que si que hi havia gent que sí que tenien ganes de fer i eren sobre cinc o sis joves i algunes noies també del poble i ens va agradar molt la idea de nar a aprendre, aprendre castellà i així vam començar amb ells..vam anar aprenent castellà i....i al cap...

ENT: va anar aprenent i a tenir els primers contactes

I2: i així vam començar a tenir el primers contactes amb aquests joves no? Més allà del castellà ja ens vam convertir en amics i ens convidaven a sortir alguns caps de setmana a pubs i a bueno...bars i... i... ens van introduir una mica... dins de la vida...i l, la introducció perfecta va ser al cap de tres, quatre mesos justament tres,

Maria Badia Peiró

tres, del novembre al ma.. al...al febrer una cosa així, estic parlant del novembre del 91 al... al...eeee...febrer del 92 no?, com que van veure que la nostra classe teníem un nivell bastant avançat de castellà ens van proposar de aprendre el català, ens va agradar molt la idea no? I així vam fer dos classes no sé dos dies a la setmana fèiem castellà i dos dies a la setmana fèiem català no sé eren dilluns, dimarts i dimecres així a la nit... i...ens va agradar molt la idea d'anar aprenent català

ENT: i així el vas aprendre tu...

I2: així va.. va.. començar la nostra aventura amb el català fins i tot al cap d'aquell any, al cap de tres, tres mesos, un dia van convidar a... al canal... no a tv3 no sé si es al canal 33 o a tv3 una de les dues televisions que ens van filmar que donàem classes de català i... bé, bé, la veritat es que va ser una experiència molt bona. Al..al allà cap al juny, cap al maig, em van proposar de presentar-me a l'examen de la Junta Permanent de català del nivell A i, i m'hi vaig presentar perquè no tenia res que perdre (riu) i m'hi vaig presentar i... i...vaig aprovar. De fet la mateixa professora que em va fer l'examen oral és ella que em va trucar un dia ala feina i em va dir: bueno et truco perquè has aprovat l'examen i sii... i si tens interès i t'agrada doncs, l'any que ve si vols fer el nivell B doncs vens aquí a Lleida i ho fas. I a partir d'allò era a partir del novembre, de l'octubre del 2000, del 92, quan vaig començar a fer el nivell B a... a l'Ateneu Popular de Lleida, aquí i... bueno vaig estudiar tot l'any el nivell B

ENT: ho feies a l'Ateneu però era a través del Consorci de Normalització..

I2: a través del Consorci, ella és professora del Consorci, sí col·laboren, l'Ateneu col·labora amb el Consorci i ofereixen l'espai, sí com l'Omnium, i vaig fer aquell any el nivell B de de català, me recordo que erem vint-i-sis, set, set, d'aquestos vint-i-sis eren catalans de naixement i d'arrels catalanes, dos immigrants que era jo marroquí i una belga de quaranta-vuit o cinquanta anys i la resta eren castellans o sigui que vivien aquí alguns de Madrid i d'altres llocs i bé, bueno vam estar un any esplèndid amb moltes experiències.... Vam viure una experiència molt, molt positiva amb la professora que... de tant en tant ens feia excursions, sortides, fins i tot vam passar tres dies a.. a l'Escala, a Girona, o sigui tot això per conèixer una mica el país ... i... nar practicant el caste... el català. A mi això, em va afavorir d'una banda, estudiar-ho, estudiar el català i d'una altra banda, també, perquè amb la iniciació d'aquell grup de joves d'Alcarràs vam començar a..a.. interrelacionar-nos amb la gent del poble, vaig arribar a jugar amb el l'equip de futbol d'Alcarràs i a partir d'allò doncs vaig començar a tenir més relacions no? Amb la gent del futbol, i ja vaig començar a....

ENT: i formaves part de l'equip com un altre més del poble..

I2: sí, sí com un de més del poble. I així va començar la... bueno la.. meva experiència amb el català. Pues de fet només vaig estudiar aquell any el nivell B. Em vaig examinar a la Junta Permanent que vaig aprovar el mateix any i l'any següent vaig començar el nivell C però ho vaig fer només durant dos mesos... en dos mesos vaig tenir un un... bueno un accident de cotxe, em vaig quedar sense cotxe i clar.... ja no em podia desplaçar d'Alcarràs a Lleida per estudiar i ho vaig deixar fins avui en dia, o sigui...

ENT: i el C, de moment no has provat de tornar a anar a classe del C

I2: no, no...de tornar a estudiar no però em va afavorir molt el fet de poder-lo parlar amb la gent i practicar-lo des de de que tenia dos anys aquí...

ENT: i tu tot aquest temps eres solter encara...

Maria Badia Peiró

I2: no però si et deia que parlava amb el meu fill, que parlava català...no?

ENT: sí però quan vas arribar eres solter...

I2: ah! Sí, no de casar no em vaig casar fins al 97 i la meva dona la vaig portar aquí venir al 98

ENT: tu et vas casar al Marroc i vas portar la teva dona aquí

I2: sí, al 98

ENT: i ella quan va arribar aquí, no sabia ni el castellà ni català

I2: no, ni castellà ni català

ENT: ha anat aprenent el castellà i el català...

I2: no, no, el castellà, el castellà, bueno aquí és un dels errors que fa la gent aquí...és que sí...es dirigeixen en castellà. Jo porto 22 anys i encara surto al carrer i la gent se'm dirigeix en castellà alguns en català però.. més de la meitat en castellà.

ENT: ara m'explicava aquesta senyora d'aquí que neteja, que ella també és de fora, és de Salamanca, diu és que clar jo no he après el català perquè la gent sempre m'ha parlat en castellà, i fa més de vint anys que sóc aquí Lleida i no sé parlar el català.

I2: sí, però si un vol aprendre a parlar català l'aprèn o sigui, independent... jo sí, jo tinc una tàctica, bueno una tàctica, jo normalment al carrer quan se'm presenta una persona si no em toca a mi parlar sempre parlo segons, com ell...

ENT: com se't dirigeix la persona

I2: sí... si se'm dirigeix en castellà li contesto en castellà, si se'm dirigeix en català ho faig en català, però..., quan em toca a mi parlar primer, per norma, ho faig en castellà tot i que a mi m'agrada fer-ho en català. Però... perquè? Això te un perquè... Jo sempre he treballat amb gent castellana no? Degut a les qualificacions de les feines que ens donen no? Jo la primera feina que vaig fer a part de.. treballar a la fruita doncs vaig començar a treballar amb un taller de ferrallista que és a la construcció que és una rama de la construcció, i amb la rama de la construcció generalment te trobes gent..... més gent catalana (aquí volia dir castellana) la majoria són gent castellanoparlant i per tant....m'he acostumat sempre a parlar en...

ENT: així com a la fruita et trobes més gent catalana, doncs a la construcció et trobes més gent castellana....

I2: sí, i clar el fet de viure amb gent castellana, gent que no són d'aquí, te n'adones de que no els hi fa gracia que un immigrant parli castellà, aiiii català i per això, per no caure... amb aquest malentès, amb aquella persona "guaita mira és un moro i a més a més me parla català no" I per això ho faig en castellà.

ENT: però tu no te n'has adonat que la gent que som d'aquí i amb un àrab el sentim parlar català ens agrada molt? Bueno...

I2: síiii...

ENT: com amb un xinès, no? es que clar estàs acostumat que tots parlen castellà que quan parla català bueno... se t'obre el mon i canvia la concepció (volia dir percepció) d'aquella persona, que tampoc hauria de ser

I2: clar...això ho vaig notar perquè... vaig ser una de les poques persones no? que s'esforçaven no? En parlar català i aprendre i clar ho notava a la gent a la cara de

Maria Badia Peiró

la gent en les amistats que he tingut des de llavors fins avui en dia o sigui la veritat es que em va afavorir molt fins i tot gràcies al català aquest estic treballant amb una entitat que lluita pel català.

ENT: on treballes ara?

I2: a Òmnium Cultural

ENT: i què hi fas exactament?

I2: sóc el tècnic territorial d'Òmnium Cultural i també porto un programa que es diu *Quedem* es un programa de cohesió social que fa Òmnium arreu del país i aquí a Lleida ho porto jo o sigui porto aquests tres anys, fa tres anys que estic treballant amb Òmnium i això sí, sí ho estic fent és gràcies és per què a la llengua catalana no? O sigui a més a més aquí a Catalunya és un dels pocs països, dels poc llocs que la llengua integra a la gent

ENT: comentaris...

I2: de vegades et trobes amb algun lloc que veus que la persona és catalana i parla no? I quan et presentes davant d'ell ho fa castellà i per molt que t'esforcis perquè et parli català li costa, hi ha gent així...

ENT: (comentaris....) Ara tornem a quan et vas casar, a veure, et vas casar, vas portar la teva dona aquí, vas tenir el primer fill, a quin any?

I2: a finals del 99 vam tenir el primer

ENT: un nen?

I2: sí, un nen

ENT: com es diu el nen

I2: Elies

ENT: a l'hora de triar el nom, per exemple, sabieu segur que havia de ser àrab?

I2: Sí, sí, però... fàcil, o sigui vam pensar en un nom àrab però a més a més sigui fàcil que la gent d'aquí ho pugui pronunciar bé

ENT: en cap moment us vau plantejar posar-li un nom català?

I2: ah nooo, no, de fet no, no, li veig perquè

ENT: quants anys té el nen?

I2: dotze

ENT: us vau plantejar amb la teva dona com li parlem ara al nen, com li parlarem... teva dona en àrab

I2: clar la meva dona no té opcions perquè en aquells anys havia après castellà però no l'havia perfeccionat molt com que no treballava...

ENT: quan va néixer el nen, l'havia après ja el castellà?

I2: ella sí, sí, però no amb aquell nivell de pronunciació, per anar al carrer sí per ensenyar-lo no. I bueno vam decidir parlar-li amb àrab i que jo ho fes amb català així perquè tingui una facilitat a l'hora d'incorporar-se a l'escola i... la veritat és que ens va funcionar bastant bé.

ENT: el nen va començar amb tres anys a l'escola i parlava català

I2: no, no el parlava a P3 quan va començar doncs bueno encara pero bueno moltes coses encara li sonaven no?

Maria Badia Peiró

ENT: al parlar-li dos idiomes a la vegada potser els costa una mica més començar a parlar

I2: sí si bastant més sigui no aprèn l'àrab de seguida ni el català de seguida triga més temps en aprendre una i l'altra

ENT: als 5 anys per exemple, el nen t'entenia perfectament l'àrab i el català i a l'escola podia parlar perfectament el català

I2: sí, sí,

ENT: i el castellà on el va aprendre?

I2: a l'escola, no a casa mai, mai

ENT: i ara actualment amb el nen de 12 anys parles...

I2: amb el de 12 anys me va costar de canviar-li el xip o sigui va arribar un moment quan vaig veure que ja es podia defensar prou bé en català vaig decidir de tallar no? de no continuar parlant amb ell en català

ENT: perquè?

I2: perquè ja està, l'objectiu ja està assolit. Quin era l'objectiu? Que aprengui no? El català pues ara que practiqui la llengua materna, i...però li va costar això fa des de que tenia 7 anys no?

ENT: als 7 anys vas prendre tu aquesta decisió

I2: sí si als 7, 8 anys li va costar més d'un any en mentalitzar-se que amb mi ha de parlar l'àrab no? Li va costar però bueno

ENT: però tu no creus que si tu haguessis continuat parlant català amb ell i la teva dona àrab igual l'hagués après? perquè si la mare sempre li parla àrab també l'hagués après la mar de bé, (...) perquè als 7 anys no sabia prou l'àrab

I2: sí, sí que el sabia però bueno jo li vaig començar a parlar català en un moment donat per un objectiu perquè ell pugues aprendre el català

ENT: perquè a l'escola s'integrés, que no tingues cap problema

I2: per facilitar-li l'aprenentatge del català, quan als 7 anys vaig veure que ja està o sigui que ja no li cal més vaig doncs vaig decidir que ja està, que l'objectiu ja està assolit no tenia perquè continuar

ENT: als 7 anys el nen parlava la mar de bé el català i l'àrab també el parlava, i ara?

I2: ara ja està, es dirigeix amb nosaltres en àrab si tot i que de tant en tant segons quin tema m'ho comenta en català

ENT: els deures els feu sempre en català?

I2: sí, els deures sempre en català i també per comentar-me alguna cosa sobre alguna pel·lícula i alguna cosa sobre ordinador moltes vegades m'ho comenta en català

ENT: i si alguna vegada va al cinema per exemple i et vol explicar la pel·lícula o et vol demanar-te de sortir?

I2: no això en àrab

ENT: amb els amics que té, per on se mou?

Maria Badia Peiró

I2: hi ha mes dominació del castellà que no pas del català però no és perquè ell, amb ell, sinó entre ells (...)

ENT: amb àrab no parlen

I2: ah no, amb àrab no, no el fa anar

ENT: l'àrab només el a anar a casa

I2: sí sí, no al cole no té ningú, i... ell durant el procés d'aprenentatge sobre el primer any no va tenir tantes dificultats com al petit, el petit que tenim ara té 4 anys enguany esta fent P4 aquest a P3 li va costar

ENT: com se diu aquest petit?

I2: Sammi. Li va costar una mica de de...parlar en català

ENT: perquè quan va néixer el Sammi, va fer el mateix?

I2: no això sí, no, no, no vaig....

ENT: no li vas parlar català li has parlar sempre àrab

I2: si sí, li he parlar sempre arab

ENT: i va arriba a l'escola...

I2: i va entrar sense saber res

ENT: el seu germà com li parlava

I2: bueno li parla àrab, fins aquest any li parlat sempre àrab ara si, ara ja, no , més bé català que no castellà perquè jo també ho estic fent jo, amb ell li parlo amb àrab però de tant de tant en tant li explico coses i quan se tracta de televisió i altres coses així li parlo amb cast..., amb català

ENT: perquè aquest nen et va arribar a l'escola als tres anys i no sabia ni català

I2: no, no sabia ni català ni castellà

ENT: i els va aprendre, li va costar o com?

I2: li va costar l'any passat si, però aquest any no la professora ja ho veu que esta bé que ja no surt el tema aquest de la llengua i més ara que està addicte..., és addicte al canal 33 amb el super 3, és això quan entra, no se li treu ningú.

ENT: a casa quina tele mireu?

I2: ell, el petit bàsicament super 3 i lo que ve al canal 33 i res més, i els altres pues cadascú..., el gran ja més que televisió és d'ordinador, i la meua dona sí que és més de... la parabòlica però l'any passat i aquest any sí ja s'esforça més a veure tv3 perquè està aprenent català

ENT: va a classes de català ella, ara?

I2: sí va a classes de català al Consorci

ENT: o sigui que tu és clar, al petit no li vas parlar en català perquè et pensaves que tindria problemes....

I2: exacte perquè vam veure que l'altre, el gran li va costar aprendre l'àrab per això son dues coses, triga més en aprendre les dues coses i a més a més va aprendre l'àrab amb un accent...que quan parlar al Marroc ja saben que és un immigrant, que és de fora, li canta. Al petit no, no se li nota, no ara, per això em decidit de continuar amb ell amb àrab i així i.... fora complicacions

Maria Badia Peiró

ENT: clar, el que passa que al petit aquí li notarem que no parla doncs, el català o el castellà.....

I2: però és viu, el petit és més viu, o sigui que no, veig que no... que no té aquest problema ell, aquest any.... però una cosa sí que he observat amb el petit amb aquest parla més castellà que no pas català això no passava amb l'altre, amb el gran, amb el gran tant en P3, P4, P5, es que no se li sentia res de castellà, però res de res, això penso que és degut a que el percentatge de gent de fora té, és... era el mínim, a classe seva només hi havia un altre immigrant, i era rus, en canvi aquest petit al menys són el 50%

ENT: a quina escola van?

I2: a la mateixa al Riu Segre, però un percentatge molt elevat no bastant però molt elevat fins a un 50% pot arribar o més i això s'explica perquè parla més castellà que català

ENT: de l'escola, ets de l'associació de pares?

I2: sí soc de l'AMPA

ENT: i els nens fan alguna activitat fora de l'escola?

I2: sí, bueno el petit petit no, bueno si es una sortida per aquí a la ciutat però, quan hi ha excursions fora de moment no, però el gran a totes bueno a partir de quan va començar primer a P3, P4 i P5 pot ser no però de primer fins avui en dia a totes... no...no deixa ni una

ENT: vosaltres acostumeu anar cada any al Marroc?

I2: sí, això sí cada any fem un mes al Marroc

ENT: quan esteu el mes allà el gran no parla res ni castellà ni català està tot el mes parlant en àrab...

I2: sí, si no és amb el seu germà petit només en àrab,

ENT: amb tu no?

I2: no, home depèn amb mi ja et dic hi ha temes que si que tant aquí com allà m'ho diu en català més que ens castellà, és que el català no el fem anar...

ENT: bé, d'acord, em sembla que més o menys ja ho tinc tot, m'has dit molta cosa...

I2: bueno, si un altre dia necessites qualsevol cosa, com que visc aquí al costat doncs...no em costaria gaire....

ENT: d'acord, perfecte....

Maria Badia Peiró

10.3.3. Entrevista 3

Dia: 27 de gener de 2012

Lloc: Linyola (Lleida)

Hora: 19. 30 h

Durada: 44.22 minuts

Enllaç: <http://dl.dropbox.com/u/58342376/Informant3.MPG>

Convencions: ENT: entrevistadora, ELLA: la informant, ELL: l'informant

ENT: Te'n recordes més o menys quan vas venir a Catalunya quants anys tenies?

ELLA: yo...debia te.... cinco.... años

ENT: de quin poble ets?

ELLA: pueblo de donde vengo? de Quesada, Jaen.

ENT: de la província de Jaen, i vas vindre amb cinc anys, amb els teus pares i qui més? algun germà?

ELLA: i mi hermana.... mayor

ENT: vau venir tots quatre de Quesada, Jaen, cap aquí a Lleida, a Bell-lloc?

ELLA: a Bell-lloc

ENT: i allí us vau establir on al poble? Perquè el teu pare va trobar una feina aquí?

ELLA: no mi padre habia venido antes y entonces cogió una..., habia como una masia donde se dedicaba al campo i a llevar la masia y habia una granja de pollos y llevaba esto i nosotros nos instalemos en una... la masia del amo. Primero vino el y despues cuando tuvo trabajo se instalo y nos vino a buscar.

ENT: i vau vindre tota la familia, tu tenies cinc anys i la teva germana, en tenia?

ELLA: tenia.... ocho, sí

ENT: o sigui que vau arribar i vosaltres vau anar directament cap a l'escola, quins primers records tens de l'escola?

ELLA: en la escuela lo que me acuerdo es que.... al entrar, bueno teniamos que llevar una silla, una silla petiteta...y una silla

ENT: per què? Perquè no n'hi havia de cadires a l'escola?

ELLA: no se por que teniamos que llevar una silla pequeñita, pues para sentarte en los pupitres, eso me acuerdo de una silla, bueno pues entrabas i una silla luego.. mas grande... ya habia mas sillas

ENT: al principi us emportaveu la cadira de casa i cada dia cadira amunt i cadira avall...

ELLA: noooo...., la dejabas allí en la clase però me acuerdo yo que llevemos una silla (...)

ENT: la senyoreta us parlava en castellà

Maria Badia Peiró

ELLA: sí la lengua era castellana

ENT: i a l'hora del patí?

ELLA: a la hora del patio yo recuerdo.... habla...hablamos las dos lenguas, castellano porque tambien habia muchos de fuera, mas emigrantes, pero nos mezclabamos con los niños, con las... con las niñas catalanas, y los niños, pero recuerdo mas niñas, que niños, claro entonces en aquella epoca habia mas separacion entre niñas y niños

ENT: en aquella època anaven les nenes en un edifici i els nens en un altre.

ELLA: exacto, y entonces pues bueno, a la hora de jugar pues nos ibamos pues habia catalanas y castellanas, y pues bueno nos mezclabamos

ENT: i de les amigues que vas deixar allà baix no te'n recordes o no?

ELLA: no yo no me acuerdo de haber dejado...

ENT: pero no recordes de dir: guaita en el meu poble jugaven en jocs que aquí no es juga...

ELLA: no, me acuerdo de cosas con los mayores pero con otros niños no me acuerdo. Me acuerdo de mi abuelo, de amigas de mi madre, un poco de la calle, me acuerdo cuando nos ibamos que venimos aquí con un camion, de eso si me acuerdo, de las cosas que traíamos. De cuando lleguemos a la masia tambien me acuerdo, era....todo era oscuro. Habia en...como una sala toda llena de cascara de almendra, que te impresiona, y oscuridad, porque a lo mejor yo venia de un sitio que habia mucha blancura, entonces recuerdo lo cla... lo blanco, lo claro y lo oscuro, de eso me acuerdo, en mi mente tengo lo claro y lo oscuro, de pasar de una claridad a una oscuridad, supongo que las emociones tambien porque nos transmiten...

ENT: recordes que et vas haver d'integrar, o no, vas anar pujant, aquí i vas anar fent les teves amigues aquí?

ELLA: no. Recuerdo que iba al colegio, que tenia amigas, mas amigas de habla castellana que catalanas, sí. De eso de.... la primera niñez, despues cuanco eres ya adolescente no, pero la primera niñez con niños castellanos.

ENT: per què? Et suposava una barrera potser?

ELLA: sí, yo...sentia como un rechazo, sentias un rechazo

ENT: trobaves que pel fet de parlar castellà.....

ELLA: exacto habia una diferencia, exacto que no te dejaba entrar o mas bien te rechazaban o te...

ENT: pel fet d'haver vingut de fora

ELLA: sí, por el hecho ese, claro, supongo que ellos pues tambien lo veian extraño tambien, ellos ya..., la gente del pueblo pues ya estaba instalada, tenia su comunidad y nosotros pues eramos nuevos venidos, lo entiendo así ahora de adulta, de niña pues entendia rechazo,

ENT: pero despres quan et vas fer gran i vas conèixer més gent

ELLA: si despues cuando ya mas grande pues ya no tanto pero la adolescencia marcaba, marcaba, marcaba, porque cuando ibas a hacer las actividades de escala en hifi, que se hacian en el pueblo o las.. o.. que no te aceptaban como uno mas los que organizaban los reyes, la escala en hifi, todo eran ellos....nosotros eramos...

Maria Badia Peiró

ENT: no et venien a buscar a casa....

ELLA: exacto, no venian, entonces pues trabajando y siempre una sensación de siempre... estar pensando, de decir... eres buena, eres buena persona, siempre tenias de demostrar que eras buena persona, que eras leal, que eras buena persona...ese peso sí, que notaba...

ENT: tu no et vas decidir mai a parlar català, vas fer cursos?

ELLA: no..., cursos hice de mas grandecita, pero era ya cuando ya dejé el colegio, cuando acabe la EGB...bueno pues me apunto, y me apunté depues, porque claro yo hice hasta basica, no hice cursos superiores, y entonces por iniciativa propia digo bueno pues me apuntare a catalan, iba al ayuntamiento...

ENT: però tot i haver fet cursos de català no et vas llançar a parlar català...

ELLA: no... no, no siempre he... pero siempre he tenido una rancunia porque siempre ah... (fa cara de fàstic) charnego, ah, no se que... te notabas hasta a veces de los mayores, que iban los padres hablaré catalan, ya que no me quieren, pues no hablaré catalan, lo entiendan como ellos quieran

ENT: te vas sentir menyspreada per parlar castellà...

ELLA: exacto, no, no, no me sentí decir pues yo que sé, como....., con amabilidad con confianza, con ayuda, de decir....pues va venga....

ENT: parla com et surti, que no passa res...que ningú se'n riurà de tu

ELLA: exacto, mas bien sentia lo contrario, entonces como sentia lo contrario pues pensé, como me tengo que esforzar yo con esta persona que no me quiere, que me acepten tal com soy

ENT: però a tu et surten moltes paraules catalanes quan parles...

ELLA: sí, sí mezclas, claro que las mezclas porque es el dia a dia

ENT: a les feines que vas tenir, després d'estudiar, de deixar l'escola?

ELLA: en las faenas que tuve pues siempre hablando castellano, y eran catalanes, fui a un cosedor y me habalan catalan...

ENT: cosies a màquina, cosir amb maquina no implicava haver de parlar tota l'estona, els jefes et manaven la feina.. i ells et parlaven en català

ELLA: exacto, y yo no tenia ningun problema para eso, ni decia a nadie pues hableme en caste..., nunca, no sé, no, yo he venido aquí y acepto la lengua que hay i no cal discriminar, pero a mi que me dejen hablar como yo quiero y como soy

ENT: de joveneta, al poble, a Bell.loc, participar a les activitats que feien els joves, si feien escala en hifi, o al teatre, no participaves, perquè el teatre hagués estat una oportunitat

ELLA: sí,sí, sí para lanzarme, o para.... a lo mejor es la forma que yo me lo cogia

ENT: quines activitats feies quan eres jove, adolescent, quan sorties els diumenges amb la colla, que feieu?

ELLA: al cine, al cultural, que ponian musica, a la biblioteca tambien iba, al parque pues cuando se pone la gente y te mezclabas, pues bueno pues lo que hacia la juventud

ENT: i despres et vas casar i vas deixar el poble...

Maria Badia Peiró

ELLA: me casé y entonces dejé Bell-lloc para venir-me a Linyola, que de hecho cuando yo conocí aal que hoy es mi marido, nos conocimos hablando en catalan, por el mero hecho de que pues lo que habia entonces te sacaban, que vols ballar? Ah, pues vale, sí, y empezemos la conversación en catalan pero como yo cuando tengo que decir cosas mas profundas no tengo soltura pues ya me pasé al castellano, entonces dice, me dice eles que yo tambien soy castellano, soy andaluz, ah, pues yo bueno, yo tambien soy andaluza entonces ya empecemos nuestra trayectoria de relacion en castellano.

ENT: i amb el teu marit sempre parles en castellà...

ELLA: siempre, los dos nos comunicamos en castellano

ENT: perquè... ell està més deixat amb el català, ell parla en català..

ELLA: el si, el si, tiene una facilidad de cambiar de una lengua a otra como nada...

ENT: pero tots dos sempre parleu en castellà

ELLA: pero nosotros dos nuestra relacion es castellana

ENT: us vau casar i vau venir a viure aquí a Linyola

ELLA: si entonces nos casemos porque el estaba aquí, vivia aqui y bueno pues aqui...

ENT: i quan et vas casar, vas deixar la feina que tenies...

ELLA: quando nos casemos pues yo dejé donde trabajaba en Bell-lloc y entonces pues ya me vine aquí..

ENT: vas començar a treballar aquí a Linyola quan va venir....

ELLA: empecé a trabajar en otro taller de confección, hasta que, no, estuve dos o tres meses era incompatible, no? Me quede embarazada enseguida entonces me puse a trabajar en casa con una maquina...

ENT: fins que el teu marit va muntar el seu taller allavons tu et vas posar a treballar al taller,

ELLA: exacto (...)

ENT: al taller ve molta gent del poble, que parla català, tu com els atens?

ELLA: si viene mucha gente y habla catalan, yo los atiendo en castellano. Si es a lo mejor cosas cortas se lo digo en catalan, para atender al telefono, seguramente cogeré y hablare en catalan...

ENT: quan despenges els telefon ho fas en català...després potser et passes al castellà...

ELLA: si se alarga mucho me paso al castellano pero si es corta, o ordenes o un recado, lo digo en catalan.

ENT: perquè et surt així...

ELLA: porque me sale, no me lo planteo si.... ahora a este le hablo catalan, a este le hablo castellano no, tal cual me sale, ni lo pienso, no, no, no, me sale tal cual...

ENT: us vau casar i vau tenir els nens, un nen i una nena, quants anys tenen?

ELLA: la niña tiene 26 y el niño tiene 20

ENT: tu sempre els has parlat en castellà...

Maria Badia Peiró

ELLA: yo siempre les he hablado en castellano, sí ,sí, desde que nacieron... siempre en castellano, cuando los llevé a la guardería a lo mejor alguna orden pues: porta'm un vas, agafa't.... a lo mejor se lo decia en castellano, ay, en catalan, nunca me he planteado de decir que ellos hablaran, ellos cogieron la lengua... nunca me he planteado que cogieran la lengua que...no, decir, pues aquí se hablara castellano i fuera catalan, no, tal cual, natural

ENT: però ells sempre han pujat sempre català...

ELLA: ellos en catalan sí, porque ellos fueron a la guardería y fueron al colegio y cogieron la lengua catalana pues ya me esta bien, ellos se expresan en catalan y piensan en catalan, claro, si, si...

ENT: ells van començar a parlar en català....

ELLA: bueno claro, cuando era...las primeras palabras eran castellanas, papa, mama, pero luego ya, pues, mare, pare, como fueron muy pequeñitos a la guardería, con un año, pues claro cogen mucho vocabulario en catalan, i mare, ya me estuvo bien mare y me dicen mare...

ENT: i ara et parlen sempre en català

ELLA: pues si la niña si, la niña en catalan, pero el Victor desde que es mas adolescente des de que se hizo adolescente cambio la lengua y ahora me dice muchas cosas en castellano si, si, si, pero yo nunca les he dicho hablarme asi, no, no, imponer, no

ENT: però ells quan parlen amb un desconegut parlen en català

ELLA: ellos piensan en catalan, han nacido aqui, hablan en catalan, su lengua es el catalan, (...) lo unico que el niño pues yo veo que si, que el cambió por iniciativa propia, yo no le dije...habla.... supongo que debe pensar pues yo voy fuera y quiero saber el castellano quiero expresarme en castellano. Yo creo que fue a raiz de unas vacaciones que tuvimos en la playa, estuvimos en un hotel, y era pequeñito, bueno... tenia 9 o 10 años y jugaba con unos niños en... en la piscina, y el queria expresarse pero no sabia, aquellos niños eran de Madrid, y el se llevaba bien y queria jugar, pero claro no sabia expresar en castellano, y y nos dijo es que... yo ya juego pero no se como decirle en castellano, eso fue una cosa que el... yo me acuerdo y nos es por decir o para diferenciar o para irte a una lengua o a otra y le choco porque el queria pero no sabia expresarse en castellano, no sabia como hacer la frase, y dice es que quiero jugar con (...) y no puedo mama, no puedo, porque no se poner las palabras, yo se que aquello el le debia marcar, entre comillas, no? Y alli se quedo la cosa y supongo que 14, 15 años, empezó a cambiar y a mi ahora mismo a mi me habla castellano: donde esta esto, donde esta aquello, en cambio la niña pues no.....

ENT: i tu si has d'anar a veure una pel·lícula, si la fan en un lloc en català i una altra en castellà, on aniries?

ELLA: ahora mismo? Pues yo me iria al castellano, como un libro que me compre me iria al castellano.

ENT: Els llibres també els compres en castellà perquè els entens millor...

ELLA: los entiendo mejor. Una pelicula? Pues bueno, a lo mejor te digo castellano porque es lo primero que me sale pero bueno en catalan perfectamente.... pues veo y no pasa nada lo entiendo y me gusta y veo programas en catalan

ENT: la tele, tant mires uns programes com els altres?

Maria Badia Peiró

ELLA: si, si, no es que miro es que quiero mirarlo (...) Por una parte miramos la catalana pero tambien quiero mirar la castellana, y mas en noticias (...) primero vemos, a veces vemos la que empieza a las dos en castellano y luego las catalanas siempre, nos pasamos de una a la otra, y si es a la noche pues lo mismo, me gusta ver... en noticias, eh? Luego en documentales la television catalana hacen muy buenos y los miras y estan perfectos, los otros tambien, pero bueno, sí, si, no hay problema para eso.

ENT: al taller amb els clients, has tingut algun problema....amb algun client...

ELLA: de que le hable castellan? No, no, mai, nunca (riu)

ENT: i els papers, les comandes, les factures, ho fas tot en castellà?

ELLA: Sí, sí, sí

ENT: com creus que els teus fills si mai tenen fills com els parlaran?

ELLA: hombre creo i pienso que los hablaran en catalan, pienso así, bueno depende de la pareja porquè ellos le pueden hablar su lengua, pero a lo mejor es que... pero imagino que su fondo le saldra en catalan, claro, sí, sí...

ENT: on sents que pertany, al poble català, al poble andalús, et sents, catalana, castellana, o et sents bilingüe?

ELLA: aaaah, (s'ho pensa) yo catalana no me siento, sinceramente, haber no me siento...es que, vull dir.... yo el caracter catalan no lo tengo, porque yo me observo a los que son catalanes de aquí que tienen abuelos y tatarabuelos, y bisabuelos, no me siento, (...) me encuentro diferente, no me siento y no me sentiré nunca (ho diu molt segura) eeeeh, (...) no me puedo sentir, es que lo ve así, como me voy a sentir? Imposible, entonces andaluza? Sí, voy allí y me siento bastante andaluza. De donde soy? Ya no lo sé (riu), quiero decir, yo nunca diré soy catalana, haber nunca..., no me sale, yo siempre digo, ah, yo andaluza, yo de Jaen, yo de Jaen, siempre lo digo, me sale eso, pero bueno vas allí y tampoco como no has vivido en tantos años, pues tampoco que me gusta... su forma de ser... me tiro mas de allí que paquí....claro está, pero que tampoco tambien te sientes forastera, porque claro, es normal, no, no es el dia a dia que has vivido en muchos años. De donde soy? Pues ya digo pues bueno, ciudadana del mundo, y ya esta...

ENT: del poble català, agafes un referent, hi ha costums que t'agraden...

ELLA: aaah, bueno, sí, eso es otra cosa, haber, una cosa es como uno se sienta, el caracter, porque yo el caracter catalan pues no, pues no, porque yo me fijo, los catalanes piensan... son de... tienen unas características, una forma de hacer y los andaluces tienen otras, no me siento, pero que yo aqui tambien he aprendido otras cosas, claro que me lo quiero, quiero decir, habeeer, una cosa no quita la otra, que yo aqui estoy a gusto y que he aprendido muchas cosas y que tambien cojo referentes, buenos, que nos han ido a nuestra vida personal, una cosa es sentir, y otra es el hacer, reconozco lo que es bueno yo lo adapto en mi persona (...) despreciar no....no...

ENT: on teniu els amics....

ELLA: tengo amigos a Linyola, a Bell-lloc, i los que he ido adquiriendo durante pues mi...en mi trayectoria en la vida, no? Y tengo... pues... la mayoría son catalanes, pero yo com ellos me comunico, yo les hablo en castellano y ellos en catalan... y no hay ninguna diferencia en amistad (...) la lengua nunca me ha sido problemas en eso, nunca, en amistades, nunca

ENT: a les estones de lleure, què acostumes a fer

Maria Badia Peiró

ELLA: voy al gimnas, voy a inglés, leo i els caps de setmana, al cine, salir a cenar con los amigos, alguna excursion, a caminar, en biciletas...

ENT: ara preguntarem al teu marit (...) Quants anys tenies quan vas venir a Catalunya?

ELL: més o menos uns tres anys

ENT: i vas venir amb els teus pares i... algun germà?

ELL: vai vindre amb ma mare i els meus germans perquè... mon pare ja era aquí, ja va vindre abans.

ENT: quan es va establir us va vindre a buscar a vosaltres...

ELL: naltres vam vindre amb tren i mos va vindre a buscar a Tarragona. Jo ma recordo dos coses de llavontes, i... com una cosa, que..., no sé, vull dir que... de la impressió que em va quedar..., una va ser que no sé on dee va parar el tren, que ma mare va baixar a buscar beure o algo a l'estació o algo i el tren se va bellugar i jo me vai quedar espantat i recordo que amb més gent allà i me deien tranquil, tranquil que no passa res, i això me va quedar i l'altra quan vam arribar a Tarragona i recordo que m'ho van dir que mon pare mos asperae i me va agafar i jo en el dee conèixer o no sé que i jo em vaig posar a plorar...

ENT: vau agafar el tren, a on? a Sevilla, quin és el teu poble?

ELL: Sí a Sevilla, el meu poble és Pruna

ENT: i vau arribar a Tarragona i el teu pare estava a Linyola...

ELL: no, estaem... vam vindre... primer a la Fuliola

ENT: on treballava el teu pare?

ELL: el meu pare treballae a la finca del Castell del Remei, i pero llavaontes visquem allà, i despues ens van donar vivienda a la finca, no sé un any...poc temps a la Fuliola i després cap aquí a Linyola

ENT: quants anys tenies quan vas vindre a Linyola?

ELL: quan vai vindre aquí a Linyola.... sí... ja... divuit o dinou anys

ENT: o sigui que la infantesa i l'adolescència la vas fer a la Fuliola...

ELL: no, la infantesa al Castell del Remei, bueno quan vam vindre hi havia bastanta gent, i el col·legi... allà havia lo... convent de les monges, al Castell del Remei hi ha un convent que ara hi ha la Creu Blanca, que ara és de deficients, encara hi és, allò era un convent no ma recordo quines monges eren... i allà era de interns, un d'això de gent de pago, però los que estaem a la finca se podia anar, los fills dels treballadors s'hi podia anar, suposo que hi havia un conven o això, però amb una condició, les nenes hi podien estar fins que acabessin però els nens fins que fèiem la comunió, fins als vuit anys, quan fèiem la comunió, abans al col·legit no es barrejaven los nens amb nenes, allavontes naltres los que estaem a la finca lo que teniem més a prop de col·legi naem a Vallverd, als vuit anys a Vallverd, i allà encara hi havia pues això, jo vai anar amb una classe de nens i nenes separats vai anar la meua infància pues va ser al Castell del Remei

ENT: la gent que vivia al Castell del Remei, d'on eren? De fora?

ELL: no mitad i mitad, per exemple, la meua familia erem nosaltres i tres tiets més, havien bastants catalans, havia emigrants... no sol d'Andalusia, també de l'Aragó i hi havia bastants catalans i les monges... se parlae català (...) havia monges que no eren d'aquí, però les d'aquí recordo que parlaen català...

Maria Badia Peiró

ENT: tu a casa parlaves castellà, i amb els nens de la finca...

ELL: pues amb los que eren castellans, castellà, i los que eren catalans, català...

ENT: no te'n recordes quan vas començar a parlar en català?

ELL: no...

ENT: vas créixer amb el català...

ELL: sí, sí, sí, suposo que al parlar.... de seguida el vaig agafar, allavons no s'ensenyava...

ENT: com te sents tu ara....

ELL: home, jo me sento català, però vull dir que també no renuncio a l'altre (...) jo me considero català, lo que me sap greu és que es quan sents parlar malament d'Andalusia (...)

ENT: et sents plenament d'aquí. Quan vas anar a Vallverd, allí els nens ja eren tots catalans (...) i quan vas acabar l'escola vas acabar l'escola a Valleverd, vas començar a treballar, on?

ELL: vai anar a un taller de.... no de mecànica, de ferrer a Castellserà (...) jo sempre m'havia agradat de mecànic (...) i vam anar amb ma mare i el primer puesto que vam arribar pues me van dir si vols ja pots començar demà (...) d'aprenent de ferrer, sí.

ENT: quant temps vas estar?

ELL: allà... un tres anys

ENT: aquest senyor era del poble...

ELL: només un taller, fabricaven maquinària, era bastant grandet i no és que sigues del poble, precisament, era emigrant, era.. ell era de... l'Aragó

ENT: i com parlava?

ELL: català, sí, sí, erem sis o set treballadors i tots parlaven català, sí, sí, és que, lo que dius tu, quan vai començar a aprendre català? Pues la veritat no me'n recordo, suposo que ... amb tres anys igual que a casa vai aprendre el castellà devia aprendre el català el sentia o al col·legi o perquè ja dic a les monges se parla català...

ENT: de petit potser eres més bilingüe...perquè a casa parlaves castellà i amb els nens parlaves català, bé, ara amb la teva dona parles castellà, i amb els teus fills...

ELL: amb els meus fills...pues mira, jo es que jo no sé, si algú me parla català jo contesto català i si algú me parla castellà jo contesto castellà i suposo que amb los nens, com que ells van començar a parlar català pues jo els contestava en català i jo els parlo en català (...) que després entec que me sembla que mos vam equivocar...

ENT: perquè

ELL: perquè inclús una vegada amb un tutoria, una mestra, mos va dir.. diu llàstima perquè els haguéssiu parlat en castellà tindrien més facilitat pel castellà, això que t'ha explicat la Julia de vacances, me vai donar compte quan me va dir és que no sé com parlar-li, jo me vai quedar... però Victor com potser que no puges..., si l'entec, però... és clar el pots entendre però si no el practiques, i...pero bueno ja estae fet, i a la tutoria aquesta mestra (...)

ENT: ells al poble sempre han tingut amics catalans, només han parlat català,

Maria Badia Peiró

ELL: i a vegades me dien pare com se diu això en castellà, ha set un fallo per ells...

ENT: sí, però ara que són grans parlen perfectament les dos llengües...

ELL: perfectament...no, l'accent, no els hi noto bé, amb ells i amb molta canalla... el castellà, i me continuen preguntant coses (...)

ENT: quan eren petits els vostre referent era el poble,

ELL: no tinc cap problema que parlon català, al contrari, però lo que passa per amb ells les hagues anat millor, sapiguer més bé el català i el castellà

ENT: amb els teus germans com parles?

ELL: amb castellà

ENT: i amb els teus nebots?

ELL: amb català. Jo dic lo que me parla català, pues continuo català (...) ara per exemple, estaria amb ma germà,estic jo i esta un català parlem català, (...) si estem sols, pues no sé perquè me surt parlar castellà

ENT: (mirant a la informant) i tu amb els teus pares, la teva mare, germans, que no ho hem parlat,

ELLA: en castellano siempre

ENT: el germà va néixer aquí, amb ell també parles castellà,

ELLA: siempe, siempre,

ENT: encara que hi hagi una tercera persona que parla catalana, amb ells parlaries castellà,

ELLA: si, con mi hermano tambien, al dirigirme a el o a ella

ENT: la teva mare no parla català?

ELLA: no

ENT: la teva germana?

ELA: algo, si, como yo

ENT: el teu germà?

ELLA: sí el si, escribe, habla, trabaja en un sitio publico, el es de aquí

ENT: en dinars familiars?

ELLA: en castellano, con la diferencia de que mis hijos hablan catalan y cuando estamos todos reunidos en la mesa

ELL: amb ma cunyat, els meus fills parlen català (...) una cosa curiosa me passa, tinc cosines que quan estavem a la finca parlavem castellà i ara quan ens trobem jo parlo castellà i elles parlen català i jo me trobo estrany (...) perquè no pots parlar castellà, si de petits parlavem castellà (...)

ENT: de jove, d'adolescent, tenies els amics al poble, hi havia gent del poble i gent del poble, participaves en les acivitats?

ELL: sí, igual que tothom, participava com qualsevol altre, no me vai sentir mai discriminat, (..) bueno et diré una cosa, potser alguna vegada alguna cosa... però de gent gran... si que havia notat una mica de....

ELLA: si eso es verdad, mas de la gente adulta que a lo mejor de la edad, porque se sentia mucho entonces que te llamaban cuando ibas a comprar o a las fiestas

Maria Badia Peiró

mayores que a mi me llevaba mi padre porque era portero del baile y le ayudabas a poner sillas, pues un trabajo no? y decian ah! Charnega, charnegueta, i això me dolia mucho porque primero que no entendia la palabra, era de forma despreciativa, pero cuando eres niña no entendias el significado pero de grande piensas pues yo de charnega no soy, a lo mejor ellos entendian que vienes de fuera, bueno eso es ignorancia imagino yo...

ENT: d'acord, doncs moltes gràcies, ha anat molt bé això...

ELL: sí, (riu) hem explicat la nostra vida ...

Maria Badia Peiró

10.3.4. Entrevista 4

Dia: 2 de febrer de 2012

Lloc: Puigverd de Lleida (Lleida)

Hora: 18.30 h

Durada: 19.44 minuts

Enllaç: <http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant4.MPG>

Convencions: ENT: entrevistadora, ELLA: la informant, ELL: l'informant

ENT: Quan vas arribar aquí a Catalunya, quants anys tenies?

ELL: Catorze, vaig arribar l'any 61

ENT: venies d'on? quin és el teu poble?

ELL: Puertollano, província de Ciudad Real

ENT: i vas venir cap a Lleida o vas anar cap a Barcelona?

ELL: cap a Barcelona i vaig estar a Barcelona fins a l'any 75

ENT: on vas treballar?

ELL: a la construcció

ENT: vas venir a Lleida capital, directament a Puigverd de Lleida directament, quan vas arribar a Barcelona no entenes res de català..., com el vas aprendre?

ELL: però res (riu) i mientras vai estar a Barcelona, tampoc, bueno entendre sí però parlar no, mai, mai

ENT: perquè no el vas aprendre?

ELL: perquè tothom parlava castellà, sí, sí a la Barceloneta.... menos a Gracia, on vam estar últimament... entendre lo vaig entendre, allà al mercat de i... de seguida el vai assimilar bastant

ENT: però no el parlaves, perquè no et feia falta....els teus companys parlaven castellà...

ELL: no, los companys i los que no eran companys, pujaves a l'autobús, al metro, a Barcelona i no parlava ningú gairebé català, si no era la gent gran, la gent jove no parlava ningú català aquells anys, i llavors quan vai arribar aquí va ser quan el vaig començar a parlar...

ENT: a l'any 75 vas venir aquí a Puigverd de Lleida, també al ram de la construcció, i et vas instal·lar aquí, en aquest poble d'uns 1.000 habitants, i aquí vas veure que tothom parlava català, vas veure la diferència d'un poble amb la capital- Barcelona-

ELL: oi tant, amb la capital de Barcelona, oi tant, inclús a Lleida, tampoco se parlaria ara mateix, vas a Lleida i qui parla català? Un 5%... i aquí no, aquí era al revés el 99,99% allavons t'espaviles una mica més.

ENT: i vas decidir tu mateix, parlar català?

Maria Badia Peiró

ELL: sí, anar xapurrejant... encara no el parlo bé, però bueno me defenso a mi manera...

ENT: quan vas arribar en aquest poble, ja estaves casat?

ELL: sí,

ENT: vas venir amb la teva dona...

ELL: i les dos filles grans

ENT: o sigui que les dos filles grans van néixer a Barcelona

ELL: bueno, se pot dir que sí,

ENT: van néixer potser a Ciudad Real i després...

ELL: ella va anar a tindre-les allà i a l'un demà va vindre...

ENT:

ELLA: viviamos en Barcelona (...) y yo me fui a tenerlas allí, entonces M.Carmen se vino con 12 dias i Montse con 19 dias

(...)

ENT: o sigui que les nenes petites...eren a Barcelona...

ELLA: si, si, si, viviamos en Barcelona, nos casamos y nos fuimos a vivir a Barcelona, a Vilassar de Mar (...), luego en Premià de Mar y luego en Barcelona, luego el se vino aquí le gusto y no venimos todos aquí (...) Montse llegó con meses

ENT: tu a Barcelona vas arribar a entendre el català...

ELLA: no,...allí en el piso que vivia todos eran catalanes pero a todos me hablaban en castellano, entonces...

ENT: però quan vivíeu a Barcelona teníeu vida social, amics?

ELLA: no, no gaire,

ELL: lo que passa que on viviem ultimament tot era en català, era Gràcia, lo centro del catalanisme,

ELLA: muy bien, muy bien, todos los vecinos una maravilla, como familia, pero me hablaban en castellano y si algun dia saliamos era algun puesto era con la familia que el trabajaba, (...) entonces ibamos a la Barceloneta que ellos vivian en la Barceloneta y hablaban en castellano todos, entonces si algun dia saliamos... el salia por la mañana i venia por la noche, yo me salia a paseo con ellas, estaba por allí... es decir, no teniamos mucha relación...

ENT: les dos nenes grans quan van néixer els parlàveu els dos en castellà

ELL: sí, allavons els parlavem los dos en castellà...

ENT: vai arribar en aquest poble amb dos nenes, al cap de quant va néixer la tercera?

ELLA: pues se lleva, dos años...

ENT: al cap d'un any i mig va néixer la tercera, aleshores vas continuar parlant en castellà?

ELL: no, ja començava a dir bastant en català, bastant, i d'allavons cap aquí amb elles sempre els parlo en català, sempre,

ENT: des que tu vas començar a xapurrejar el català...aquí al poble..

Maria Badia Peiró

ELL: a l'any i mig o així.... d'ésser aquí, com que l'entenia bastant...

ENT: a les teves filles vas començar a parlar també català, no et vas plantejar perquè?

ELL: no, no... elles venien d'escola... i com lo parlaen...

ELLA: porque ellas habian empezado a ir a la guarderia (...) y despues empezaron a ir al colegio..., yo siempre les he hablado castellano, su padre les hablaba en catalan, las vecinas tambien, la yaya Montserrat, la Sra. Rosa, todas las vecinas a mi me hablaban en castellano y a ellas les hablaban en catalan...entonces claro, yo les decia hablarme en catalan que os entiendo, però me hablaban en castellano, entonces claro...

ELL: moltes vegades jo tinc una conversa un rato amb el Tresó i ell parla castellà i jo català (...) lo Marcel de la Mestra, ara que estem treballant, porta un rato gran, se queda pensant i... me cagon, escolta, perquè te parlo castellà jo?

ENT: quan vau arribar aquí al poble de seguida us vau fer amb la gent del poble...

ELLA: yo... he tenido mucha suerte en Barcelona y mucha suerte aquí, hay personas com en todas partes, porque hay personas que son com yo digo aufendosas, igual aquí que allí, pero en Barcelona he tenido mucha suerte porque la M.Carmen venian aquí a traerle los Reyes incluso fueron a Puertollano cuando estábamos de vacaciones, la yaya, la yaya, de Barcelona, ya que murió, y aquí la yaya pues igual, la yaya Montserrat es una vecina que para mi es como una madre o sea que muy bien todo el mundo, hay de todo. Yo tambien te diré que no hablo en catalan por una amiga nuestra de la colla, porque mira eran pequeñas ibamos empezaban a hablar empezamos a ir a la mona, empezamos a hacer comidas y cosas y aquí en casa venia muchas veces, vine cap aquí, me enseñaba muchas cosas en catalan, sin querer me enseñaba muchas cosas en catalan, y cuando estábamos todos juntos aquella siempre: així no se dice, se dice así, dilo en castellano porque así no se dice, no sé que, pues así nunca aprendere, y un dia pues le dije, pues mira no me oiras nunca hablar catalan, y no se porque pues no lo hablo. Yo leo libros en catalan, miro la tele en catalan, incluso mi madre cuando estaba aquí ya sabia leer en catalan, leía libros en catalan. I ellas cuando se fueron al colegio cuando se fueron a Lerida, habia castellano y catalan i triaron catalan, y una asignatura en castellano, venia a casa y pues los deberes... o sea que... dentro de las posibilidades yo tambien lo entendia, pero nunca mas me dio por decir voy aprender catalan, muchas veces digo, tendria que ir a estudiar, tendria que ir a aprender...porque...

ENT: de curset no n'has fet mai cap...

ELLA: no, no, y me arrepiento porque me gustaria pero pienso es que estas personas tan redichas (...)

ENT: si has de fer alguna nota?

ELLA: la hago en castellano

ENT: i a l'hora de mirar la tele, ja m'heu dit que la mireu en català...

ELLA: me és igual, y los cuentos, pues le compro al nen, aquí tiene en castellano y en su casa le compramos en catalan, porque Montse tambien quiere que le hable en castellano yo porque a ella le costó bastante el castellano, Montse. Porque iba al colegio y a lo mejor le decian una cosa y... no entendia mucho el castellano, y claro la directora del colegio me dijo que le hablara en castellano y seguimos así.

ENT: i als altres fills, han apres el català i el castella

Maria Badia Peiró

ELLA: bien, bien. Quizas ella porquè, a lo mejor... Juli nació aquí, Ricard tambien, y ella como vino mas pequeñita o no se porque le costó mas el castellano.

ENT: quines diferències noteu entre la gent manxega i la catalana...

ELLA: quizas nosotros somos mas... por la gente que yo me he rozado, o me... no se como decirte la palabra, no sé, nosotros somos mas..., yo, yo, al menos, lo doy todo por cualquier persona que necesite, y yo pues veo que amigas de toda la vida que tengo aquí de 35 años me han demostrado que no, que no son como yo. Yo me vine com 21 años, llevo mas tiempo aqui que allá, tengo 61, llevo mas tiempo aquí que allá, no? pero bueno yo me han demostrado personas que yo pensaba que eran una cosa... y no que en todas partes hay de todo...

ENT: el tarannà català el veus en aquest sentit diferent, del manxego..

ELLA: sí un poco si, del manchego o del castellano que yo...

ELL: si, pero el tracte mas o menos es igual, si uno es sociable, es sociable aquí i alla, tu aquí no tens problemes i alli tampoc...

ELLA: nooo, de problemas no tengo, pero... de problemas no tengo...

ELL: de vegades los problemas se los crea un mateix

ELLA: bueno pues yo no encuentro la sinceridad que tendria que encontrar en segun que personas, y ya esta...

ELL: i allí tampoc...

ELLA: allí no lo sé porque yo me vine con 21 años estoy diciendo, mis amigas una está en Lloret de Mar, otra esta en Barcelona, otra esta...., y claro pues yo allí no me he rozado, yo me vine muy joven, entonces...

ENT: tu aquí no tens ningú més...

ELLA: yo aquí no tengo ningú més, y problemas no he tenido porque yo en mi casa me hago con todo el mundo, yo voy a los jubilados (...) yo me hago muy bien con todo el mundo, pero noto que hay personas que... guardan las distancias, y llevo aquí ya..., como digo es mi pueblo. Yo te digo la verdad, esto es una entrevista, te digo la verdad, lo que siento, porque no me gusta de engañar, entonces yo me encuentro muy bien, como digo es mi pueblo, yo voy allí, bueno ahora mi madre pobrecita se ha muerto y voy menos, pero bueno si voy, a los dos dias ya me quiero venir, porque allí el ambiente es de salir mucho entonces me canso, yo aquí estoy muy bien, yo digo mi pueblo...

ENT: el teu poble, és aquest Puigverd de Lleida

ELLA: sí, pero encuentro que hay personas que... es tu pueblo, però no eres de aquí, yo te digo lo que siento...

ELL: mientras estas donant tot, eres del poble, a la mínima que d'això.. eres foraster, para ciertas personas, vull dir, afortunadament és lo mínim, pero para segun que cosas al final vull dir... surt la paraula aquesta eres foraster...

ELLA: una persona me lo dijo, una persona de aquí me dijo, tu estas muy bien con las personas que estas pero piensa que eres de fuera, y siempre seras de fuera...

ENT: i aixó et dol....

ELLA: sí, sí, me duele porque yo..

Maria Badia Peiró

ELL: i quan fas fet molt pel poble mas que la mayoria que el poble en aquest cas, tant ella com yo, vull dir que has fet tot lo que has pogut i més, col·labores en tot, i...

ELLA: yo estoy muy bien, estoy muy bien, i si Dios quiere pues ya te digo, estamos aquí en mi casa, en mi pueblo pero me encuentro un poco decepcionada

(...)

ENT: les vostres filles, el vostre fill, es consideren catalans...

ELLA: ellos hablan en catalan...

ENT: quan aneu fora, com parleu entre vosaltres?

ELLA: en catalan, entre ellos hablan en catalan, cuando eran mas pequeña le decian pero habla bien, no hables en extranjero, que no te entendemos, le decian a la Montse, porque ella es la que mas le cuesta (...)

ENT: entre els germans parlen sempre en català tant si són aquí com si són a Puertollano...

ELLA: en casa estamos comiendo.... y hablan catalan

ENT: què penseu que els ha influenciat que ells se sentin tan catalans? El fet de viure en un poble, el fet que el pare els parlés en català?

ELL: bueno porque... no sé, l'estatus social, a lo millor ellos s'han trobat bé, han estudiat aquí, s'han criat aquí... naltros no los inculquem...que no, no teniu que parlar aixó...

ENT: vosaltres us ho vau plantejar en algun moment com els parlarieu?

ELL: no jamas, jamas, ellos quan venian parlaven català i jamas hem dit parleru castellà... jamas, sempre han parlat com han volgut

ELLA: para nada, en el colegio, podian triar catalan y castellano

ENT: i ara teniu un net, com li parleu?

ELLA: le hablo en castellano porque lo aprenda

ENT: tu li parles en català

ELL: sempre

ENT: no hem parlat que quan vau arribar els principals problemes que vau poder arribar a tenir... us vau integrar de seguida...

ELLA: no, cuando llegué a mi cada, bueno haber, venimos de vacaciones, y venimos al chalet de German, para una fiesta mayor, y bueno el ya habia trabajado aquí y le gustó el pueblo y nos venimos, y cogimos la casa del Ventura, cuando llegué a mi casa ya nos estaban todos esperando allí la Silvia, la Isabel..., todos alli esperando a las nenas, quiero decir un recibimiento muy bien, y con la yaya, la Rosa, entonces nosotros primero a la Fiesta Mayor ibamos con la Nuri, i la Maria del Tresó fué las que nos presento su nuera, la Magdalena, para salir, (...)

ENT: d'acord, moltes gràcies,

ELLA: ha ido rapido...

Maria Badia Peiró

10.3.5. Entrevista 5

Dia: 8 de febrer de 2012

Lloc: Puigverd de Lleida (Lleida)

Hora: 19 h

Durada: 28.13 minuts

Enllaç: <http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant5a.MPG>

<http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant5b.MPG>

Convencions: ENT: entrevistadora, ELLA: la informant, ELL: l'informant

ENT: D'on ets?

ELLA: Nascuda? De la Muela, província de Saragossa, a 24 Km de Saragossa capital.

ENT: Quan vas arribar a Catalunya, quants anys tenies?

ELLA: 10 i pico, cap als 11 anys.

ENT: I per què vas venir? Vas venir amb els pares?

ELLA: vai vindre amb els meus pares, els meus pares venien a portar una finca perquè venien d'un poble que era molt secà i feia 10 anys que sembraven i no collien, sembraven i no collien, i al meu pare pues.... li va sortir de portar una finca aquí i vai venir amb els meus pares.

ENT: i us vau establir aquí a Puigverd de Lleida.

ELLA: sí a Puigverde Lleida i guaita fins ara ja fa... més de 50 anys ja

ENT: tenies 10 anys quan vas arribar...què és el que recordes? Vas trobar molta diferència amb la gent d'aquí amb la del teu poble

ELLA: home sí, és clar, el que trobes més que res és l'idioma, l'idioma que no entens res, és lo que més, perquè... trobo que quan tens aquesta edat potser és més fàcil de fer amics que a la millor quan tens 20, per exemple, no? Perquè tens més prejudicis, tens més sentit del ridicol... quan ets gran... però... quan ets així més jove no, perquè en aquella època s'anava fins als catorze anys a escola, jo encara vaig anar aquí dos anys a escola, pues aviat vai tindre amigues..., i...jo em vai trobar bé, i aviat vai parlar el català

ENT: perquè aleshores l'escola era en castellà... no vas tenir problema...

ELLA: nooo! Estava prohibit!

ENT: i com el vas anar aprenent el català doncs?

ELL: al carrer...

ELLA: si vols que t'ho diga pues no me'n recordo (riu) però al carrer pues jugant amb les amigues i tot... jo em recordo que quan començaves pues a parlar deies alguna cosa que jo mateixa me'n donava compte que, que no la pronunciava com per exemple com la Madalena, jo et parlo de la Madalena perquè es de les primeres

Maria Badia Peiró

i sempre em set amigues no? I jo pensava jo no pronuncio com ella aquesta paraula, però jo mateixa pensava bueno pues, ja n'aprendré, ja n'aprendré... i aviat, és que..

ENT: o sigui et vas anar fixant amb les amigues...

ELLA: sí, jo anava escoltant com ho deien elles, no? M'entens? Com ho deien elles... i despues quan ja elles també te volen ensenyar.. i te diuen fins que no sabràs dir "setze jutges d'un jutjat..." i això costa de dir quan n'aprens, no? Però jo considero que el vai parlar molt aviat lo català perquè suposo que és això que com més jove ets... més aviat... les aprens perquè no tens sentit del ridicol, i si una paraula no la dius prou bé, pues, bueno...

ENT: i suposo que en el teu cas, com que eres tant joveneta, el teu referent van ser les nenes, perquè no n'hi havia cap més que parlés castellà....

ELLA: no aquí noo... me volien parlar castellà i pobres tenien problemes per parlar castellà elles...

ENT: i això va ser el que et va arrencar a tu, vas dir si totes aquestes nenes parlen cata

ELLA: claro, sí, sí sí, jo crec que sí, claro, ,

ENT: i al cap de dos anys ja parlaves català normal, més o

ELLA: jo crec que sí, eh? Jo crec que sí, i ara pues tot i que guaita, vai néixer a l'Aragó, tinc molta més facilitat per parlar català que castellà

ENT: perquè a casa amb els teus pares, parlaves castellà.

ELLA: castellà... home tota la vida, jo amb los meus pares vai parlar castellà tota la vida. I amb mon germà, quan estem sols, ell i jo també parlem castellà, però.. si estem sols, si estem amb altra gent, parlem català com tots...

ENT: sol que hi hagi el teu marit al davant, ja parleu català,

ELLA: sí ja parlem català, però si estem ell i jo sols, sense ningú més, pues suposo que és lo que diuen la llengua materna no? De que, de que, te vas criar parlar en castellà i quan estàs sol... pues és aquella cosa, no? Però si estem amb gent... no eh? I cada vegada el parlem menos el castellà... cada vegada menos

ENT: perquè tu ara consideres que la teva llengua materna és el castellà...

ELLA: (bufa i s'ho pensa) però jo penso en català eh? Jo no penso en castellà, eh? Jo penso en català i tot el meu pensar és en català, no, no, jo crec que sí que vai néixer allà però jo tinc moltes coses aquí a Catalunya, més que allà.... allà pues si no hi hagués la meva germana...sí que tinc cosins, però... ja no és la família a prop

ENT: quan vau vindre aquí, vau vindre amb el teu germà i la teva germana, també...

ELLA: va vindre el meu germà i la meva germana també, sí, però la meva germana com que té onze anys més que jo ella ja festejava a l'Aragó i al cap d'un any ja es va casar, si un any, bueno... un any i pico... no va tardar massa a casa's i ella va tornar marxar a l'Aragó i ella clar, encara continua allà, i mon germà i jo mos vam quedar a quedar aquí, i aquí clar aquí pues tinc l'home català, jo tinc l'home català, los fills catalans, los meus pares enterrats aquí a Catalunya...., és que jo tinc moltes coses aquí...

ENT: tu et vas casar amb un home del poble...

ELLA: sí.

Maria Badia Peiró

ENT: català....

ELLA: català de pares aragonesos, que també parlava castella, ell, a casa seua...

ENT: i tu amb ell quan el vas conèixer...

ELLA: català, sí, sempre, perquè jo quan vai començar a anar amb ell ja tenia quinze anys i jo als quinze anys ja el parlava el català, crec, quasi que m'atreviria a dir que correctament ja, correctament, (riu) ja feia quatre anys i pico, jo ja parlava català...

ENT: i amb els sogres?

ELLA: i amb los sogres bufff, una mica així, així, a vegades català, a vegades castellà, sa mare parlava més castellà, ai al revés, son pare parlava més castellà que sa mare, la meua sogra ho barrejava molt... com que ella estava de cara al públic, parlava més català, no el parlava bé, a veure si m'entens, se li notava molt (...)

ENT: i aleshores us vau casar i vau tenir els fills...

ELLA: sí i sempre hem parlat català a casa

ENT: i mai us vau plantejar de quina llengua els parlarieu

ELLA: noooo, sempre hem parlat català, lo que sí que jo quan eren petits, com que quan eren petits i anavem a l'Aragó, los hi contava contes en castellà perquè més que res perquè quan anéssim allà a veure ma germana no es trobessin que aquell idioma no l'havien sentit mai, perquè sempre sentien lo català aquí, no? I allavors sí que quan eren petit los hi contava contes amb castellà, perquè sapiguessin una mica, però tot i així, no en en saben massa...

ELL: i allà los hi deien los americans

ELLA: sí, deien: "han venido los americanos a casa de la Delni..." (riem tots)

ENT: però la teva germana....

ELLA: la meva germana, a vere, l'entén una mica, però molt no perquè no va viure gaire aquí, ja t'ho dic va estar un any i pico aquí..., als dos anys ben bé potser no hi va arribar... i clar....

ELL: les filles sí, veus...

ELLA: les filles és curiós, han vingut molt aquí, la Mari Mar, que és la que ha viscut menos, (...)parla català com no et pot imaginar (...)

ENT: sí la Mari Mar el va agar de seguit...

ELLA: però molt, fixa't que ella ara treballa en una empresa de Saragossa que es diu Cárnicas Aragón i a vegades li truquen de Barcelona i de puestos de Catalunya i com que veu lo telèfon contesta en català i li diuen "ai perdon me he equivocado" i ella diu, no, no, no t'has equivocat, és que jo també parlo català...els hi diu, és curiós eh? Venia aquí de vacances i va aprendre el català...

(...)

ENT: no has fet cap curs de català?

ELLA: pues no, no l'he fet no, i no m'aniria malament, eh?

ENT: bueno aixó vol dir que tot el que has après ha set per iniciativa pròpia.

Maria Badia Peiró

ELLA: sí lo que passa que si em compro el diari, me'l compro sempre en català, perquè m'agrada llegir català, a vere, jo llegir, llegeixo més de pressa castellà, però vull llegir català... perquè el castellà ja me'l sé.

ENT: llegeixes més de pressa què vol dir, que ho entens més...

ELLA: d'entendre ho entenc igual però si jo ara t'he de llegir una cosa, te la llegiré més de pressa amb castellà que en català

ENT: assimilar o assimiles igual,

ELLA: assimila-ho, sí, però, però, llegir, la soltura que tinc en castellà, claro, jo sempre vai estudiar en castellà... llavors lo català va ser después de gran...

ELL: la diferència és que no s'escriu lo mateix que es pronuncia, igual que el francès, així com l'espanyol, s'escriu igual com es pronuncia.. lo català...

(...)

ELLA: allavors jo a l'escriure català tinc dubtes...

ENT: però la premsa per exemples te la compres en català...

ELLA: sí, sí,

ENT: i un llibre...

ELLA: també, també, els llegeixo en català, però reconec que llegeixo més a poc a poc, és que hasta amb la senyoreta mos feien parlar castellà i ella era catalana

ELL: lo mateix que escriure amb l'esquerra i escriure amb la dreta, allavons estavem obligats tots a escriure amb la dreta per força.

ENT: ara tornem als fills, als fills els vau parlar sempre català i van pujar en català...són totalment

ELLA: sí, sí, ells sí que saben escriure i llegir català... més que castellà, claro...

ENT: quins problemes han tingut per aprendre el castellà...

ELLA: no cap... no cap, és que aixó que diuen, això que diuen, però aixó ho diuen fora de Catalunya, que els d'aquí no saben parlar el castellà..., home... per favor..., los notes fills han estudiat en català i saben parlar castellà i saben escriure castellà, perquè veig que quan van a l'Aragó....

ENT: han tingut l'assignatura de castellà....

ELLA: claro.... lo que sí que de vegades quan havien de fer una redacció en castellà los ajudava jo... perquè em deien mama, com se diu tal cosa en castellà... porque claro pues... és normal, però despues al llarg de la vida, mare meua, van a tot arreu, jo crec que tots los catalans saben parlar castellà i entenen lo castellà, tots.

ENT: i vosaltres no veieu que fos cap problema que a casa no els parléssiu en castellà...

ELLA: ni un, problema ni un, eh? Jo crec que d'idiomes com més ni saps millor, i quan ets jove, aprens tots lo que t'ensenyen, quan ets gran no, jo trobo que de petits ara que els hi comencen a ensenyar anglès de seguida jo ho trobo molt bé..

ENT: el tarannà de la gent català, amb el de la gent aragonesa.... (..)

ELLA: mira, jo... que t'he de dir, són diferents, no són iguals, són diferents, però jo t'he de ser molt sincera, a mi, m'agrada més la gent catalana que la de l'Aragó, i quasi que m'està malament lo dir-ho, pero jo deu ser que fa tants anys que sóc

Maria Badia Peiró

aquí, que m'agraden més los costums, les maneres de ser..., perquè... l'aragonés potser és molt obert, de seguida t'ofereix casa seva..., però de vegades no són tan amics com te sembla, i jo crec, crec eh? La meua experiència... el català quan te brinda la seva amistat, te la brinda, i és de veritat, aquella amistat, a lo millor li costarà més, perquè primer potser et vol conèixer una mica, m'entens? I quan veus com ets, després ja et brinda la seva amistat, perquè jo ja et dic m'agrada més la manera de ser dels catalans.

ENT: tu si has de dir quin és el teu poble...

ELLA: Jo Puigverd (ben decidida, riu) és que, és que..és que no, sense pensar-ho, jo no dic mai que sóc de la Muela, home, a vegades ell ho diu i li runo: jo soc de Puigverd.

ENT: et sents totalment catalana...

ELLA: jo sí, jo sí, és que a veure si jo allí vai estar 10 ys, i aquí en porto més de , jo en tinc 65, pues jo aquí porto més de 50 anys, pues jo tinc moltes arrels aquí, i m'hi he trobat sempre bé... i m'han acceptat la gent, i, i, pues bueno ja saps que sóc una ama de casa normal i corrent....

ENT: no, normal i corrent no...una ama de casa molt....

ELLA: molt dinàmica si tu vols... però, perquè...

ENT: ets una ama de casa molt activa, que sempre ha fet moltes coses, suposo que també ha influenciat aixó...

ELLA: suposo que sí, m'he mogut sempre entre mig de molta gent.... i potser lo de dedica'm a la venta directa... que he hagut de parlar davant de molta gent aixó ara a mi això ara em va bé..., mira ahir mateix vai sortir per la televisió en una entrevista que em van fer... i a la nit em va trucar mon germà perquè m'havia vist, i em va dir, és que ho fas tan bé... saps què em passa? Que jo no em poso nerviosa davant de les càmeres, jo estic igual com estic aquí, igual, ni, ni, els afiguro els càmeres que volten per allà, és que estic parlant amb aquella persona que m'està prenguntat i m'olvido de tot lo demás, home, a vere, perquè estic parlant d'un tema que em sé, clar. Allavors, fixa't vai anar... aquest any enrere, aquest any que hem acabat de passar, amb el Dr. Iglesias, pues... (...) va fer una mica com un congrés a Infermeria, i vai tindre que anar a fer allí una xarla amb diapositives i tot, m'ho vai passar pipa, no ho havia fet mai amb diapositives, m'ho vai preparar aquí, una mica m'ho vai entrenar, i una xerrada d'una hora, vull dir que no era poc...

ENT: a l'escola d'Infermeria?

ELLA: No, no, allí a l'Arnau, però la vai tindre que fer en castellà, dic pues en castellà em costa més fixa't, que en català, i un moment los hi comentava una de les activitats que havíem fet que havíem anat a veure un... una obra de titelles a Barcelona i titelles en castellà no em va sortir com se deien, al final els hi vai dir bueno, dic bueno dic com que aquí, clar ho havia de fer en castellà perquè hi havia gent de tota Espanya, dic aquí a Catalunya diem titelles, i va sortir una i va dir "marionetas" dic això mateix, (riu) pues veus, jo català, no tinc que pensar el que he de dir, en canvi alguna cosa en castellà dic ai, això com se diu, però tot i això jo quan vai a l'Aragó, jo parlo castellà eh? No tinc cap problema eh? Lo que passa que sí que allà te diuen: ay que catalana estas echa. Jo aquí puc presumir de saber el castellà, però quan vai allà no, allà puc presumir, parlo castellà però amb un accent català que no vegis, que se nota d'una hora lluny, però bueno a mi no m'importa eh? Jo estic aquí i estic molt bé, aixó que guaita sents molts comentaris que a la Muela sembla que fermen los gossos amb llangonisses no? Allà, jo estic molt bé aquí, no es pot dir mai s'aquesta aigua no en veure..., perquè la vida dona molts

Maria Badia Peiró

tombs, però a mi em costaria molt d'anar viure, uhhh, no, tinc los fills aquí, i la vida aquí, i lo que et deia abans, a mi m'agrada lo viure aquí, perquè jo veig que allà les de la meua edat no fa re, no fan re, i jo ja saps que faig moltes activitats (riu), és que jo penso bueno, és que no m'agrada la vida que fan elles, no, no, jo necessito.... Fins ara he sortit molt, ara sense vulgue he deixat de treballar, fixa't, perquè ara els crios, pues clar, m'han lligat, també ja em tocava també eh? Ja tinc la edat, ja tinc 65 anys, però si no fos pels nens, encara sortiria, encara faria algo, amb menos ritme que abans, amb menos ritme, perquè sortia tots los dies tots los dies, amb menos ritme però sí. Pues ara em dedico més a l'associació,,, me dedico més això més que al treball en sí, i penso com que jo també m'agrada molt lo món del voluntariat pues també, és algo que m'omple molt...

ENT: indirectament ja és un treball...voluntari...

ELLA: és clar, te sents..., jo em sento satisfeta, quan fai coses, per exemple ja et dic vai anar a fer aquesta xerrada que te dic allà, i me van aplaudir, i vas veure la cara de contentes que totes tenien... m'entens, doncs ara em dedico més a aquestes coses.... de treballar ja he treballar prou (...) trenta i pico d'anys m'he patejat tots els pobles d'aquí de l'entorn, tots los dies....

ENT: això és un altre factor, la feina que feies, d'anar als pobles, a les cases...

ELLA: això m'ha donat molta soltura l'haver de parlar davant de la gent, suposo (...) suposo que això m'ha donat aquesta facilitat de parlar davant de la gent...

ENT: perquè tu feies venda de productes ...

ELLA: sí, bellesa i neteja i els ensenyava com se llimpia la cara, com se maquilla, com tot això, més que llimpiar, perquè llimpiar la dona espanyola en sap molt, lo que no tant sap es cuida's, allavons jo els he ensenyat més a cuida's, perquè llimpiar en saben molt, la majoria de les dones en saben moltíssim de llimpiar. Quan jo vaig començar a Stanhome, emmm, havia molta neteja de casa i molt poca cosmètica però ja al poc temps van introduir molt la bellesa, molt la bellesa i jo vai tirar molt al ram de la bellesa, per moltes coses, primerament perquè m'agrada més la bellesa (...)

ENT: bé doncs ara farem alguna pregunteta al teu marit... tu vas néixer aquí a Puigverd ja, el teu pare és aragonés, també, i va venir de solter aquí a Puigverd, perquè va trobar una feina aquí al poble de pastisser i quan va venir aquí al poble va deixar la seva nòvia allà, després es va casar i es van instal·lar aquí al poble, i allavors tu i el teu germà va néixer aquí, i a casa tu recordes sempre haver parlat en castellà....

ELL: a casa, clar, los primers anys fins pràcticament quasi, quasi, que et vai a dir.. fins per allà... quan vam fer la comunió... o així, fins que mos van fer fer la comunió, pues los pares pues.. parlaen, inclús naltres ja allavores ja començavem per dir algo parlant el català i ells mos parlaen en castellà... perquè ells, claro era molt més fàcil...

ELLA: claro, ells els contestaven en català i els pares els parlaven en castellà

ELL: perquè naltres claro, entre l'escola i el carrer, pues parlaes en català

ENT: els teus pares tenien un negoci de cara al públic, el teu pare feia de pastisser, la teva mare venia el pa i ella tenia relació amb les dones del poble...

ELL: lo que no tenien era tanta facilitat en parlar el català, però entendre'l l'enteneen tot, això sí

Maria Badia Peiró

ENT: i allavors, vosaltres, tu i el teu germà vau començar a parlar el català quan vau anar a l'escola, o abans, ?

ELL: no, pràcticament des de que vam començar a parlar perquè a naltros mos tenien molt les veïnes, també, del carrer, i clar, mos parlaen en català, i, i, bueno, lo que passa que quan mos quedaem sols, sí, que de petitets, pues los parlaem en castellà als pares, perquè clar, també parlaen castellà, però de seguida naltros ja vam empessar a parlar català, i ells segons com, la mare mos parlae una mica en català, de la manera que sabia, lo pare no en sabia tant, però bueno, també a vegades parlae en català

ENT: i entre vosaltres dos, entre els germans com parlàveu de petits?

ELL: sempre, sempre, en català, naltres sempre, sí, sí

ENT: i ara, continueu també parlant català?

ELL: sí, sí, naltres a casa des de sempre, vamos, no hem parlat mai entre naltres en castellà

ENT: i anàveu alguna vegada de visita a l'Aragó?

ELL: sí, sí, mira aixó que dèiem abans de d'aixó, los portae jo als pares..., de petits hi anàvem sempre, també, també mos deien un estil com els meus fills allà, aquí a la part d'Osca que eren los pares, pues també no, no n'hi havia de catalans, i naltres hi anàvem molts estius a passar-hi alló quinze dies, i també parlaem algo castellà perquè clar a casa d'això..., però no bé, però clar a la millor erem naltres dos amb, això..., una colla, mos deem alguna cosa amb mon germà, mos ho dèiem en català i ja mos dèien que ho sé jo.. polacos, i de tot lo del món, sí, però después no, inclús me'n recordo que el pare, allò que si t'atreu la terra, sí que hi volia anar, lo portaes allí al poble i a lo millor si havien de passar una nit allà, feien no, no, saps que? Tornem cap a Puigverd, que allí s'hi està més bé, ja eren més d'aquí que d'allí, i mira..., i aquest és....

ELLA: jo no els vaig sentir dir mai als seus pares de dir... "jo em voldria morir allà", en canvi...lo meu pare, lo meu pare, deia, quan vosaltres estareu casats, me n'aniré, m'en tornaré, perquè nosaltres teniem la casa i la terra allà, que encara hi és, i ell mos deia, quan ja estareu casats, vulguent dir, quan estareu col·locats, lo pare i la mare marxarem a... a viure allà, però saps que va morir d'accident, mon pare?

ENT: no, no ho sé això....

ELLA: mon pare va morir reparant un màquina nostra, va morir, i allavons lo pobre no va poder marxar

ENT: i la teva mare, es va quedar aquí?

ELLA: es va quedar aquí amb nosaltres, sí, sí, anava alguna temporadeta amb ma germana però no gaire perque inclús lo clima li anava millor el d'aquí que el d'allà (...) però ell sí que ho deia, perquè clar és molt diferent, son pare va vindre que pues que era solter, però mon pare va vindre que tenia los fills ja, ma germana tenia vint i pico d'anys, clar lo meu pare ja tenia més de cinquanta anys quan va vindre a viure aquí, és molt diferent vindre als cinquanta anys que vindre als vint, eh? No té res a veure, per això que mon pare sempre ho deia que quan nosaltres estariem casats i col·locats que deia ell, el seu somni era tornar-se'n, ell tenia la casa allí, i sí, sí, tornase'n els dos, mon pare i ma mare els dos, però circumstàncies de la vida va fer de que se va quedar aquí...

ELL: no, no els meus mai, mai...eh?

Maria Badia Peiró

ELLA: clar els seus pares van vindre de joves i ells se sentien d'aquí també, eh? Jo mai en la vida els vaig sentir dir... pues quan me mora o quan siga... me'n voldria anar allà...

ENT: en el teu cas encara és més curiós que et sentis tant catalana...

ELLA: sí, sí, me'n sento, me'n sento, allà no ho puc dir, eh? Allà no ho puc dir eh? això a l'Aragó, això no ho puc dir (riu), uiiii si sentíssin això, mare meua, pero jo dic la veritat, jo dic la veritat..

ENT: suposo que va ser la teva facilitat d'apredre la llengua i de trobar-te bé al poble..

ELLA: jo sempre m'hi he trobar bé aquí, no he anyorat res d'allà, de veritat, perquè com que tenia los pares i germans, ja tenia lo que és la família, m'entens? Potser si hagués vingut aquí, jo que sé a treballar a una casa i els pares s'haguéssin quedat allà, potser hauria set diferent, però a veure, jo tenia aquí, el meu entorn familiar, tenia el pare, la mare i els germans, tenia el mateix aquí que allà...

ENT: i et va agradar l'entorn, et va agradar el poble, perquè a la millor si haguéssis anat a caure a Barcelona, potser hagués set diferent...

ELLA: potser no m'hauria agradat Barcelona, és que no m'agrada ni ara Barcelona, vull dir, no és que tingui res contra Barcelona, però m'agrada viure al poble i m'agrada Puigverd, a mi, no m'agrada ni viure a Lleida, ves si és a prop, jo sóc molt de poble, jo, jo quan treballava venia a casa per una hora, sí, sí, dinava, arribava a casa, em canviava dinava, recollia i tornava a marxar..., primerament perquè sóc una mica garrapa, eh? això ho he copiat dels catalans, se veu, perquè penso amb lo que gasto jo dinant aquí, dinem tots a casa, tu, i després perquè m'agrada menjar a casa, m'agrada molt estar a casa, a mi, sortia perquè havia de sortir, sinó jo em trobo molt bé aquí a casa...

ENT: perfecte, doncs ja ho tenim tot, moltes gràcies.

ELLA: de res....

Maria Badia Peiró

10.3.6. Entrevista 6

Dia: 27 de febrer de 2012

Lloc: Lleida

Hora: 13 h

Durada: 25.34 minuts

Enllaç: <http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant%206.MPG>

Convencions: ENT: entrevistadora, I6: la informant

ENT: tu ets valenciana? I els teus pares són també valencians?

I6: No, el meu pare (emmm) és valencià i la seva família valenciana, tota, per part de la seva mare i del seu pare.

ENT: valencians vol dir castellanoparlants o catalanoparlants?

I6: bueno, no, no, el meu pare parlava valencià i en la seva família valencià sempre, però a casa, sempre el meu pare parlava castellà i.. al carrer també, perquè a València en aquesta època no es parlava valencià al carrer, vull dir que es parlava molt poc i es parlava, ell parlava valencià amb els seus amics d'edat, per exemple, gent que coneixia molt, de sempre, però valencià al carrer es parlava molt poc, i ara també, es parla molt poc, però en aquella època molt poc. La meua mare és aragonesa de naixement el que passa és que va viure a València des de molt petita, des de després de la guerra, la guerra civil, doncs el pare de la meua mare, el meu avi, era aragonès, aragonés, aragonès, la seva família aragonesa. La meua àvia, la mare de la meua mare, era d'un poble de València però de l'interior, un poble que es diu Alcuglas, que que es molt interior i no es parlava tampoc en valencià eh? O sea que entre ells, entre el matrimoni dels meus avis, dels meus avis materns es parlava castellà, vale? Els meus avis paterns, entre ells, parlaven valencià, un valencà molt tancat, perquè ells dos eran de la Huerta de Valencia i a la Huerta es parlava valencià, el meu pare parlava valencià, entre les seves germanes i germanes parlava valencià però a nosaltres els fills, a casa, parlàvem castellà.

ENT: perquè es va casar amb la teua mare, i en ser ella de parla castellana...ells dos sempre van parlar castellà...

I6: i nosaltres els fills, som tres, sempre hem parlat castellà al carrer, a casa i entre nosaltres. Siempre castellà, sempre, la meua llengua materna és el castellà, sempre,

ENT: tu et sents la teua llengua...

I6: jo ara et parlo català i t'estic traduint, vale? Perquè el meu pensament és en castellà.

ENT: Tu sents la teua llengua materna, la castellana, i com vas aprendre a parlar el català o el valencià?

Maria Badia Peiró

I6: jo parlo català, català lleidatà, perquè, perquè jo vaig venir a Catalunya, a, parlant castellà, castellà, sí que, sí que, el valencià i el català, clar, és el mateix, i jo l'entendia, perfectament però no el parlava.

ENT: a València no l'havies parlat mai el valencià?

I6: mai, mai, mai,

ENT: ni havies fet cap curs de valencià...

I6: re, re, re de re, jo vaig arribar a Lleida...

ENT: quants anys tenies quan vas arribar a Lleida?

I6: a Lleida, vint-i-nou

ENT: estaves casada?

I6: sí, i vaig fer el meu primer curs de català nivel A.

ENT: vas començar de zero

I6: de zero zero, i vaig fer un curs a més a més, un curs que em va agradar molt de conversa exclusivament, a banda de l'A, de conversa, perquè jo clar, tenia dificultats, bueno i encara tinc, tenia més dificultats per bueno, per portar una conversa así fluida, no? I després vaig fer el B i després el C, vull dir que... sí, sí.

ENT: i vas venir aquí a Lleida perquè el teu marit...

I6: sí, perquè el meu marit és funcionari de...de Justícia i nosaltre bueno, el primer destí vam anar a Burgos i de Burgos va sortir una... un concurs i entre altres ciutats vam demanar Lleida perquè sortia Lleida i vam dir bueno, anem a Lleida.

ENT: el teu marit, d'on és?

I6: el meu marit és aragonés. Aragonés de sempre, el seu pare és aragonés, aragonès, de pares aragonesos, també, i la meva sogra, com si diguéssim la seva mare, aquesta té una barreja importantíssima, la seva mare era navarra i el seu pare era de la Rioja, d'acord? Castellanoparlants. La meva àvia (vol dir sogra) va naixer a Saragossa, després va viure un temps molt curt a Barcelona, però molt curt, i després a va marxar una altra vegada a la Rioja i després ja a Saragossa.

ENT: i el teu marit va neixer a Saragossa, va estudiar a Saragossa...

I6: sí, el meu marit va fer tota la seva vida a Saragossa.

ENT: o sigui que quan vosaltres dos vau arribar aquí a Lleida, el teu marit no sabia re de re de català..

I6: re pitxor que jo, jo entenia més, ell re, de re de re...

ENT: i quan vau venir aquí a Lleida, ja tenieu els nens?

I6: no, no, el primer nen va néixer a l'any següent, va neixer aquí, és lleidatà

ENT: quants anys té el gran?

I6: ara vint-i-un anys,

ENT: i el segon també va neixer aquí, Carlos, té divuit anys i va néixer a l'Arnau de Vilanova.

i quan va neixer el nen, el primer fill, no us vau plantejar mai com li parlarieu, perquè clar, si vosaltres parlàveu castellà...

Maria Badia Peiró

I6: no, a casa castellà sempre, i tant, a casa castella, el primer nen, bueno i el segon també, a casa castellà els dos van estar escolaritzats molt aviat, perquè, bueno van estar a l'escola bressol del Secà de Sant Pere, els dos van anar allà, i el gran, Ramon es diu el gran, va anar als quatre mesos i... teniem una senyora a casa també, i bueno aquest nen a l'any va començar a parlar, però va començar a parlar a l'any eh? El gran va començar a parlar i va començar a parlar des de l'any perfectament el castellà i el català diferenciava perfectament les dos llengües, però perfectament eh? De veritat, una cosa, i que bueno feia gràcia perquè tant petit, no? A casa parlava castellà, al col·legi parlava català, i després al carrer parlava doncs com sortia, com ell volia, i ja està... la senyora que teníem a casa, era catalana també i bueno pues parlavem normal. I ell sempre despues ja una mica més grandet, sempre, en la casa sempre ha parlat castellà i quan nosaltres parlàvem algo en català ell deia mare, sisplau, que fas pena, parla castellà, no me deixava parlar en català a casa, el gran.

ENT: i encara ara, amb aquest fill gran parles castellà...

I6: parlem castellà normalment. Ell amb els seus amics parla català, sense cap problema, tot en català, i llegeix en català, ara està a Saragossa que està fent una carrera universitària, per raons que sigui està allà, bueno li diuen el català, té un accent ara, té un accent aragonès a tope, però quan parla català, parla perfectament, i escriu i tot. El petit va parlar més tard, fins als dos anys i pico, no va dir re, re de re (...)le llamabamos el mudito, perquè no parlava, no parlava gens i de repent quan va començar a parlar aquest nen va començar a parlar en català, bueno i nosaltres li vam seguir en català, a casa parlavem castellà però quan ell parlava li seguíem el català, ves, com una cosa normalitzada, a casa es parlaven ja els dos idiomes ja, una mica no?

ENT: perquè vau dir, ja que el nen ha començat a parlar, doncs li parlem en català

I6: no, no vam fer aquesta reflexió, quan el nen demanava aigua, pues nosaltres li deíem toma el agua, té, l'aigua, si demanava una silla, pues li deíem toma la silla, o sea, indiferenment, però el tenia la querència que la seva primera llengua era la catalana, era claríssim, perquè ell si estava malalt, si estava, no sé... feíem un viatge fora de Catalunya, d' excursió, no sé, a Madrid, vam ser a Madrid una temporda i ell parlava català i li deíem, eii, parla castellà nen que estem a Madrid, bueno ell no se donava compte, ell parlava català, com, normal, normal, no feia aquesta diferenciació d'idiomes, no? Ell parlava català o castellà igualment, però català sempre...

ENT: i ara aquest nen quants anys té?

I6: divuit,

ENT: i continueu parlant a casa amb ell?

I6: sí, català després quan s'ha fet gran parla castellà perfectament però té una querència habitual de quan està a casa, quan està relaxat, parlar català. Entre els germans, ells dos, parlen català a casa, el gran ens parla castellà, i el petit, ens parla català (riu).

ENT: el petit us parla en català, però el teu marit, el seu pare...

I6: síiii, parla català, ja sí, ja portem vint anys aquí, si tots els treballs, escriu, les sentències i tot, ho fa en català,

ENT: aixó us volia prenguntar, l'entorn laboral i social, com us ha influenciat...en el vostre cas en ser treballadors públics tots dos, heu hagut d'aprendre...

Maria Badia Peiró

I6: sí, el que passa és que quan ets castellanoparlant, i la gent ho sap, te parla castellà, és molt difícil mantindre una, una conversa en català si la persona sap que ets castellanoparlant o t'ha escoltat alguna vegada, no? I tu dius, no parla en català, no és igual, és igual, i ja esta i comencen en castella. Al treball no tinc cap problema, jo els escrits sí els faig tots en català, parlo normalment en castellà i català, segons sigui la cosa... i el meu marit sí que ho té una mica més difícil perquè ell està a Justícia i en Justícia hi ha molta gent que no és catalana, doncs, gairebé els funcionaris que venen a Lleida, que Lleida a més, és un lloc de pas, de molt pas, que no es per quedar-se, ve molta gent aragonesa, de Madrid, bueno de Castilla, ve molta gent de fora, què passa? Doncs si no sap català, no sap català, i als jutjats es parla molt castellà. De totes maneres hi ha una normativa que té la Generalitat de Catalunya que bueno dóna com uns incentius, no? El professional que faci les sentències o que faci els treballs en català, té un premi, ara no sé, abans era econòmic, dinerets, per fomentar una mica això...

ENT: i el vostre entorn social? Quan vau arribar que no parlàveu català...

I6: no vam tenir cap problema..., nosaltres, a vere, la gent era normalment catalana, perquè clar els amics que fas són d'aquí, i encara els tenim, a vere nosaltres tenim amics que són pares dels nostres fills, o sea pares de nens i nenes que són de la edat dels nostres fills, les amistats que fas són d'aquesta època

ENT: i pot ser que aquests pares us servissin com a referent?

I6: no, no, nosaltres, a vere, erem, erem, bueno, vam ser amics, i la relació, bueno, s'ha establert sempre en qualsevol idioma, vull dir que..., no hem tingut mai, ells són tots catalanoparlants i... nosaltres parlem en català... o en castellà, depén, perquè moltes vegades estem en un sopar i de repent pues parlem en castellà, vull dir que ells parlen en castellà per alguna raó i nosaltres parlem en castellà, no ho tenim present això, vull dir no marca una diferència, i són catalanoparlants però molt catalanoparlants, vull dir que són de Catalunya...

(aquí és nota que la informant no ha entès massa bé el sentit de la pregunta)

ENT: per això, pel fet que ells siguin catalans, que t'hagués servit com a mirall...

I6: ah! No! (aquesta exclamació és la que ens confirma la hipòtesi que hem esmentat que potser no havia entès prou bé la pregunta). Home jo el que sí que he fet sempre és que si una persona em parla català jo intento parlar en català, això des de sempre perquè em sembla que és bueno, per educació, no? Joestic aquí i és ell el que és d'aquí, jo això ho he pensat sempre, de veritat eh? I si han parlat català, jo he parlat català de la manera que he pogut, eh? Millor o pitjor, he fet el que he pogut. I si et fixes molt, jo al començament m'hi fixava molt com parlaven i, entenent com entenia jo ja el valencià, hi havia frases que jo no sabia que volien dir, clar, no sé, i paraules concretes, per exemple jo recordo que tenia un company en un curs que vaig fer que era molt, molt de campo, molt de campo, aquest home (riu) i parlava, parlava, i deia molt llavors, no?(amb cara estranyada)llavors, què diu llavors, llavors són les semilles, que diu de llavors, no entenia, fins que despues, jo prenguntava eh? En aquest sentit sí que la gent que parla, la tens com un mirall i t'hi fixes i parles com elles, de tal manera que quan jo parlo... per diferents motius he estat a Barcelona, i he parlat català i em diuen tu ets de Lleida no? Clar, perquè jo dic sí, clar, jo vinc d'allà

ENT: quan ara vas a València, no parles valencià?

I6: no, és que a València no es parla valencià, al carrer és parla molt poc, molt poc. Es parla als pobles, però al carrer de la ciutat es parla poquíssim...

ENT: als pobles valencians sí que es parla...

Maria Badia Peiró

I6: sí, sí, s'ha parlat sempre, sempre, però a la ciutat no, quedava una mica lleig, parlar valencià, era como de pueblo, bueno va ser aquesta política la que es va utilitzar, i el col·legi i tot era en castellà...

ENT: i avui encara perdura

I6: sí, a València, sí, a València, sí, això que al col·legi ja s'estudia, vull dir que ara la gent ja sap més valencià, però no s'expressa com una llengua vehicular, habitual, no, a València no...

ENT: bé, ara parlem del teu fill petit. Li vau parlar en català perquè ell parlava en català, al final ha après a parlar en castellà el nen. Tu et sembla que li ha suposat alguna dificultat, o bé te n'arrepenteixes d'haver-li parlat en castellà...

I6: no, jo no m'arrepenteixo però té dificultats de parlar castellà aquest nen, té dificultat, sembla, sembla una cosa impossible perquè és de família castellanoparlant, té dificultat s'expressa molt millor en català, molt més fluït que en castellà,

ENT: però l'ha après igual, a l'escola tenia l'assignatura, a la tele..., és un nen que ha voltat molt pel tema del bàsquet,

I6: sí, parla anglès també, però és veritat que no s'expressa tan bé com el seu germà, per exemple, no s'expressa tan bé en castellà, li falten paraules, llegeix menys en castellà també, ho fa tot en català aquest nen, escriu en català, les xarxes socials tot és en català,

ENT: si s'ha de comprar un llibre ho fa en català,

I6: tendeix més, aquesta llengua és més seva, la llengua materna, no m'explico com, perquè és així, és com un miracle

ENT: sí, és un cas molt curiós, a casa sentia que el seu germà parlava castellà amb els pares, i no sabem per què es va arrencar a parlar català, potser perquè a l'escola bressol parlava en català...

I6: però el seu germà també, i van començar el dos molt petits, de mesos, tenien les mestres que parlaven català igual, amb la diferència que el primer va començar a parlar molt aviat i diferenciant perfectament les dos llengües la mar de bé. I no sé què li va passar al segon, el catalanoparlant de la família, que va començar una mica més tard, dos anys i pico, eh? Que ja deiem això serà normal? I sí, sí, quan va començar en català,

ENT: quan el nen va començar a parlar, quan temps feia que ereu a Lleida?

I6: tres anys, quatre anys...

ENT: o sigui que justet, el teu marit i tu començaveu a parlar en català, o sigui que vau començar a parlar català tots tres a l'hora, pares i fill...us va servir el vostre fill...

I6: sí, sí, haver, nosaltres si parlem català a casa és pel nen, segur, perquè a vere, nosaltres dos els matrimoni som castellanoparlants i la nostra llengua habitual és el castellà, i ja està, doncs, a vere, a mi no se m'acudeix comentar algo en català al meu marit, no em surt, no sé..., bueno, però quan està el fill sí, quan està el fill que diu: eh pare! Que diu que no sé què...i bueno parlem en català

ENT: aleshores tu et dirigeixes al teu marit en català...

I6: sí, també clar, dic eh! Que ha dit el fill, aixó i això, clar com jo repeteixo el que ha dit el fill, jo repetixo la mateixa llengua que ha utilitzat el fill

Maria Badia Peiró

ENT: i el teu marit et pot respondre..

I6: sí, sí, en català o en castellà, sí, sí, no fem distinció, eh? Vull dir que... és una mica estrany però ens passa així...

ENT: perquè l'escola que van anar era catalana?

I6: catalana, van anar a l'escola bressol municipal de zero a tres i a paratir del primer any de preescolar a Maristes, i a Maristes ho van fer tot ja...

ENT: i van fer activitats fora de l'escola...teatre...

I6: sí, també van anar a l'escola municipal de teatre, ui, eren uns artistes els dos, sobretot el Ramon, el gran, i sí, sí, tot en català, sempre. Nosaltres hem dit sempre, on estem fem, vull dir, fem, sempre eh? Ho hem pensat així i així ho hem fet...

ENT: tu has pensat, allí on vagis, fes el que vegis,

I6: sempre, sempre, sempre i hem viscut a diferents ciutats i a diferents comunitats autònomes, i hem fet que ara, s'ha de menjar el pop, pop, pop és diu? Sí a Aranda del Duero és mejava molt pop, no sé per què perquè no hi ha mar...

ENT: sempre us heu intentat adaptar-vos als costums dels llocs

I6: sí sempre, has d'aprendre de on estas jo ho tinc claríssim i ho hem fet així...

ENT: perfecte, doncs ja m'ho has anat dient tot, si tens alguna anècdota,

I6: home ell per exemple, Carlos, el petit que és el de bàsquet i ha estat en diferents llocs vivint i en comunitats convivint amb jugadors estrangers, clar, fixa't, ell parlava català amb el catalans, anglès amb els que eren anglesos o de llengua anglesa, gent escandinava o de Romania, que aquests parlaven anglès, i després castellà amb les persones que parlessin castellà, vull dir que cap problema en aquest sentit, però vull dir que ell a una determinada edat no ha estat sotmès a un ambient totalment català interior català, català, català, no ha viscut en un ambient molt obert, en aquest sentit, de diferents idiomes a la vegada, l'entrenador normalment entrena en anglès i el d'aquí també el de Lleida...

ENT: l'entrenador del bàsquet de Lleida, entrena en anglès?

I6: sí, i és de Manresa, clar però té jugadors que són estrangers i la llengua vehicular és l'anglès, i fan bueno, jugades...

ENT: i els jugadors entres ells...

I6: els jugadors,, els de llengua anglesa, l'anglès, i es parla molt castellà (...)

ENT: tu diries que els teus fills pensen en català?

I6: jo crec, el petit segur, i el gran moltes vegades...

ENT: el gran potser és més bilingüe...

I6: sí, el gran és bilingüe, segur, i el petit, ell pensa en català perquè moltes vegades quan tu el despertes, la primera frase que et diu, t'ho diu en català, o sea que... i quan el veus i li dius que tal, com ha ido? Bé, bé. Tu li parles en castellà i el te contesta en català, i després ja juguem a parlar, no? Però el inici, quan se desperta, quan tu encara estas com una mica en somnis, no? La teva llengua és la llengua materna la que et surt, i en aquest cas, Carlos, la del petit, és el català.

ENT: tu no creus que no haver-li transmès la teva llengua, la castellana, hagi tingut connotacions negatives?

Maria Badia Peiró

I6: no, no, perquè ell té la possibilitat de parlar castellà a qualsevol lloc, vull dir que, i ho parla, vull dir que, parla al carre, amb amics, a cosins que son aragonesos, el que sí que es veritat que té una mica de dificultat, li costa de trobar aquella paraula que vol dir i te diu, mare, mare, com se diu... i te diu la paraula en català, perquè no li surt aquella paraula en castellà, no? aixó li passa a l'estiu quan estem a Rubielos que la gran majoria de gent és castellanoparlants, que ve molta gent de Barcelona, però la gran majoria allà es parla castellà, ve moltíssima gent que retorna a la casa del poble, entre ells es parla castellà,

ENT: doncs molt bé, aquí s'acaba l'entrevista...

Maria Badia Peiró

10.3.7. Entrevista 7

Dia: 27 de febrer de 2012

Lloc: Lleida

Hora: 16 h

Durada: 10 minuts

Enllaç: <http://dl.dropbox.com/u/60241660/Informant%207.MPG>

Convencions: ENT: entrevistadora, I7: la informant

ENT: m'agradaria que m'expliquessis, els teus pares, d'on són i quan van venir a Catalunya.

I7: els meus pares són d'Extremadura, Badajoz, i.... van arribar a Catatañunya al 63.

ENT: van arribar solters o casats?

I7: casats

ENT: casats sense cap criatura?

I7: no, el meu germà va néixer al 64.

ENT: aquí a Lleida

I7: i quants germans tens?

ENT: un

I7: un germà i tu...

ENT: i els teus pares doncs, són castellanoparlants i no parlen gens en castellà, ells?

I7: ma mare una mica, l'entenen els dos perfectament, ma mare una mica i mon pare pel seu treball no, pel seu treball no...., s'ha relacionat molt en castellans

ENT: perquè el seu entorn laboral era en castellà....allavors ja no s'ha vist amb la necessitat de parlar el català

I7: ma mare sí perquè clar, era la que sortia a comprar i tot, i llavors clar, a ademés que li agrada.

ENT: i a vosaltres us van parlar sempre en castellà, i quan vau començar a parlar en català doncs, el teu germà i tu ?

I7: mon germà després que jo, jo al cole vaig començar abans perquè al cole abans no fèiem... fèiem una assignatura en català, una hora a la setmana, me sembla que jo vaig començar a tercer o a quart d'EGB, mon germà me porta sis anys, amb la qual cosa... va començar mooolt després, mon germà, però parla català.

ENT: i vau aprendre català a l'escola doncs, amb els amics....

I7: a l'escola, sí, i al carrer

Maria Badia Peiró

ENT: però te'n recordes quan vau començar?

I7: a l'institut, perquè al cole, inclús amb les meves amigues que eren catalanes, parlants a casa i tot, no i encara me les trobo i parlem castellà.

ENT: clar perquè tu la teva llengua materna és la castellana, tu te sents castellana?

I7: jo parlo més català que castellà.

I7: ara parles més català

ENT: sí, al treball, amb molta gent...

ENT: tu te sents catalana doncs...tot i que t'han ensenyat en castellà...

I7: jo no tradueixo en castellà, abans suposo que al principi sí, ara ja no, el meu home sí que el veus que com si anés traduint, jo no jo penso ja en català.

ENT: és clar perquè el teu entorn laboral

I7: clar, l'entorn laboral, la nova gent, els nous amics, la nena al cole...tothom és català...

ENT: i el teu marit, els seus pares d'on són?

I7: són d'Extremadura també, però de Cáceres, sí és una casualitat

ENT: ell també es castellà...

I7: és nascut a Lleida però parla més castellà.

ENT: ell quants germans té?

I7: tres, dos, són tres, dos germanes i ell.

ENT: i entre els germans parlen...

I7: castellà.

ENT: i vosaltres dos us vau conèixer..

I7: en castellà

ENT: i ara mateix com parleu?

I7: nosaltres dos en castellà.

ENT: sempre parleu en castellà, i quan vau tenir la...., quants fills teniu?

I7: un, una l'Alexandra que el més que ve en farà quatre

ENT: i quan vau tenir la nena vau decidir...de dir li parlarem català...

I7: no, no vam decidir, no li vam començar a parlar ja català des de.. és clar que jo tinc nebots i ja també els parlem català des del principi

ENT: el teu germà...

I7: igual que jo, als fills en català i amb la parella en castellà i als fills en català, i la parella és com nosaltres, també, la parella també els pares són de Trujillo, d'alla baix, és molta casualitat, suposo que la sang tira, no sé.

ENT: i el teu germà ha fet el mateix amb els seus fills, els parla català..

I7: sí, i la parella també, la parella, bueno, és que el meu germà és separat, i jo parlo d'aquesta, de la que està fa uns anys...

ENT: de la segona parella

Maria Badia Peiró

I7: la segona, allavons, la segona tenia una filla que també li parlava amb català i amb el seu home també parlava castellà, me vas dir que no en trobaves, i amb mi trobes un filó,eh!

ENT: sí amb tu es fa la bola de neu que m'ha costat de fer. Aleshores va néixer la teva filla i tu li vas parlar en català...

I7: i ell també..

ENT: ell també, el teu marit també li va parlar català, o sigui que la nena...

I7: la nena sap com dirigir-se a qui com i... la nena amb la padrina una miqueteta català perquè parla ma mare parla una miqueteta català, allavons sí que se li dirigeix en català, a mon pare en castellà, als iaies en castellà, a les tietes en català, al padrinet en català, només als avis...

ENT: i...quan parla en castellà amb el teu pare...la teva filla

I7:es fa un lio, perquè diu allò de... padrí quiero... pernil dulce, eeeeh... vull jamó, (riu), ara està amb allò que se me lie...

ENT: tu trobes una connotació negativa, no haver-li parlat el castellà a la teva filla?

I7: no, està aprenent el dos, i ojalà aprengué el xinó, xinès, alemà...ojalà!

ENT: i a l'hora de comprar un conte o d'explicar-li un conte, com ho fas?

I7: intento de comprar més en català, intento comprar més en català,

ENT: i els contes normals...de...

I7: la captuxeta vermella? la caperucita roja no,la caputxeta vermella...sí en català.

ENT: i a l'escola, clar, no cal dir-ho, ho fa tot en català.

I7: sí, tot en català, va a l'Episcopal, i m'he és igual si fos en castellà, però me sembla que l'educació infantil és tota en català, i... sense cap problema.

ENT: tu, l'entorn laboral teu és tot en català, treballes a l'administració i tot és en català.

I7: Sí, tinc alguna companya que li parlem en castellà perquè sabem que és castellana i parla també castellà a casa però anem barrejant.

ENT: i el teu marit, el seu entorn laboral

I7: és castellà.

ENT: ah, és castellà, sí? O sigui, ell a la feina parla castellà... i tots els companys parlen castellà...

I7: bueno, és que és l'administració de l'estat

ENT: ah, és Administració, però la de l'estat.

I7: la documentació és en castellà, el que han de parlar i tot és a Madrid

ENT: i el vostre entorn així més social, més de lleure, els vostres amics?

I7:el seu entorn és més castellà i el meu més català.

ENT: tot i això que l'entorn del teu marit sigui més castellà, per ell no li ha suposat cap problema de dir, a la nena per què li hem de parlar català?

Maria Badia Peiró

I7: no, no, a més ni ho vam parlar, i va ser ell qui se va treure el nivell B, el nivell C, o sigui que..el que li passa se li costa més donar el pas, és la nena qui li diu és diu així,

ENT: sí, li costa més perquè ell el seu dia a dia, doncs, és clar, la feina, és més en castellà. D'acord. Ell li conta contes a la nena?

I7: Sí

ENT: com ho fa?

I7: comença molt en català i a la millor acaba en castellà, però comença molt en català, ell també li compra i també li agrada. Suposo que ell té algo, no sí, algo que de dir, osti...m'hagués agradat parlar més en català, aleshores vol que la nena estigui integrada.

ENT: vosaltres, tu quan vivies amb el teus pares, vivies en un barri o al centre de Lleida?

I7: al Passeig de Ronda, al centre de Lleida.

ENT: i el teu marit, també?

I7: no, a Pardinyes.

ENT: al barri Pardinyes, clar veus aquí tenim un altre factor, potser que el barri de Pardinyes...

I7: i a Balaguer, va viure a Balaguer i després a Pardinyes i ara visquem a Pardinyes.

ENT: i ara viviu a Pardinyes, tot i que durant la setmana poca vida

I7: no, si no em vida a Pardinyes (...)

ENT: la portes en activitats a la nena?

I7:no encara, no encara però intento anar a la vedeteca, a la biblioteca el dimarts, fan l'hora del conte (...)

ENT: si mai voleu tenir un altre fill...

I7:no, no, no, (...)

ENT: a veure, tu et sents catalana, el teu marit, potser se sent més castellà, ha vist algun referent amb el grup català, amb la gent català per parlar català amb la filla, que hagi dit, mira a l'escola tot és en català, doncs li parlarem en català...

I7: no, no, és que no.

ENT: fins a quins anys va viure ell a Balaguer?

I7: fins als 5 anys.

ENT: aleshores és molt petit, perquè t'anava a preguntar quina diferència veia del nucli urbà al nucli rural, si la gent parlar més castellà o més català, perquè als pobles es parla més català. Tot i que als 5 anys podia estar molt al carrer amb els nens al carre i podia agajar..

I7: però pensa que el meu marit té 43 anys era el Balaguer d'abans i abans es parlava molt el castellà al carrer...

ENT: bé, doncs, ja està, ja ho tenim tot, moltes gràcies (...)

10.4. Experiència personal i agraïments

La realització d'aquest treball significa haver recorregut un llarg camí i haver assolit el cim. El camí l'han traçat els estudis de la llicenciatura de Filologia Catalana que, gràcies al sistema que ofereix la UOC, he tingut l'oportunitat de realitzar. El cim el conforma aquest treball de final de carrera, treball que representa la síntesi d'allò que he après durant tots aquests anys. Tot i haver adquirit uns grans coneixements, el voler fer una feina ben feta, m'ha comportat una certa angoixa. És per això que, les persones que m'han guiat en aquesta tasca han suposat per a mi un gran puntal.

Per tant, he de dir que, la realització d'aquest treball ha estat gràcies a l'acompanyament que he rebut en tot moment, tant de la consultora, l'Esther Gimeno, com del tutor, l'Ernest Querol, una persona que m'ha sabut transmetre el seu ben fer i que ha confiat en mi. Tot això m'ha motivat i ha permès que el meu esforç i la meva constància donessin el seu fruit.

Vull dir també, que no ha estat tan sols la realització del treball de final de carrera, sinó també l'assoliment de cadascun dels crèdits de la llicenciatura, que m'han aportat un gran coneixement, una gran cultura i que m'han ajudat en el meu creixement diari com a persona.

Així doncs, de tot plegat, me n'enduc una de les millors experiències personals, una gran riquesa que ja ningú em podrà arravatar.